

לחיפוש נצחיות רוח קדשו של אור האורות הנחל נובע מקור חכמה

אבק עשד

סיון - קבלת התורה תשפ"א | גליון 49

ירחון חסידי ברסלב

**חזו בני חביבי
דמשתכחין בצערא דלהון
ועסקין
בחדוותא
דילי**

קבלת התורה מאהבה

מסעו המטלטל של גר הצדק
הר"ר **גרשון געל** מקליפורניה
החומרית ועד לשטיבל
הברסלבאי בבורו פארק.
באשר תלכי אלך

ניצוץ של אור

מסע אל הר ציון
בחצות לילה

יש נעימות בתורה

נתיבי אורה בדרך שאלות
ותשובות עם שלושה
תלמידי חכמים מיקירי
אנ"ש בענייני יגיעת והתמדת
התורה. אחת שאלתי

מוסף אבל ונחמה מיוחד בעקבות אסון מירון

נהורא מגו חשוכא

ניסים גלויים בתוך התופת במירון
בהתגלות הארת יד ה' בתוך החושך
הנורא - סיפור הצלתו של הר"ר יעקב
מאיר קלפהולץ שאך כפסע הפריד
בינו ובין המוות. **מזמור לתודה**

טללי נחמה

שיחת התחזקות מיוחדת מלאת רמזים
ותובנות בדרכו הנצחית של המנחם
הגדול מפי הרה"ח ר' אליעזר חשין
שליט"א. **אור פנימיות התורה**

שיעור חי באמונה פשוטה

הר"ר אליהו קירשבוים ששיכל את
בנו באסון בל"ג בעומר מגולל בשיחה
מרתקת את השתלשלות העניינים
הניסית והמופלאה ומקבל על עצמו גזירת
שמים באהבה. **אמונה ללא פשרות**

.....
 יו"ל ע"י
מערכת אבקשה
 טל': 02-539-63-63
 פקס: 077-318-0237
 .....

©
 כל הזכויות שמורות
 העתקת קטעי מאמרים,
 או תמונות, אך ורק
 באישור בכתב מהמערכת.
 .....

עיצוב גרפי: א. שפירא

לכל עניני אבקשה בארה"ב:
 845-288-0574

חלק מהתמונות בגליון זה ובגליונות קודמים הם באדיבותם הרבה של ר' אהרן ברגר מארכיונו של חמויו הרה"ח' לייבל ברגר ומאת ר' שמואל יצחק רוזנפלד הי"ו

בגליון:

12 וכל נתיבותיה שלום

הדרכות, עצות, חיזוקים, ואמרות בענייני לימוד התורה והמסתעף בשיחה מיוחדת של 'אבקשה' עם שלושה תלמידי חכמים מיקירי אנ"ש הרה"ח ר' שלום מיקוף הרה"ח ר' נתן פישד הרה"ח ר' מאיר משמרתני שליט"א | **כל היום היא שיחתי**

22 מקליפורניה הרחוקה ל'שטיבל' הברסלבאי

מסע של חיפוש וגעגועים יחד עם ר' גרשון געל מבורו פארק שזנח את כל עולמו הישן ובא להסתופף תחת כנפי השכינה | **מרתק**

מוסף מיוחד בעקבות 'אסון מירון':

שיעור חי באמונה פשוטה

הר"ר אליהו קירשבוים ששיכל את בנו באסון בשיחה מרתקת מתאר את השתלשלות העניינים הניסית והמופלאה ומקבל על עצמו גזירת שמים באהבה

צעקה בהר מירון

ניסים גלויים בתוך התופת במירון בהתגלות הארת יד ה' בתוך החושך הנורא סיפור הצלתו של הר"ד יעקב מאיר קלפהולץ כשהיה אך כנסע בינו ובין המוות

סללי נחמה

הסודות הנסתרים של הגזירות הקשות וההסתרות הנוראיות בשיחה התחזקות מיוחדת בדרכו הנצחית של המנחם הגדול מפי הרה"ח ר' אליעזר חשין שליט"א

חזור איים

איש תם וירא אלוקים

א ספעציעלע אינטערוויו מיט הרה"ח ר' יעקב צבי אנשין וואס דערציילט וועגן זין זיידן דעד חסיד ר' שמואל מאיר אנשין ע"ה | **ושמואל בקוראי שמו**

22

מדורים:

מחדש חדשים
 רוצים לתת לך את התורה

נפשי בשאלתי
 מהי 'קבלת התורה'?

דעת זקנים
 ענייני לימוד התורה

עצת העצות
 שער החמישים

בעקבות הרועה
 רעה אמונה

ההולכים בתורת ה'
 אסון מירון ע"פ התורה הזמנית י"ח קמא

ניצוץ של אור
 קבר דוד המלך בהר ציון

יָלַד שְׁעִשׂוּעִים

שְׁבוּעוֹת אֶצֶל הַרְבֵּי סִיפּוּר

כִּי הֵם חַיִּינוּ מֵאִמֵר

גְּזוּיָא דְמִלְכָא שְׁעִשׂוּעוֹן

עמוד 52

שבע שבתות תמימות של השתוקקות, כיסופים וגעגועים, הולכים ובאים אל קיצם. אחרי ארבעים ותשעה חדרי פרוודור עומדות כעת רגלינו בשערי הטרקלין. רצוננו לראות את מלכינו והנה נפתחים השמיים והמלך בכבודו ובעצמו מדבר עמנו פנים אל פנים. הדרך הארוכה והמפרכת במעלה ההר היא כבר נחלת העבר והרי לקראתנו מחזו החפץ כשהכרוז קורא: "עצרת!", באתם אל המנוחה ואל הנחלה, אל העצירה ואל המרגוע!

האמנם כן?

על פניה, שונה היא מצוות ספירת העומר מכל שאר רמ"ז מצוות העשה שבתורה. כל המצוות כולן – עשיות הן, הוי אומר: מימוש הרצון בפועל, הפיכת הרצוי למצוי. איש הישראלי מה הוא רוצה? רצוני לעשות רצונך! רוצה הוא דבקות וצוותא עם אביו שבשמיים, והרי קיום המצווה, קיום רצונו של הקב"ה, בעובדה ובמעשה – אחדות פשוטה היא עם בעל הרצון, עם מי שציווה על מצווה זו, ובכך מתצאת נפשו של מייקים המצווה את רגיעתה ונפישתה, את שבתה ומנוחתה. רצה לקיים המצווה והנה זכה וקיים: רצה לאכול כזית מצה והריהו אוכל, רצה לישב בצל סוכה והריהו יושב, רצה ליטול לולב והריהו נוטל. הביאני המלך חדריו, אחזתיו ולא ארפנו! לפני קיומה של המצווה – רצה והתכוון, אך בשעת קיום המצווה עצמה – הריהו קוצר את אשר זרע וסועד את לבו במה שהקדים לאפות ולבשל. "טרח בערב שבת ואוכל בשבת".

לא כן מצוות ספירת העומר: הרי כל עצמה אינה אלא ביטוי והבעת הרצון וההתכוונות, כ"י עקר הספירה הוא בחינת השתוקקות ונסופין דקדשה, שְׁכָל אֶחָד נִכְסָף וּמִשְׁתַּלְקָק וּמִתְגַּעְגַע לְזָכוֹת לְקַבְּלַת הַתּוֹרָה בְּשִׁבוּעוֹת. וְהוּא בְּחֵינַת סְפִירָה שֶׁהוּא בְּחֵינַת הַשְׁתַּלְקוּת וְגַעְגוּעִים, כְּמוֹ מִי שְׁסוֹפֵר הַיָּמִים מִחֵמַת שְׁמִתְגַּעְגַע וְכוֹסֵף וּמִשְׁתַּלְקָק מֵאֵד לְאִיזָה דְבָר, מִחֵמַת זֶה סוֹפֵר הַיָּמִים מִתִּי יִזְכֶּה לְבוֹא לְאוֹתוֹ הַדְּבָר" (ליקוטי הלכות דם א ו). לפום ריהטא חלוקים הם אפוא המצבים לשתי בחינות שונות זו מוז: בשלב ספירת הימים – משתוקקים "לדבר", ואילו לאחר מכן, בקבלת ומתן התורה – זכינו והגענו ובאנו "לדבר"!

אלא שכפי שעומק פנימיות נשמת התורה מגלה חזקת קול גדול ולא יסף: חלוקת מצבים זו – זוהי הטעות הקשה והמסוכנת מאין כמוותה, והיא היא הגורמת וגוררת את הנוק החמור ביותר של עזיבת ושכחת כל התורה כולה, ואיבוד כתרי הנעשה והנשמע גם יחד! תחושה מדושנת עונג זו של הגעה ועצירה ואתנהתא – היא היא שהסירה את הלב והנפש מ"זה משה האיש לא ידענו מה היה לו" העולה ומתעלה בכל עת ובכל רגע ממ"ט שערי הנודע, שעלול להיות מורגש כמרגיע, לשער החמישים הלא נודע והמסעיר ומבעיר לאין קץ בתשוקה למעלה מתשוקה בלי שום נקודת עצירה לעולמי עד ולנצח נצחים, ומכיוון שנותק הקשר עם נשמת רצון שברצונות זו, ממילא נוצרו כל אותן סגידות ומחולות סביב עגל הזהב המגושם והמוחש והנתפס בידיים, שממנו יתד וממנו פינה לכל הקלקולים והחורבנות לדורי דורות.

רק כאשר קיום המצוות בפועל נעשה מכוחה של ההתקשרות הנשמית התמידית לאותה נשמה' (נון משה!) שנשימתה המתחדשת מול קול דודה הדופק ותנועתה הנמצצת לאין סוף לא פוסקת לרגע, ו"אָפֵלוּ כְּשֶׁאָמְרוּ לִי שֶׁאֲנִי צָרִיךְ לִנְחֹךְ וְלִפְגֹּשׁ עֲצָמַי לֹא הָיָה נִכְנָס בְּאָזְנִי מִה הָיָה מְנוּחָה וּנְפִישָׁה כִּי צָרִיכִין רַק לַעֲשׂוֹת תְּמִיד תְּמִיד" (חיי מוהר"ן קפ), "וְהָיָה תְּמִיד הוֹלֵךְ וְעוֹלָה מִפְּדוּגָה לְמְדוּגָה, אֶף־עַל־פִּי שָׁזָכָה לְמְדוּגוֹת גְּבוּהוֹת וְנוֹרְאוֹת מֵאֵד לְמַעְלָה לְמַעְלָה וְכֵן אֶף־עַל־פִּי כֵן מְעוּלָם לֹא הָיָה מְקַרֵּר דַּעְתּוֹ בְּזֶה כָּלֵל, וְתִכְף אַחֲרָיְכֶם הָיָה לוֹ לֵב נִשְׁבֵּר וְהָיָה לוֹ רְחֻמְנוֹת גְּדוֹל עַל עֲצָמוֹ בְּהִנְעוּה גְּדוּלָה וְכוּ', עַד שֶׁזָּכָה לְמְדוּגָה

סוף שכל כולו התחלה חדשה!

יותר גבוה, וכן הִיָּה דְרָכּוֹ תְּמִיד" (שבחי הר"ן לג), רק כאשר הגישה לתורה ולמצוותיה באה יחד עם חיפוש וביקוש רוח קדשו של מחפש ומבקש עולמי ונצחי זה – הרי שמימוש של הרצון הקדוש במעשה כל מצווה ומצווה, לא די שאינו מכבה את להט אש התשוקה במים קרירים או פושרים של עצירה ורגיעה, אלא אדרבה ואדרבה: דווקא המעשה בפועל הוא זה שמעורר ומעצים את אור הרצון ביתר שאת וביתר עוז כפלי כפליים, מה שנדמה כ"עצרת" מתגלה כמה שכל כולו "שבעות" ימי הספירה המשתוקקת עצמה, יום ה"ביכורים" ו"מנחה חדשה"!

וְהַ תְּכַלִּית כֹּל הַמְצְוּוֹת וְהַעֲבוּדוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת, כִּי הַהֲתַחֲלָה הִיא מְרָצוֹן וְהוֹסֵף וְהַתְּכַלִּית הוּא שְׁלֵמַת הָרָצוֹן בְּחֵינַת רָצוֹן שְׁבָרְצוֹנוֹת, שֶׁשָּׁם הַסְתַּלְקוּת מִשָּׁה רַבְּנוּ שֶׁהוּא שָׂרָשׁ וְכָלֵל נִשְׁמוֹת כֹּל יִשְׂרָאֵל, שֶׁנִּסְתַּלַּק בְּרַעְיָא דְרַעְיִין רָצוֹן שְׁבָרְצוֹנוֹת.

וְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ לוֹ אִיזָה שָׂרָשׁ וְאֶחָיָה בְּנִשְׁמַת מִשָּׁה רַבְּנוּ שֶׁהוּא בְּחֵינַת רָצוֹן, וְשָׁם עָקֵר תְּכַלִּיתוֹ וְסוֹפוֹ עַל יְדֵי עֲבוּדָתוֹ וְתוֹרָתוֹ וּמְצוּוֹתָיו. כִּי כְּבֵר מְבַאֵר שֶׁעָקֵר הַהֲתַחֲלָה עַל יְדֵי תִקְוָה הָרָצוֹן וְהַחֲשֵׁק וְהַהֲשִׁתַּלְקוּת וְהַכּוֹסְפִין וְכוּ', שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִשְׁבָּרִין כֹּל הַמִּינְיּוֹת שֶׁבְּעוֹלָם וּמוֹצִיאִין מִכַּח אֵל הַפֶּעַל, וְאַחַר כֵּךְ כְּשׁוֹזְכִין לְהוֹצִיא מִכַּח אֵל הַפֶּעַל וְגוֹמְרִין הַמְצָוָה אוֹ הַדְּבָר שֶׁבְקִדְשָׁה שָׂרָצָה לַעֲשׂוֹת - עָקֵר הַתְּכַלִּית וְהַפֶּעַלָה שְׁפוּעֵלִין עַל יְדֵי הַמְצָוָה הוּא מֵה שׁוֹזְכִין עַל יְדֵי הַמְצָוָה לְהַתְגַּבֵּר בְּרָצוֹן חֲדָשׁ וְחֹזֵק יוֹתֵר לַה' יִתְבָּרָה, עַד שֶׁיִּשְׁתַּלְקֵךְ וְיִרְצָה לַעֲשׂוֹת מְצָוָה אַחֲרַת וְכֵן לְהֵלֵךְ יוֹתֵר.

כִּי כָל נַפְשוֹת יִשְׂרָאֵל וְכָל הַמְצְוּוֹת הֵם אֶחָד כִּידוּעַ וְכֹלָם נִמְשָׁכִין מִמְקוֹר הָרָצוֹן שֶׁהוּא בְּחֵינַת רָצוֹן שְׁבָרְצוֹנוֹת, שֶׁהוּא בְּחֵינַת נִשְׁמַת מִשָּׁה רַבְּנוּ, שֶׁהוּא שָׂרָשׁ וְכָלֵל כֹּל הַתּוֹרָה וְהַמְצְוּוֹת וְכָל נַפְשוֹת בֵּית יִשְׂרָאֵל, וְשָׁם עָקֵר הַתְּכַלִּית וְהוֹסֵף שֶׁל כָּל אָדָם מִיִּשְׂרָאֵל שׁוֹזָכָה עַל יְדֵי תוֹרָתוֹ וּמְצוּוֹתָיו, דְּהֵינּוּ שֶׁכָּלֵל בְּבְחֵינַת רָצוֹן הַעֲלִיּוֹן שֶׁיִּשְׁתַּלְקֵךְ לַה' יִתְבָּרָךְ בְּתְכַלִּית הָרָצוֹן שֶׁאֵי אֶפְשָׁר לְדַבֵּר בְּזֶה כָּלֵל!

(ליקוטי הלכות ברכת הריח ה ד)

ומשמ, מאותו ראש פסגה שתמיד תמיד הוא מרגלות ההר, מאותו תכלית וסוף שהוא לנצח נצחים התחלת כל ההתחלות [טעם שִׁנְתָן רק מ"ט שְׁעָרֵי בִּינָה לְמִשְׁוֵה וְלֹא שֶׁעַר הַחֲמוּשִׁים, כִּי שֶׁעַר הַחֲמִשִּׁים הוּא חוֹזֵר וּמִתְחַלֵּל נ' שְׁעָרִים לְמַעְלָה מִזֶּה, וְכֵן לְמַעְלָה לְמַעְלָה עַד אֵין סוּף, כִּי שִׁנְתַּת הַחֲמִשִּׁים דְּיוֹבֵל עוֹלָה לְכָאן וְלָכָאן וכו"] (תולדות יעקב יוסף בשם הבעל שם טוב), משם נובעת ההתחזקות שאין עצומה ממנה והגאולה השלימה והנצחית שלא יידח ממנה נידח –

וְאִפְלוּ הַמְּנַחֵם בִּשְׂאֻל תַּחֲתִיּוֹת הַמְּלַכִּים בְּמַעֲשִׂים רָעִים מֵאֵד, אֶף־עַל־פִּי־כֵן עַל יְדֵי בְּחֵינַת רָצוֹן הַכֹּל יְכוּלִים לַעֲלוֹת מִתְּכַלִּית דְּיוֹטָא הַתַּחֲתוֹנָה עַד רוּם הַמַּעְלוֹת!

וְאִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר בְּכַתֵּב עֲצָם מַעֲלַת הָרָצוֹן וְהַכּוֹסְפִין דְקִדְשָׁה כְּפִי מֵה שֶׁהִבְנוּ מִדְּבָרֵי רַבְּנוּ הַקְּדוֹשׁ וְכָרוּנו לְבָרְכָה, כִּפִּי מֵה שֶׁזָּכִינוּ לְשַׁמְעַע מִפִּי הַקְּדוֹשׁ בְּעֲצָמוֹ... וְצָרִיךְ כָּל אָדָם כְּפִי מֵה שֶׁהוּא לְהַרְגִיל עֲצָמוֹ מֵאֵד בְּזֶה לְכַסֵּף וְלַהֲשִׁתַּלְקֵךְ תְּמִיד לַה' יִתְבָּרָךְ בְּרָצוֹן חֹזֵק וְתַקוּף, וְדַבֵּר זֶה יְכוּל בּוֹדְאֵי כָּל אָדָם לְקַיֵּם אֶפְלוּ הַפְּחוֹת שֶׁבְּפְחוּתִים וְאִי אֶפְשָׁר לְקַלְקֵל וְלְסַתֵּר עֲצָה הַזּוֹאת בְּשׁוּם אִפְּו!

(ליקוטי הלכות ערב ג ה)

בשער הגליון

תחושה מדושנת עונג, זו של הגעה, עצירה, ואתנהתא – היא היא שהסירה את הלב והנפש מ"זה משה האיש לא ידענו מה היה לו" העולה ומתעלה בכל עת ובכל רגע ממ"ט שערי הנודע, שעלול להיות מורגש כמרגיע, הלא נודע והמסעיר ומבעיר לאין קץ בתשוקה למעלה מתשוקה בלי שום נקודת עצירה לעולמי עד

דווקא אנחנו, דווקא השנה

הסכנה שבענווה הפסולה הלוחשת לאדם כי הוא איננו ראוי לקבלת התורה

מי אנו שנזכה לקבל את התורה?

הנה זה בא, החתונה הגדולה, 'ביום חתונתו - זה מתן תורה'. מצד אחד, הקב"ה רוכב ערבות אלוקים צבאו-ת משיא את תורתו חביבתו ושעשועיו, ומן הצד שני עומד עם עני ואביון סחופים ודוויים. אין שום הסבר טבעי לחתונה המופלאה הזאת, מה הקשר בין שני צדדים שכאלו, למה ומדוע שהמלך הגדול ירצה בשפלים שכאלו. ואכן, כל מלאכי מעלה חרדו וקטרגו על כך ואמרו 'מה אנוש כי תזכרנו' (אבות דרבי נתן פ"ב), "כי להם נדמה שלפי גדולת ה' יתברך אין ראוי לו לקבל נחת רוח מאדם התחתון, בפרט מהנמוכים והפגומים מאד מאד ומחמת שיודעים גדולת ה' יתברך על כן הם מקטרגים על האדם הגשמי, מי הוא שיתרצה אליו ה' יתברך בפרט אחר חטאיו המרובים" (ליקוטי הלכות, נדרים ג-טו), אין שום שכל שיכול להשיג זאת.

עוד קודם מתן תורה שולח הקב"ה ביד משה לעמו אהובו: "ועתה אם שמוע תשמעו בקולי ושמרתם את בריתי והייתם לי סגולה מכל העמים", מהותה של סגולה היא שזהו דבר שאינו מושג בשכל אנושי, "כמו סגולה שעושים לרפואה שהוא למעלה מהטבע ואין השכל האנושי מביין זה, כמו"כ אנחנו, לקח אותנו השי"ת לעם סגולתו, אע"פ שאין השכל האנושי מביין איך לקח עם מתוך עמים, ומדת הדין קטרג הללו עובדי ע"ז" (לקו"מ כא-ט).

ואותו דבר חוזר על עצמו בכל שנה ושנה, כאשר אנו עומדים בחג השבועות לקבל את התורה מחדש - וכפי שרבי נתן כותב: "עיקר קבלת התורה מחדש בכל יום, כמו שכתוב, בכל יום יהיו בעיניך כחדשים. ובפרט בשבועות שאז עיקר זמן קבלת התורה מחדש בכל שנה ושנה, כי התורה כבר קבלנו, אבל כל אדם בכל דור ודור צריך לקבל על עצמו בחינת קבלת התורה בכל פעם מחדש, דהיינו שיתגבר לקיים את התורה שזה העיקר" (ליקוטי הלכות פקדון ה-י) - הרי שגם אז צריכים אנו להמתיק את הקטרוג הזה המופיע ומתעורר בלבנו ומכריז 'מה אנו ומה חסדנו' שנצפה בכלל למתנות שכאלו.

לקבל את התורה - בתמימות ופשיטות

המתקת הקטרוג היא שנאמין לקריאה הנצחית 'הייתם לי סגולה מכל העמים', אנו צריכים לגשת מחדש לנישואין אלו מתוך תמימות ואמונה שהשי"ת רוצה אותנו, הוא אוהב אותנו בתכלית האהבה ורוצה לכרות ברית אתנו שנדבק בו בתכלית הדבקות ע"י תורתו הקדושה על אף שאין לנו שום הסבר שכלי למה ומדוע הוא

אכן חפץ בנו. אפשר אולי שיפלו מחשבות אונן ובלבולי סרק לאמור: "מה לנו ולנישואין אלו, וכי אכן ראויים אנו לכך?! האמנם מוכנים אנו לקבל עול על קיום מושלם של עשרת הדברות ועל כל התורה כולה?! וכי מוכנים אנו כבר ל'אנכי', כלומר, לאמונה ברורה הכוללת בקרבה גם את כל המדות של יראה וענווה בטחון ושמחה ועוד?! האם אנו מוכנים ל'לא יהיה לך' שכוללת התרחקות מגאווה מכעס מעצבות מיראות נפולות מתאות ממון ומקלות ראש ועוד?! האם אנו מוכנים ומושלמים לפרוש מביזוי אנשים הכלולה בלא תרצה, מנגיעה במזון הזולת הכלולה בלא תגנוב, מכל פגם בקדושה ומכל חמדה אסורה ועוד?! ואם אכן עדיין איננו מוכנים, מה לנו כי נרוץ ל'אולם השמחות' לעלוז ולרקוד אם איננו יודעים אם הזיווג יעלה יפה?!

אבל לאמתו של דבר כבר גילו לנו חז"ל את הסוד: "אשרי תמימי דרך - בתמימות קבלו ישראל את התורה" (שוח"ט ק"ט), רק בתמימות והשלכת השכל הלכו הם אחרי הקב"ה במדבר בארץ לא זרועה והאמינו לו שהוא זה שגם ידאג שתפסוק זוהמתם והוא זה שיעניק להם את הכלים שיוכלו לקיים את התורה, וכל זה כלול בפנייתו הראשונה של השי"ת בשליחותו אלינו קודם מתן תורה: "ועתה אם שמוע תשמעו בקולי ושמרתם את בריתי" - כלומר, אם תקבלו עליכם את העול (ראה רש"י שם) אף שאינכם יודעים איך תוכלו לבצע זאת, אבל אם תאמינו לי שלא אעזבכם ואעמוד לעזרתכם בעזר הרוחני כבגשמי, אזי - 'והייתם לי סגולה', אכן אתנה עמכם שלא כדרך הטבע ואתה אתכם בפלאי פלאות למעלה מכל חשבון אנושי. זו היתה שמחת ישראל באמרם 'נעשה ונשמע', היתה זו עזות דקדושה של שמחה ששיברה את כל תאות הגוף, כפי שרביז"ל מבאר (לקו"מ כב), תאוות ומדות הגוף זעקו בעזות שהם השולטים היחידים והאדם מסוגר בכלאם העז, אבל ישראל פרצו את חומות כלא הגוף בכח השמחה והעקשנות והעזות דקדושה, הם ענו לגוף בעוז ונחישות: 'אנחנו מאמינים לבוא והולכים לקבל את עול התורה והקדושה, אין לנו שום הסברים ותכניות שכליות ואנחנו לא צריכים הסברים והבנות אנושיות, 'נאמן עלינו אבא' ואחריו נלך בחירוף נפש, אנחנו שמחים בו ואוהבים אותו כי גם הוא שמח בנו ואוהב אותנו שלא כדרך הטבע'. וקפיצה נועזת זו לתוך עול התורה בזעקת 'נעשה ונשמע' בשמחה ובאהבה היא שטירה את ישראל מזהמת עזות הגוף שלא כדרך הטבע כלל.

וכך ענה האמורא הקדוש רבא (שבת פח:), 'למין' שהקניטו על היות ישראל פזיזים לכאורה בקבלת התורה, בהקדימם נעשה לנשמע

הרב ש. סופר

מבלי להתבונן האם הם אכן מסוגלים לקיים את התורה: אנו, ש"התהלכנו עמו ית' בתום לב, כדרך העושים מאהבה, וסמכנו עליו שלא יִטְעֵנָנו בדבר שלא נוכל לעמוד בו" נאמר בנו 'תומת ישראל תנחם', (עפ"י רש"י שם), התמימות שהלכנו עמו יתברך היא שהועילה לנו לקבל כוחות שמימיים ושמירה עליונה שאכן נוכל לקבל ולקיים את התורה, וכפי שהמהרש"א שם מבאר שהוא "על דרך מאמחז"ל בדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו, והבא לטהר מסייעין אותו, והיינו 'תומת ישראל' שרוצים לילך בדרך ישר גם כי קשה עליהם לעשות, 'תנחם', לסייעם מן השמים".

להתרחק מהחכמות המתלבשות בענווה הפסולה

רבינו הקדוש בסיפורי מעשיות (מעשה ט') בתוך דבריו הקדושים בתיאור ההבדל שבין ה'חכם' המחוכם והולך אחר חכמותו העצמית ונתעה בסבך התחכמותו נגד האמונה עד הגיעו לשערי מוות, לבין ה'תם' הקדוש שהולך בתמימות ומאמין במלך ומגיע עי"ז לתכלית השלמות, מספר, שהמלך שלח מכתב לשניהם כי ברצונו לראותם, החכם לא האמין שהמלך קורא לפחות כמוהו, ומתוך כך כפר לגמרי, לעומתו התם הלך בתמימות ונסע למלך וזכה לכל הגדולה הנפלאה, והרי זה משל - אומר רבאבר"ג בספרו 'חכמה ותבונה' (סי' יא) - למה שאירע עם עם ישראל בעת קבלת התורה: "ששלח המלך העליון ית', לכלליות ישראל מכתב אלקים והם ענו נעשה ונשמע קודם שקראו כלל בהמכתב, ולעומת זה גם לבני עשו שלח את המכתב, אבל חקרו כ"כ עד שלא נתקברו כלל להמלך העליון יתברך".

זה מעורר אותנו ליראה גדולה, על חובתנו העצומה להכריח עצמנו לשמוח בשמחת קבלת התורה ולהשליך עצמנו בתמימות לקבלת העול המחודשת בשנה זו. מי שחוקר האם הוא זכאי מחמת פחיתותו להכלל בשמחת החתונה הגדולה הזאת, מתוך שמתעוררת בלבו אותה ענווה מזויפת בלבו ששפל כמוהו אינו ראוי לאיצטלא זו, עלול אכן למצוא את עצמו כסופו של החכם חלילה בהיותו טבוע בעמקי שאול חלילה. כאן עלינו להשתמש בעזות דקדושה, באמונה ובשמחה, ולומר לעצמנו בעוז: 'אכן, אלינו התכוון המלך במכתב האלוקים, אנו אלו המוזמנים העיקריים והראשיים בחתונה זו, והוא שיהא בעזרנו לאחר מכן שנוכל לבוא לקיום התורה.

וכך מלמדנו רבינו הקדוש (לקו"מ כג): "וישראל בעת קבלת התורה

היו להם חכמות גדולות, ולולי שהיו ישראל משליכין מעצמן החכמות, לא היו מקבלים התורה כי היו יכולים לכפור בכל ח"ו, ולא היה מועיל להם כל מה שעשה משה רבנו עמהם. אך ישראל עם קדוש ראו האמת, והשליכו החכמות, והאמינו בה' ובמשה עבדו, ועי"ז קבלו התורה".

מה הן אותן חכמות שהיו יכולות להכחיש חלילה את המעמד הנורא אשר עינינו ראו ולא זר, איך יתכן שחכמה תסתור את מה שגלוי לכל?! במה הם היו כופרים חלילה, הרי "כשנתן הקב"ה את התורה פתח להם ז' רקיעים וכשם שקרע את העליונים כך קרע את התחתונים וראו שהוא יחידי לכך נאמר אתה הראת לדעת" (רש"י, דברים ד-לה) איך שייך לכפור בכך?!

אלא שהחכמות והכפירות היו מתלבשות בענווה פסולה זו, באמרם שאכן נכון שה' גדול ונורא, אבל דוקא משום כך לא מסתבר שעבודתנו השפלה היא הגורמת לו נחת רוח ושעשועים יותר מכל, ובכך היו יכולים לכפור כאותם מחקרים שמחמת זה כפרו בכל קדושת מעשה המצוות. ורק בכוחה של התמימות והאמונה המוחלטת קבלו והאמינו ש"עיקר תענוגיו ושעשועיו של השם יתברך הוא רק

'אנחנו מאמינים לבוא והולכים לקבל את עול התורה והקדושה, אין לנו שום הסברים ותכניות שכליות ואנחנו לא צריכים הסברים והבנות אנושיות, 'נאמן עלינו אבא' ואחריו נלך בחירוף נפש, אנחנו שמחים בו ואוהבים אותו כי גם הוא שמח בנו ואוהב אותנו שלא כדרך הטבע'

כשעולה למעלה העבודה של עולם השפל הזה, כי יש להשם יתברך מלאכים ושרפים ואופנים וחיות הקודש ועולמות הרבה שעובדים אותו תמיד, ועושים באימה ויראה רצון קונם, ואף על פי כן עיקר תענוגיו ושעשועיו יתברך כשעולה למעלה העבודה של עולם השפל הזה, כאמור: ואבית תהלה מגושי עפר, מקרוצי חמר, מגלומי גוש, מחסרי דעה, מריקי שכל, והיא תהילתך" (ליקוטי תפילות, ח"ב - ז).

והדברים נכוחים, לאותה שעה, ולדורות, בכל שנה ושנה בהתחדשות קבלת התורה.

נפשו בשאלתי

מתלוצצים לבני הנעורים בשבילי הכיסופים והחיפושים

למה צריך 'לקבל' את התורה כל שנה מחדש? כל שנה מחדש?

מהי 'קבלת התורה' שמתרחשת כל שנה מחדש? למה אחרי שמקבלים אותה צריך להיזהר שלא לעשות את העגל? והאם צריך להתאמץ להישאר ער בליל שבועות גם על חשבון סדר היום של יום המחר? | בכל יום יהיו בעיניך כחדשים

ובוראו שהוא ותורתו חד הם.

מעטה בין תבין, שאף אמנם שאת דברי התורה ותוכנה הממשי אין שום צורך לקבל כל שנה מחדש, שהרי 'את התורה לא תהא מוחלפת ולא תהא תורה אחרת'. אולם את 'מעמד' קבלת התורה, הלא את זה ודאי ובודאי שצריך כל הזמן לחדש מכיוון שהרי אנו שוכנים בגוף עכור ומגושם, ונמצאים בעולם (מלשון העלם) גשמי המכסה ומסתיר כל ענין של קדושה ואלוקות - כך שההתעוררות וההתנוצצות שבאים לאדם טבעם לדעוך ולהיחלש עם הזמן. וכאומרו יתברך במעמד הר סיני למשה: "מי יתן והיה לבבם זה להם ליראה אותי כל הימים", וכפי אשר אכן מעשה שטן הצליח וישראל נכשלו בחטא העגל לאחר מעמד הר סיני!

לכן אין עצה ואין תבונה כי אם לקבל את התורה מחדש כל יום, ועבור כך אנו חותמים בכל יום בברכת התורה 'נותן התורה' בלשון הווה שהוא יתברך נותן לנו את התורה בכל יום מחדש, ולהשתדל לגשת ללימוד התורה מתוך אימה ויראה ורתת וזיע. לבקש הרבה מהשי"ת שנזכה לקדושת התורה ולדבק עצמינו בעת הלימוד, לא רק לתורה אלא בעיקר ל'נותן התורה'.

אבל את הכח לכל זה מקבלים בחג השבועות, כי אז מתעוררת מחדש היראה הגדולה והנוראה שאפפה את כלל ישראל במעמד הר סיני. והצדיקים זוכים אז ממש לשמוע את הקולות והברקים (עיין חיי מוהר"ן - קלב). ואף שאנו באוזנינו הגשמיות רחוקים מלשמוע כזאת אבל שורש נשמתנו למעלה בוודאי יכולה לשמוע. ובכח הקדושה הזו תמשך יראה גדולה וקדושה נפלאה לתוך לבנו אשר בכח זה נוכל להתחדש לגשת כל יום ללימוד התורה מחדש ומתוך יראה ואהבה ושמחה.

מלבד עצם 'מעמד קבלת התורה' אליו אנו זוכים כל שנה מחדש בחג השבועות, הרי שהשכל שיש בתורה רוחני ואלוקי הוא, ואינו נתפס היטב וגם לא ישתמר בכח הזיכרון אם מגשמים אותו ח"ו ועושים ממנו ממשות (בבחי' 'לא ימוש ספר התורה הזה מפיך' תורה קי ע"ש). נמצא שגם ההצלחה

הפשוטה בהבנת התורה וקניינה בכח הזכרון, תלוי ועומד בכך שנזכה לקבל את חג השבועות כראוי, ולהתפלל אז על כל הנ"ל. אשר על ידי זה ממילא נזכה להצלחה בתורה. וכידוע מצדיקים אשר חג השבועות הוא יום הדין על עניינים רוחניים!

■ **אומרים בשם מוהרנ"ת שאמר אחר 'שבועות הגדול' שהתלמידים הגיעו אליו, שצריך להיזהר אחרי מתן תורה לא לעשות עגל. למה דווקא אחרי מתן תורה יש סיבה שיעשו 'עגל', ומה התכוון מוהרנ"ת להזהיר את תלמידיו?**

תשובה: ניתן לבאר בדבריו של מוהרנ"ת, שכונתו הייתה לבל ישלו התלמידים את עצמם לאחר שזכו ל'שבועות' נפלא ומרומם שכזה (כפי שמתוארת ההתעוררות שהייתה שם). ובודאי התנוצץ אז לכל אחד מה שהתנוצץ, וזכו שם להארה גדולה, אשר במקרים כגון אלו דרך האדם לראות את עצמו כאילו הוא כבר נושע, ויש תחושה של ביטול הבחירה, ובעקבות כך האדם עלול להרפות קצת מלעמוד על המשמר ולהחזיק את עצמו ביראה כראוי, וגם מתחיל למעט בתפלה וצעקה לה' מאחר ונראה לו שכבר לא יפול וכו'. אבל זו טעות חמורה [והיא נובעת מקליפת ישמעאל - ראה נחלות ד' כ"ג]. כי כל עוד שהאדם חי, הרי הוא בעל בחירה והוא נמצא במצב מסוכן מאוד בזה העולם וכפי שרואים שלאחר עלייה עצומה ונוראה לה זכו ישראל במעמד הר סיני נכשלו בחטא העגל, ולפעמים אכן דווקא אחר עלייה גדולה מסתכן האדם ב'קנאת המלאכים' הרוצים ומנסים להפיל אותו רח"ל, ואזי הוא בסכנה וכפי שהיה בעת שעלה משה לקבל את התורה שהמלאכים רצו לדחפו כמשחז"ל.

והכלל לעובדא ולמעשה שגם לאחר שאדם זוכה לסייעתא דשמיא בעבודתו והוא מצליח להתפלל

שאף אמנם שאת דברי התורה ותוכנה הממשי אין שום צורך לקבל כל שנה מחדש, שהרי 'זאת התורה לא תהא מוחלפת ולא תהא תורה אחרת'. אולם את 'מעמד' קבלת התורה, הלא את זה ודאי ובודאי שצריך לחדש כל הזמן

בהתלהבות ובמוחין, ולהתמיד בתורה ולהתגבר על יצרו - עדיין לא יהיה רגוע ובטוח בעצמו, אלא עליו להמשיך לצעוק ולהתחנן לה' שיצילהו ממה שצריך להינצל כאן בעולם הזה.

■ **מגיע ליל שבועות ואני יודע שיש עניין גדול להיות ער, אבל תמיד אני מוצא את עצמי באמצע הלילה עייף ומשווע לשינה, האם לא עדיף לישון כראוי ולמחרת ללמוד כמו שצריך?**

תשובה: על האדם להתחבר "לנקודה השייכת אל לבו בעת הזאת" (תורה ל"ד) ובשבועות הנקודה השייכת אל כל אחד היא להיות ער - הן מצד הנגלה, שמוטל עלינו לתקן את מה שעם ישראל ישנו, בעת שבא הקב"ה לתת את התורה. והן מצד תורת הנסתר, שבכך שערים כל הלילה ועוסקים באמירת ה'תיקון', מכינים את השכינה לייחוד הגדול בבוקר. גם רבינו הדגיש שהעיקר בשבועות הוא להיות ער.

אשר על כן, אזור כגיבור חלציך להיות ער, ואף אם העייפות גוברת עליך, הלא אדרבה 'לפום צערא אגרא', והתיקון הוא יותר בשלמות, והזיכרון הוא ביתר שאת. תוכל גם לשים נגד עייניך את צער השכינה הנורא, אשר היא מתחננת שנכין אותה ונתקן את כל קישוטיה (הלא הם כ"ד הספרים שאומרים את תחילתן וסופן בתיקון ליל שבועות כידוע).

וידוע המעשה שהיה בזה אצל הבית יוסף שעסק יחידו עם חברים מקשיבים בתיקוני כלה בלילה הקדוש הזה עד שזכו להתגלות השכינה כמובא כל זה בשל"ה (מס' שבועות, פר' נר מצוה), וכשתזכור כמה עונג ושמחה הינך מוסיף לשכינה וגואל אותה מצערה הנורא זה יתן לך כח ועוז להילחם עם קורי השינה ולהישאר ער עד סוף הלילה, וגם אח"כ להתפלל בחיות והתלהבות, ולזכות בכך לכל הדברים הגבוהים וההשפעות הנפלאות משפע הכתר העליון, אמן ואמן.

בחור יקר! ניתן לשלוח שאלות, התלבטויות, בענייני עבודת ה', בדרכי רבינו הק', וכיוצא"ב, באמצעות הקלטת השאלה בטל' המערכת: 02-539-63-63 שלוחה 5, או בשליחה לפקס: 077-318-0237.

זעת זקנים

לקט אמרים ומעשיות נפלאים מאוצר שיחותיו וסיפוריו של החסיד הישיש ר' לוי יצחק בנדר זצ"ל (בתרגום משפת האידיש)

מיהו 'עובד אלקים' אמיתי!

כלי ראוי לתורה

התורה הקדושה הרי היא כזו 'תבלין', (קידושין דף ל:) כזה 'אור', והיא יכולה וצריכה להכניס באדם כזה כח של אמת, ועם כזו קדושה עצומה - היא צריכה לחדור אל האדם - עד שיהיה ממש מקושר אל השי"ת! זהו התבלין של התורה - שיהיה מקושר ומחובר אל השי"ת, זאת היא התורה הקדושה! אך אם המוצב איננו כך - הרי הוא צריך לזעוק "געוואלד!" ומביא רבינו ז"ל בתורה ל"א (אבות), על הפסוק שאמר השי"ת

ליהושע בן נון כאשר התגלה אליו; **"לא ימוש ספר התורה הזה מפין"** (וכן על דרך זה מפרש רבינו ז"ל בתו' ק"י את הפסוק) - **"לא ימוש מפין ומפי זרעך"**

מבאר רבינו ז"ל; "לא ימוש מפין", לשון "ממשות" - שהתורה לא "תתגשם" מפין - לשון "ממשות"! שהרי לפניו היה "משה רבינו" בכזו דרגה של אור התורה, **"משה ידבר והאלקים יענו בקול" - "בקולו של משה!"** (ברכות מ"ח) היתה כזו הארה נפלאה בתורה! אבל עכשיו התורה עוברת אליך - **"ומסרה ליהושע"** (אבות א', א'), שים לב ש"לא ימוש מפין!" שהתורה לא תתגשם מפין!!! שהאור - ישאר כמו אצל משה רבינו, אור התורה!

ועל כן באמת האחריות בלימוד התורה היא כ"כ גדולה, אין זה מספיק שיש לי תורה, אלא שאני צריך לשמור על עצמי לגמרי! על כל הדברים, אני צריך לשמור על העינים, אני צריך לשמור את המחשבה, אני צריך לשמור על פי!

ואם לאו נאמר על כך במשנה (אבות ר"ב); **"נזם זהב באף חזיר!"** התורה היא כל כך קדושה - הרי זה מתאים שילמדו אותה בכזה גוף קדוש! ואז נמצאת התורה - במקום טוב - "הקב"ה ייב חכמתא לחכימין!" (עפ"י דניאל ב' כ"א - עי' ליקו"ת ת"ו אות ד').

זה נקרא תורה - וזוהי גדולתה של התורה, אבל אם זה לא כך - אומר הוא - הגאון (חוזר על דבריו דלעיל) - דיבור נורא שאין השי"ת יכול למסור לו את "אור התורה"! שהרי אין אפשרות לתת לך את "אור התורה" כאשר התורה נמצאת אצלך באופן שאתה יכול גם ללכת בטל?! הרי זהו סימן שאין לתורה חשיבות אצלך!

'צדיק ולמדן'

ר' מתתיהו מאומאן ז"ל היה מתמיד גדול - ועצום, תורתו הייתה 'תורה לשמה' כזו נדירה שלא רואים כלל, אוי איך שר' מתתיהו היה לומד!

ר' מתתיהו היה כזה למדן עצום, למדן אחר כמוהו אם היה במקומו היה כל העולם רועש ממנו! אבל הוא היה ירא שמים גדול מאד, עם דביקות מאד מיוחדת, ללמוד רק לשם השי"ת - ממש תורה לשמה, ר' מתתיהו היה לומד עם כזו דביקות עצומה רק לשם השי"ת... הוא למד מתוך געגועים וכיסופים להשי"ת, הוא ידע ללמוד טוב טוב!

[ר' נחמן בורשטיין ז"ל שנכח שם מספר לרלוי"צ; ר' יצחק קארסינסקע סיפר לי כעת שכשהיה מוסר שיעורים ברבים והיה פעם אחת שהתייגע באיזה תוספות מאד קשה, ואף שניסה לשאול ולשאול [כמה תלמידי חכמים] בכל זאת עדיין היה לו קשה! אבל כשהגיע לאומאן שאל את ר' מתתיהו, ור' מתתיהו תירץ ויישב לו את דברי התוספות להפליא! עד שממש יצא מגדרו מרוב התפעלות, אך ר' מתתיהו ביטל זאת ואמר לו; "לא לכך התכווין רבינו ז"ל"... [כי העיקר הוא עבודת השם קדושה וטהרה ויראת שמים. עי' ליקוטי מוהר"ן תו' ל"א בסופו; ...] וישלמות האדם הוא שיהיה צדיק ולמדן, פי אם אינו למדן אקרו חכמינו זכרונם לברכה: "ולא עם הארץ חסיד". ולמדן בקבד בנדאי אינו כלום, פי אפשר להיות למדן ורשע גמור חס ושלום, פי לא זקה נעשית לו סם המוות. על כן צריך שיהיה למדן בתורה וחסיד במעשים טובים... ומי שטועה וסובר שהעיקר הוא בחינת למדן לבד, הוא בחינת אחר שקיצץ בנטיעות רחמנא לצלן, ואפילו הצדיק הגמור שהוא צדיק ולמדן, כשנופל לפעמים ממדרגתו כידוע, שאי אפשר לעמוד תמיד על מדרגת אמת, אזי אם ירצה להחזיק את עצמו במדרגת למדן שגשאר לו, הוא לא טוב, רק צריך להחזיק עצמו ביראת שמים ונקודות טובות שגשאר בו עדין"... (מלשון ליקוטי עצות ערך תלמוד תורה). ...

אך הייתה לו התפעלות עצומה מכך - לאחר ששאל הרבה ראשי ישיבות ורבנים, ועדיין נשאר קשה, ור' מתתיהו בפשיטות יישב לו הכל בבהירות! (עיין שיש"ק ד' תקס"ד, ועיי"ש ג' ת"ט) יהודי קדוש היה ר' מתתיהו, איי איי! איזה תורה שהוא למד, לאיזה דרגה עליונה בתורה שהוא זכה, ולאיזה דרגה עצומה של 'לשמה' שהוא זכה, היה זה עצום! עם כזו דביקות להשי"ת, שאינה שייכת כלל לעולם הזה, ללא שייכות כלל להנאות העולם הזה, ממש כמו 'מלאך', מלאך עליון! הוא זכה כל כך לקדש את הגוף בקדושה כזו - עד שכלל לא היה שייך שיעלה על דעתו איזה הרור גאוה מכך! הוא זכה להתעלות לגדלות עצומה ונוראה.

מי שלא הבין דבר מה, או שחיפש תשובה באיזה עניין - היה ר' מתתיהו מיד יודע מה להשיב לו בכל עניין שרק שאלו אותו! אם זה בארבעה חלקי שלחן ערוך - היכן שרק היה - וכן בטור, וכך ב"שאלות ותשובות", הכל בכל מכל כל! ומכל מקום - לאחר שסיים להשיב התייחס הוא לכך כ"שום כלום"! זה שום דבר - ועניינו של רבינו ז"ל הוא רק לזעוק אל השי"ת - תמשיך הלאה זה שום דבר... אל תעשה מזה עסק (-היינו מהלמדנות)... ועל אף שהוא היה עני, לא חפץ להנות מדברי תורה! סיפר לי על כך ר' משה שמואל (ז"ל מאנ"ש באומאן), שכאשר היו בדרך לארץ ישראל (-אשר לבסוף לא הגיע אליה-) הסתובבו אצל אנשים לאסוף כספים - והיה זה באחד המקומות באזור קאווקאז, נכנסו אצל רב המקום ובקשו את עזרתו; היות והם

חפצים לעלות לארץ ישראל! לר' משה שמואל נתן אותו רב איזה תרומה קטנה, אבל לר' מתתיהו נתן סכום גדול. שאל אותו ר' מתתיהו; מדוע אתם נותנים לי יותר ממנו? (ענה לו הרב הנ"ל): אתה הרי 'תלמיד חכם'! (השיב לו ר' מתתיהו): בשביל 'תורה'?! עבור התורה אינני לוקח כסף!!!

אמר לו ר' משה שמואל; א"כ אני אטול מעות אלו! (היינו שיתן לו את הכסף העודף. השיב לו ר' מתתיהו); מה זאת אומרת שאתה תטול את זה? הוא הרי נתן לי את זה! מה תועיל אם אתה תקח את זה?! לא! בשביל תורה אני לא נוטל כספים, אם אתם רוצים לתת לי - תנו לי סכום שזה למה שאתם נותנים לו! בשום אופן, אינני נוטל כסף בשביל ה'תורה'! וכך הוא לא רצה לקחת כלל את המעות, הוא לא רצה להנות מדברי תורה! שימו לב אדם מטלטל עצמו עבור איסוף כספים וחספצים לתת לו יותר, הוא מסרב ואומר לא! אינני חפץ לקחת כסף בשביל ה'תורה'!

וכל זה ששם באיזור הקאווקאז, היו נדיבי לב גדולים - יהודי בוכרה, כאשר הם רואים יהודי תלמיד חכם, הם מאד מכבדים אותו, והם עוד הכירו אותו טוב מהעיר אומאן שהוא תלמיד חכם, וחפצו לתת לו בשביל כך יותר, אבל הוא בשום אופן לא חפץ בכך - 'בשביל תורה לא לוקחים כסף'! ואפילו שהיה מותר לו לקחת על פי דין, לפי ההלכה מותר לו לקחת גם אם זה בשביל תורה, אבל הוא לא רצה לקבל! הוא היה ירא שמים - והם קיימו בו 'את יראי השם יכבד'.

רק כאשר זוגתו נחלשה וחלתה, נטל הוא מעות בעבורה, כי אין זה בגלל תורתו, היא חלשה וחולה וצריך להצילה - לכן הוא כן לקח בשבילה!

אה! ר' מתתיהו, ר' מתתיהו היו תומכים בו, היו מאד מחשיבים אותו, והרבה פעמים היו נותנים את הכסף לא לו - אלא לזוגתו... איש קדוש הוא היה, צדיק ממש כמו שרבינו ז"ל אומר בתורה ל' - 'צדיק ולמדן',

ר' מתתיהו! היה נוהג תמיד להתהלך בבית המדרש בכזו דביקות להשי"ת, ממש דבוק בבורא יתברך, הוא התהלך בכזו תשוקה להשי"ת! בהסתכלות פשוטה ראו ביהודי זה - שיש כאן יהודי ששייך ל'עלמא דאתי', אדם עם גדלות עצומה! שהשי"ת יעזור, שנזכה לקיים את העצות של רבינו ז"ל - ואז התורה שנלמד תהיה תורה אחרת לגמרי! עם העצות של רבינו ז"ל - זה לימוד אחר! על ידי התורה צריך לקבל בשעת הלימוד געגועים להשי"ת! התורה הקדושה - יש בה הרי כזה תבלין, כזו טהרה, כזו תשוקה צריך לקבל על ידה להשי"ת, זהו כח התורה!

ר' מתתיהו! היה נוהג תמיד להתהלך בבית המדרש בכזו דביקות להשי"ת, ממש דבוק בבורא יתברך, הוא התהלך בכזו תשוקה להשי"ת! בהסתכלות פשוטה ראו ביהודי זה - שיש כאן יהודי ששייך ל'עלמא דאתי', אדם עם גדלות עצומה!

עצת העצות

נתיב לא ידעו עיט

נתיבות ומסילות בדרכי קנין ההתבודדות

מהו שער החמישים

כל אדם ששאפתו לזכות למעשים שמעבר לחובות ההלכתיות בהם יהודי מחויב, רוצה לעלות במדרגות עבודת ה', לכנס עבוד ועוד שערי קדושה, עד שיזכה לבוא לדרגת הקדושה הגדולה ביותר: 'שער החמישים' - השער הקדוש והקרוב ביותר להשי"ת.

כל אדם שרוצה להגיע אל שער החמישים וחותר אליו, מתאכזב פעמים רבות כאשר אינו רואה עצמו שם. כאשר מבחין ששוב, אחר מאמצים מרובים, נותר במקום שהיה, ופעמים אף נסוג לאחור. אדם מתוסכל שלא רואה התקדמות במעשיו, מגיע לידי חולשה ושבירה. רוחו נשברת בקרבו, כאומרת: מה לי ולעבודה זו, האם רואה אני תוצאות, האם איכפת למישהו שזיעתי ניגרת, וכי לב מי נכמר על תשישותי מעוצם העבודה. מה בכך אם אפסיקה.

ולתוך כך מגיע צדיק האמת ולוחש באוזני האדם - בפשטות, ללא קולות וברקים - את האמת הפשוטה, האמיתית: דע לך, העיקר הוא התעוררות הלב. תנועת הלב. והוא-הוא סוד שער החמישים. שכולו ביטול מוחלט להשי"ת.

ידוע תדע כי אדם הפועל מעשים רבים ללא קשר ותנועה בליבו - הישגיו הרבים נותרים מאחוריו, אין בהם תועלת של אמת. הקדוש-ברוך-הוא רוצה דייקא את ליבך, המזיע, המתאמץ, שאינו מצליח תמיד. ממנו רווה השי"ת רוב נחת - רחמנא ליבא בעי.

נכון שעדיין לא זכית לכנס אל שער החמישים, נכון שמעשיך באמת אינם כפי שהיית רוצה לראות אותם. נכון, אך הממשות שבהם הם כיסופיך ורצונותיך, ההתעוררות שהינך מביא יחד עמם. כאשר תצריך אל המעשים את רצונך וליבך, בכך הינך מרומם אותם ומוסיף בהם טעם והרגש.

הן יודע אתה היטב בנפשך עד כמה רחוק אתה מהשגה אמיתית; ברור לך שאינך יכול להגיע אל שער החמישים ואל הקדושה בכחותיך שלך. הן כל מעשיך שואבים כוחם מן הבורא ברוך הוא,

מסודותיו של 'שער החמישים'

אשר שלח בך את הכח והחיות לקיים רצונך, ובמה יתנשא האדם, מה יתאונן אדם חי - דיו אשר חי. לעפר ישוב ומה דלו כוחותיו.

מעשיך צריכים להתמקד באמונה, בהבנה שכל מה שתקבל, כל מה שהצלחת ותצליח בעז"ה, הכל ממנו יתברך. לך עצמך אין כל יכולת אישית לבוא להישגים ומעשים. ומאידך, עליך לקיים את שלך ביתר חיות, חלקך הוא לעורר את ליבך, להתפלל ולבקש רחמים מלפניו יתברך שתזכה לקיים את רצונך באמת.

"דַּק שְׁאָנוּ מְחַבֵּים עַל כָּל פְּנִים לְהַתְעוֹרֵר לְזֶה בְּעֶצְמוֹ לְהִשְׁתַּקֵּק וּלְהִתְפַּלֵּל לְהֵשִׁיב יְתִבְרַךְ עַל זֶה שְׂעִינֵי לְבַבְנוּ אֵלָיו, שְׂעִינֵי בְּעֶצְמוֹ בְּחִינַת הַתְּפִלָּה תְּכִין לְבָם תְּקַשֵּׁיב אֲזִינֵהוּ. וְכֵן מִתְפַּלֵּל דָּוִד בְּסִפְּרֵי תְהִלִּים הַרְבֵּה עַל זֶה... נִמְצָא שֶׁהִכֵּל מֵאִתּוֹ יִתְּ, וְאֵעִפ־כֹּךְ נִחְשָׁב לְהַתְעוֹרְרוֹת שְׂלֵנוּ, מֵאַחַר שְׂאָנוּ מִתְעוֹרְרִים עַל כָּל פְּנִים לְבַקֵּשׁ עַל זֶה וְכַנְ"ל וְהֵבֵן הַיִּטֵּב. כִּי בְּנִדְאֵי בְּלִי שׁוֹם הַתְּעוֹרְרוֹת כָּלֵל אֵי אֶפְשָׁר לְהִתְקַרֵּב" (ליקו"ה קריאת שמע ה').

ובספה"ק מגלים את אזני האדם כי הבנה זו, מקורה משער החמישים. מצב בו היהודי מבין שאין לו כל יכולת עצמית. אם זיכה הבורא ביכולת, הרי שהינה ממנו יתברך. כל שבידו הוא לעורר את לבו, להבעירו פעם אחר פעם, שוב ושוב.

שלמות יהודית

פעמים רבות האדם מתאר לעצמו את התקדמותו הרוחנית בדמות של "שלמות". כביכול יבוא יום בו יהיה שלם. אך האמת שזו היא טעות שמכניס היצר בלב האדם. שכן ביום שיתקדם היהודי בדרכו הרוחנית ויזכה להשגות, לא יעמוד במקום של 'שלמות' אלא במקום בו הוא יילך עם הקב"ה בכל אירועי חייו ללא יוצא מן הכלל. ביום שיתקדם, יבין - ולו בזעיר - את האהבה הגדולה השוררת בין היהודי לבורא העולם. אהבה נצחית שאינה תלויה בדבר. אהבה שנבנית לפעמים דווקא מכאב-לב, ולאו דווקא מהשלימות.

שער החמישים, המסמל את הדרגה הגבוהה של הקדושה, אינו יום שיביא בכנפיו 'שלמות'. אלא הוא יום שיבוא ויביא קשר חזק עם ה' יתברך בתוך

כל מעברי הנפש, יום שנספר לו בשפה אישית על כל מעברי ותלאות נפשנו. שער החמישים מזריח אורו אל תוך מ"ט השערים, אל תוך הטיפוס שעד דרגה זו.

קיימת נטייה באדם, כאשר נקלע לאי-נעימות מסוימת: 'להפוך את הדף', להסיט עיניים אל מעבר למקרה ולשכוח. לברוח.

פעמים שתכונה זו טובה ומשובחת. אף בעבודת הבורא עלינו להשתמש עמה; לשכוח ולהתחיל שוב מחדש, מאי דהוה הווה.

מאידך ישנם פעמים שבהם עלינו להתמקד ולדבר דווקא על המקרה הפחות נעים ומוצלח. לפתוח אותו.

משל ליהודי שעשה עוול של ממש לחברו הקרוב. קיימת אפשרות בידו לבוא ולשוחח עם החבר על נושאים שונים ומגוונים ולנסות, פעמים בהצלחה, לשכוח ולהתקדם הלאה. יכול לנסות לברוח מן מקרה העוול ובכך לייצר בעצם מן גדר סביב אותו מקרה.

והיה אם ביום הן הימים ידברו על אותו מקרה - יציפו את לבם תחושות ריחוק ואי נעימות. היינו, הקשר שלהם עתה, אינו חזק דיו. תלוי בדבר.

אולם קיימת אפשרות נוספת: לפנות אל החבר ולספר באזניו בלב שבור על הכאב הרב שנגרם עם עוול זה; על הנדודים בלילה, על האשמה והחרטה. לרוב ישמע החבר ויכאב אף הוא, ישתף מעט ברגשות האשם שחש על חברו, את הרגשת הבגידה. דיבורים אלו יבואו בכנפיהם שלום של אמת, ירפאו את הפצעים.

כך היהודי, כאשר חוטא חלילה ופוגם בנשמתו הק', יכול לשכוח, לגמגם סליחה ולהסיט עיניו אל העתיד. זה טוב מחד גיסא.

מאידך גיסא, עליו למצוא זמן בהתבודדות ולדבר על כך עם מלכו של עולם. לספר לו עד כמה כואב לו על מצב הנפילה והריחוק אליו ניקלע; עד כמה לא רצה להגיע לשם - וכשהגיע, כמה נשבר ליבו. כמובן יוסיף לבקש ולהתחנן שיזכה להמשיך תמיד דרכו לטובה ולא יפול לעולם חלילה. זוהי בקשת רחמים אמיתית, כך דרכה של בקשת תחנונים.

'שבע יפול - וקם'

לכאורה ישאל השואל, מה תועלת יש בכך, והלוא שבע יפול - וקם. מדוע לדשדש בבוץ הלאה. מדוע להזכיר זאת בכלל. ובשלמא אם הדשדוש יביא פתרונות שלא יחזרו על עצמם מקרים דומים, אזי עוד יובן הדבר. אולם מה טעם יש סתם לבכות לקב"ה, סתם לשחזר מעשים, אתמהא.

אולם הלב יודע שאם אמרו "וקם", אזי אין קימה גדולה יותר מן צעקה לקב"ה על חטאיו, אין קירבה גדולה יותר מדמעות-כאב אמיתיות על עבירה וריחוק שעבר.

הן 'רחמנא ליבא בעי', מלאכים יש הרבה לקב"ה ובכל זאת ברא אותנו, השפלים, שנופלים לפעמים ובוכים על כך ומייחלים להתקדם. אלו הן תנועות הלב, אותם חפץ מלכו של עולם לשמוע. מהן מקבל תענוג.

פשיטא ואין צריך לומר שלא ניתן לעבוד את ה' מתוך רכרוכיות ולפי חולשת הלב. אולם מה מתוק להביא ולספר אותם למלכו של עולם, בהתבודדות, במילים אישיות - בלא לטבוע בהם חלילה.

כמה נחת רוח מעוררים במרומים על ידי מילים שאומר אדם להשי"ת ובהם מודה על דלות כוחו, על היחלשותו, על שברון ליבו. על רצונו וכיסופיו להשתנות. הרי זו הארה מפסגת שערי הקדושה, שער החמישים, שאין באדם עצמו שום יכולת עצמית. כל תכליתו לבקש ולכסוף לזכות לקבל ממנו יתברך.

אמנם מבחינת מעשי האדם, גבוה שער החמישים מעל גבוה. אך מבחינת ההשתוקקות והכיסופים - כל יהודי יכול לכנס בשערים הגבוהים ביותר - ויש להתפלל להשי"ת שיזכה להגיע לכך.

'ואני תפילה'

זוהי תפילה של אמת, וכך אמורים להתנהל חייו של יהודי: באחיה מוחלטת בכוחות הבורא ומתוך כך להתקדם עוד ועוד. זו התחלת: "ואני תפילה" - כולי תפילה. בשכבי, בקומי, בהולכי בדרכי - תמיד אתפלל ואכסוף, תמיד אדרוש את ה'.

דוד מלך ישראל, בפרקי התהילים שחיבר, לא פוסק פומיה מבכי ותפילה חמה על ריחוקו, על התנתקותו ממנו יתברך. פסוקים שזורים באמונה, בכמיהה עזה לחיים מלאי אמת.

וכלשונו הנפלאה של מוהרנ"ת ז"ע (ליקו"ה קריאת שמע ה'), עיין שם באריכות: "כִּי תְהִלִּים נֶאֱמַר עַל יְדֵי דָוִד מְלֶךְ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא בְּחִינַת מְשִׁיחַ שְׂיִזְכֶּה לְהִשְׁיֵג שְׁעַר הַחַמִּישִׁים שְׂכּוֹלֵל הַכֵּל, שֶׁהוּא שֶׁכָּל נִפְלְאָ שְׂזָכִיךְ עַל יְדֵי זֶה לְהִכְנִיֵס בְּלֵב יִשְׂרָאֵל שְׂיִצְעֵקוּ תְּמִיד לְהֵשִׁיב יְתִבְרַךְ שְׂיִשְׁבְּנוּ אֵלָיו. וְעַל יְדֵי זֶה בְּעֶצְמוֹ יִהְיֶה נְחֻשָׁב לְהַתְעוֹרְרוֹת שְׂלֵנוּ כְּאִלּוּ אֲנוּ שְׂבִיִּים אֵלָיו מְעֻצְּמָנוּ, כִּי בְּאֵמַת כָּל צִעְקָתוֹ יְתִבְרַךְ שְׂצוּעֵק אֵלָינוּ שׁוֹבֵי אֵלֵי וְכוּ', כִּנְתוּ זֶה בְּעֶצְמוֹ שְׂאֲנַחְנוּ נִצְעֵק אֵלָיו תְּמִיד, 'הַשִּׁיבֵנו ה' אֵלֶיךָ וְכוּ'."

כִּי תְהִלִּים הוּא בְּחִינַת הַתְּבוּדָּה וְשִׂיחָה בֵּינוּ לְבֵין קוֹנֵנוּ, וְעַל יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ עַל הַכֵּל וּלְבַקֵּשׁ לְהֵשִׁיב יְתִבְרַךְ עַל זֶה בְּעֶצְמוֹ שְׂנוֹכֵל לְבַקֵּשׁוּ, 'הַשִּׁיבֵנו ה' אֵלֶיךָ וְכוּ' בְּאֵמַת נִמְצָא, שֶׁהִכֵּל מֵאִתּוֹ יְתִבְרַךְ וְאֵף עַל פִּי כֹן נִחְשָׁב לְהַתְעוֹרְרוֹת שְׂלֵנוּ, מֵאַחַר שְׂאָנוּ מִתְעוֹרְרִים עַל כָּל פְּנִים לְבַקֵּשׁ עַל זֶה וְכַנְ"ל וְהֵבֵן הַיִּטֵּב. כִּי בְּנִדְאֵי בְּלִי שׁוֹם הַתְּעוֹרְרוֹת כָּלֵל אֵי אֶפְשָׁר לְהִתְקַרֵּב.

וְכֵן זֶה מַחְמַת שְׁלֵא נִתְגַּלָּה עֲדֵינוּ שְׁעַר הַחַמִּישִׁים, אֲבָל עַל יְדֵי הַתְּהִלִּים נִמְשָׁךְ הָאֶרֶץ שְׁעַר הַחַמִּישִׁים שְׂכּוֹלֵל הַכֵּל מִתְתַּא לְעֵילָא וּמֵעֵלָא לְתַתָּא, עַד שְׂנִזְכֶּה לְצַעֵק אֵלָיו תְּמִיד אִיף שְׂיִהְיֶה וְעַל יְדֵי זֶה יִתְתַּקֵּן הַכֵּל וְכַנְ"ל.

...שְׂעִינֵי זִכְרֵנוּ עַל יְדֵי אֲמִירַת תְּהִלִּים וְהַתְּבוּדָּה וְשִׂיחָה בֵּינוּ לְבֵין קוֹנֵנוּ יְתִבְרַךְ תְּמִיד יִהְיֶה אִיף שְׂיִהְיֶה. וְאֵז אֵף עַל פִּי שְׂיִדְעַ בְּעֶצְמוֹ שְׂבּוֹדָאֵי אֵינוּ יוֹצֵא יְדֵי חוֹבָתוֹ כֵּלֵל, אֵף עַל פִּי כֹן בְּאֵמַת זֶהוּ סוֹד נִפְלְאָ שְׂאֵי אֶפְשָׁר לְהִשְׁיֵג, כִּי נִמְשָׁךְ מִשְׁעַר הַחַמִּישִׁים... שְׂכָל זֶה סוֹד שְׂבִיעַ שְׂבִתוֹת תְּמִימוֹת שְׂסוֹפְרִין קִדְּם יוֹם הַחַמִּישִׁים, שֶׁהוּא שְׂבוּעוֹת, שְׂכָל זֶה כְּלוּל בְּאֲמִירַת תְּהִלִּים שְׂכּוֹלֵל כָּל הַחַמִּישִׁים שְׂעִירֵי תְּשׁוּבָה, שֶׁהֵם תְּשׁוּבָתְנוּ אֵלָיו, עַכְ"ל."

מה נאה אפוא לקרוא תהלים בחג שבועות, יום פטירתו של דוד המלך ע"ה, ולדבר במילים של תפילה לקב"ה, לבקש שנזכה לכנס אל תוך שער החמישים, השער אליו כוספים אנו משך כל ימי ספירת העומר.

"רְחוּבֹת הַנְּהָר נְחָלֵי אֲמוּנָה, מִיָּם עֲמוּקִים יְדֹלֵם אִישׁ תְּבוּנָה, תּוֹצְאוֹתֶיהָ חֲמִישִׁים שְׂעִירֵי בִּינָה, אֲמוּנִים נּוֹצֵר ה'."

שער החמישים, המסמל את הדרגה הגבוהה של הקדושה, אינו יום שיביא בכנפיו 'שלמות'. אלא הוא יום שיבוא ויביא קשר חזק עם ה' יתברך בתוך כל מעברי הנפש, יום שנספר לו בשפה אישית על כל מעברי ותלאות נפשנו

בעקבות הרועה

"רועה ישראל האמתי שכלול
מכל השבעה רועים"

התקרבות לצדיק, לשם מה?

מאמר ג

רועה אמונה

אחד התפקידים העיקריים של רועי ישראל
וצדיקי הדורות מאז ומעולם, הוא להאיר את
האמונה בלב ישראל. ובאחרית הימים האלה,
אשר מבול האפיקורסות שוטף את העולם,
תקוותנו היחידה היא: ההתקרבות וההתקשרות
לרבינו הקדוש.

במאמרנו הקודם התבאר שעיקרה של היהדות הוא "הלב", וזאת
לא ניתן לקבל בשלימות אלא על ידי ההתקרבות וההתקשרות
לצדיק האמת.

כעת עלינו להיכנס לפרטים, ולבאר מה הם חלקי ה'לב', אשר
אליהם לא ניתן לזכות אלא ע"י ההתקרבות וההתקשרות לצדיק.
למען הסדר הטוב, נבאר אותם על פי סדר ששת המצוות
התלויות בלב, אותן מנה בעל 'ספר החינוך' בהקדמתו:

שְׁשֵׁה מְצוּוֹת חַיִּיבֵן תְּמִיד, לא יִפְסַק מֵעַל הָאֲדָם אֶפְיָלוּ רָגַע
בְּכָל יָמָיו, וְאֵלוּ הֵן: א. לְהֶאֱמִין בְּשֵׁם. ב. שְׁלֹא לְהֶאֱמִין וּלְתוֹ.
ג. לְיַחְדּוֹ. ד. לְאַהֲבָה אוֹתוֹ. ה. לְיִרְאָה אוֹתוֹ. ו. שְׁלֹא לְתוֹר
אֲחֵר מִחֻשְׁבֵּת הַלֵּב וְרֵאִיתָ הֶעֱיִנִים.

(ספר החינוך, הערת המחבר*)

במאמרנו זה נבאר את המצוה הראשונה - מצוות האמונה
בה - ונראה כיצד הדרך היחידה לזכות לקיימה, היא על ידי
ההתקרבות וההתקשרות לצדיקים.

"ויאמינו בה' ובמשה עבדו"

בקריעת ים סוף נאמר:

וַיֹּאמְרֵינוּ בְּה' וּבְמֹשֶׁה עֲבָדוּ.

(שמות יד, לא)

ודרשו חכמינו ז"ל:

וַיֹּאמְרֵינוּ בְּה' וּבְמֹשֶׁה עֲבָדוּ - אִם בְּמֹשֶׁה הֶאֱמִינוּ קֵל וְחָמָר
בְּה', וְיָמָה תִּלְמֹד לִזְמַר 'וּבְמֹשֶׁה' לְלַמְדָּךְ שְׁכָל הַמֶּאֱמָן
בְּרֹעֵה יִשְׂרָאֵל כֹּאֵלוּ מֶאֱמָן בְּמִי שֶׁאִמַּר וְהִיא הָעוֹלָם!

(מכילתא, הובא בילקוט שמעוני בשלח, רמז רמ)

פי' הִיא זֶה הַדְּרָגָה וּמִצְעָע לָזֶה, זֶה שֶׁכָּתוּב וַיֹּאמְרֵינוּ בְּה',
וְהִינוּ עַל יְדֵי שֶׁהֶאֱמִינוּ בְּמֹשֶׁה שְׁנֵתִּדְבָקוּ בוֹ, וּמִשָּׁם עָלוּ
שֶׁהֶאֱמִינוּ וּנְדַבְּקוּ בוֹ יְתָרָךְ.

(תולדות יעקב יוסף, פרשת עקב, אות א')

ואכן, הדרך היחידה לזכות ל"ויאמינו בה'", היא רק כשמאמינים
"במשה עבדו".

פי' אִי אֶפְשָׁר לְהֶאֱמִין בְּה' כִּי אִם כְּשֶׁמֶאֱמִינִין בְּמֹשֶׁה עֲבָדוּ,
שֶׁהוּא אֲמוּנַת חַכְמִים. כִּי לְגַדְלָתוֹ אֵין חָקֵר וְהוּא יְתָרָךְ
מִרְמָם וְנִעְלָה וְנִשְׂאָ מְאֹד מִדְּעֵתָנוּ, וְאִי אֶפְשָׁר לְהִשְׁיֵג הֶאֱמוּנָה
הַקְּדוּשָׁה כִּי אִם עַל יְדֵי הַצְּדִיקִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁהֵם מְכַנְּיִסִין

א. ועיין בביאור הלכה (סימן א סעיף א ד"ה הוא כלל גדול בתורה) שהביאן בארוכה.

ב. "כיוצא בו אתה אומר: וידבר העם באלקים ובמשה, אם באלקים דיברו ק"ו במשה? ללמדך שכל המדבר ברועה ישראל
כאילו מדבר במי שאמר והיה העולם" (שם).

ג. כי אין האמונה בצדיק תכלית בפני עצמה ח"ו, אלא אמצעי לבוא על ידו לאמונה בה', וכמו שהאריך שם וכתב בתוך
דבריו: "אילו נאמר כאן 'ויאמינו במשה' (בלי 'עבדו') היה מקום לטעות ולומר כי ח"ו האמינו במשה שהוא אמיתת העצם בכל
פעולות הניסים שפעל עמהם, הן ביציאת מצרים וקריעת ים סוף, ולא בשליחות הש"י עשה כל זה, דהוי שיתוף. לכך הוצרך
לומר שהאמינו בה' ובמשה 'עבדו' דייקא, שעשה זה בשליחות הש"י מצד שהוא עבדו הנאמן, והיה עיקר האמנתם בה' שהוא פעל
דעשה עמהם כל הניסים, ומשה אינו רק עבדו, ר"ל שלוחו דבדבר זה לפעול על ידו הניסים". וכל תכלית האמונה במשה,
היא לבוא עי"ז לאמונה בה', עי"ש עוד ואכמ"ל.

ד. עי"ש באריכות, דשקיל וטרי בביאור דברי המכילתא, ולא העתקנו אלא סוף לשונו.

ה. המשך דבריו: "וגם מהצדיקים אמתיים אי אפשר לקבל כי אם על ידי אמונה, דהיינו אמונת חכמים, שצריכין להאמין
בהם באמונה לבד. כי גם אור הצדיקים האמתיים רחוק וגבוה מאתנו מאד מאד, ואין לנו שום השגה ותפיסה בהם,
ואי אפשר לנו להתקרב אליהם ולקבל מהם כי אם על ידי אמונה לבד, דהיינו אמונת חכמים. כי צריכין כמה וכמה
כלים דקדושה לקבל בתוכם את אור הקדושה, ועיקר הכלים נעשין על ידי אמונת חכמים בחינת ויאמינו בה' ובמשה
עבדו, כי אי אפשר להאמין בה' כי אם כשמאמינים במשה עבדו, דהיינו בחינת אמונת חכמים".

ו. ועיין בהמשך דברי התולדות יעקב יוסף הנ"ל, שכתב: "זו"ש בתואר 'רועה', כמו הרועה שמשגיח רק בצאן
לרעותו במרעה טוב ושמן, ולא לראות את עצמן שישתחרר עליהם ויהיה לראש עליהם, רק שיהיה לש"ש תועלת
ישראל, אז האמנה בהם תועלת גדול" (תולדות יעקב יוסף, שם).

בנו האמונה הקדושה, וצריכין אנו להאמין בהם ולכלי לסור
מדברייהם ימין ושמאל.

(ליקוטי הלכות, פסח ו, א)

פי' מַעֲצָם גְּדֻלְתוֹ וְרִמּוֹמוֹתוֹ יְתָרָךְ אִי אֶפְשָׁר לְזַכּוֹת אֶפְלוּ
לְבַחֲנֵית 'אֲמוּנָה' כִּי אִם עַל יְדֵי הַחַכְמִים וְצְדִיקֵי הַדּוֹר
הָאֲמִתִּיִּים, שְׂזָכוּ עַל יְדֵי יְגִיעָתָם וְעִבּוּדָתָם וְאֲמוּנָתָם הַשְּׁלֵמָה
לְהִשְׁיֵג הַשְּׂגוֹת אֱלוֹהוֹתוֹ יְתָרָךְ, וְהֵם יְכוּלִים לְהַמְשִׁיךְ לָנוּ
מְאוּרָו וְטוֹבוֹ יְתָרָךְ וּלְהַכְנִיֵס בְּנוֹ אֲמוּנָה הַקְּדוּשָׁה.

(ליקוטי הלכות, הכשר כלים ב, א)

וככל שנפשות ישראל ירודות ונמוכות יותר, כך הם זקוקים
לצדיקים גדולים יותר, שיוכלו להאיר גם בהם את אור האמונה.

פי' כֵּל מַה שֶׁהַצְּדִיקִים מְשִׁיגִין הַשְּׂגוֹת גְּבוּהוֹת יוֹתֵר עַל יְדֵי
שְׂזָכוּ לְחַבֵּר אֲמַת וְאֲמוּנָה בְּשִׁלְמוֹת, עַל יְדֵי זֶה זֹכִינִין לְהַכְנִיֵס
אֲמוּנָה בְּלֵב נַפְשוֹת יִשְׂרָאֵל, כִּי זֶה עִקְר שְׁלֵמוֹת הַהִשְׁגָּה שֶׁל
הַצְּדִיקִים, שְׂבְכָל פְּעַם מְשִׁיג הַשְּׂגוֹת גְּבוּהוֹת מְשַׁכָּל עֲלִיּוֹן
וְגִבָּהּ בְּיוֹתֵר, עַד שֶׁיְכוּל לְצַמְצֵם הַשְּׂגוֹת אֱלוֹהוֹתוֹ בְּצַמְצוּמִים
נְפִלְאִים כְּאֵלֶּה, עַד שֶׁיְכוּל לְהַכְנִיֵס הָאֲמוּנָה הַקְּדוּשָׁה בְּלֵב כָּל
הַנְּפִשׁוֹת הַיְרֻדוֹת הַרְחוֹקוֹת מִמֶּנּוּ יְתָרָךְ מְאֹד מְאֹד. וְכַמוֹכֵן
כֵּל זֶה בְּתַחֲלַת הַתּוֹרָה 'מִיִּשְׂרָאֵל דְּסִפְיָנָא' בְּסִימָן ל', שְׁכָל מַה
שֶׁהַחֹלָה נִחְלַשׁ בְּיוֹתֵר צָרִיךְ רֹפֵא גְּדוֹל בְּיוֹתֵר שֶׁיְכוּל לְהַכְנִיֵס
בוֹ הַשְּׂגוֹת אֱלוֹהוֹת וְכוּ', עַיִן שָׁם.

(ליקוטי הלכות, גילוח ד, ה)

רועי האמונה

ואכן, זהו עיקר עבודתם של רועי ישראל, מאז ומעולם: להאיר
את אור האמונה בליבות ישראל!

על שם כך הם נקראים 'רועים', וכדברי רבינו:

שְׂבָעָה רֹעִים, שֶׁהֵם כְּלָלִית שֶׁל כָּל מְנַהֲיֵי הַדּוֹר ... הֵם רֹעִים
הָאֲמוּנָה לְתַקְנָה וּלְהַשְׁלִימָה, וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרָאִים 'רֹעִים', עַל
שֵׁם 'רֹעֵה אֲמוּנָה', וְכָל עִקְר אֲמוּנַת יִשְׂרָאֵל מִמְשִׁיכֵין הֵם
לְהַדּוֹר ... וּמֹשֶׁה, שֶׁהוּא אֶחָד מְשַׂבְּעָה רֹעִים, נִקְרָא עַל שֵׁם
זֶה 'רֹעֵי אֲמוּנָה'.

(ליקוטי מוהר"ן, כב)

כשזו כל מטרת מלכותם והנהגתם, וכל ישעם וחפצם -
"להשלים האמונה אצל ישראל". שכן:

הצדיקי אמת שזכו לאמונה בשלמות שאין שלמות אחריו... זה כל ישעם וכל חפצם לקבל את המלכות והנהגה בכדי להשלים האמונה אצל ישראל!

(פרפראות לחכמה, סימן יח, אות יא)

זהו כל קוטב ומטרת חידושיהם ותורותיהם.

כי כל החדושים וכל התורות שהצדיקים מגלים לנו, הכל בשביל להמשיך בנו אמונה, כמוכן בדברי רבנו ז"ל כמה פעמים, וכל דבריהם הם כמו הקדמות וסבובים כדי להכניס בנו אמונה שלמה באמת.

(ליקוטי הלכות, גילוח ד, יא)

ואכן, זוהי המטרה והתכלית אשר בעבורה אנו צריכים לחפש אחר צדיק אמיתי ולהתקרב אליו.

כי כל מי שזוכה להתקרב למנהיג האמיתי, על ידי התקרבותו אליו נתמקד ונתברר אצלו בחינת המדמה... ועל ידי תקווה המדמה נתמקד ונתברר האמונה הקדושה. על פניו, כל המתקרבים למנהיג אמיתי, זוכין לאמונה ישרה דקדושה.

אבל באמת צריכין לחפש ולבקש מאד מאד אחר מנהיג אמיתי כזה, וצריך לבקש מאד מהשם יתברך שיזכה להתקרב למנהיג אמיתי, כדי שיזכה לאמונה אמיתית בשלמות. כי כשמתקרבים חס ושלום למנהיג של שקר, על ידי זה באין חס ושלום לאמונות כזביות.

(ליקוטי מוהר"ן תניינא, ח')

ואל תדמה בנפשך שבקל אתה יכול לזכות לזה, להתקרב למנהיג אמיתי, כי באמת צריכין לחפש ולבקש מאד אחריו, ולבקש מאד מהשם יתברך שיזכה למצא מנהיג אמת, שיזכה לאמונה שלמה על ידו. כי יש מנהיגים של שקר, וכשמתקרבים אליהם אזי אדרבא, באים לאמונות כוזביות. על כן צריכים לחפש מאד אחר מנהיג אמת כזה כפ"ל, כדי שיזכה לאמונה שלמה על ידו, שהוא עקר הכל.

(ליקוטי עצות, צדיק צח)

וצריך כל אחד הרוצה לחוס על תכליתו הנצחית, לחפש ולבקש מאד מאד אחר צדיקים כאלה, כי כל האמונה הקדושה תלוי בזה.

(ליקוטי הלכות, קריאת התורה ו, כו)

וכשם שהשבתים, אשר בתחילה

לא הכירו בגדולת יוסף, הוצרכו בסופו של דבר להתפזר בכל מצרים לחפשו ולבקשו, וכך יכלו להתקיים בהמשך בגלות מצרים, להיגאל משם ולקבל את התורה. כך גם בכל דור ודור, עלינו "לשוטט ולבקש ולחפש מאד מאד בכל מיני חיפוש במסירות נפש לזכות למצוא את הצדיק האמת", עד אשר נזכה לאמונה שלימה אשר בזכותה תבוא הגאולה.

והתורה מלמדת אותנו בכל דור ודור שצריכין לשוטט ולבקש ולחפש מאד מאד בכל מיני חפוש במסירות נפש לזכות למצא את הצדיק האמת שהוא בחינת יוסף, שזהו בחינת מה שהשנים עשר שבטים, שהם כלל ישראל, נתפזרו בכל השערים לחפש את יוסף הצדיק. ובהם תקנו מה שפגמו בכבודו תחלה, וזכו באמת למצוא, שעל ידי זה היה עקר קיימם בארץ מצרים עד שזכו לצאת משם ולקבל את התורה על ידי זה... וכמו כן אנו צריכין בכל דור ודור לבקש ולחפש בכל כחנו במסירות נפש את הצדיק האמת, עד שזוכה למצוא ולהתקרב אליו, ואז נזכה לאמונה שלמה שעל ידי זה תבוא הגאולה, כמו שכתוב "תבואי תשורי מראש אמונה", 'תשורי' דיקא, בחינת קול השיר והנגון הנורא הנזכר בהתורה הנ"ל שזוכין על ידי שמקבלין מהצדיק האמת. אשרי הזוכה לזה, אשרי המחכה לזה, אשרי המבילה כל ימיו להתגעגע ולהשתוקק ולכסף לזה.

(ליקוטי הלכות, כבוד רבו ותלמיד חכם ג, כב)

גילוי האמונה ע"י האבות הקדושים

ובכן, הבה נסקור בקצרה, את גילוי האמונה בעולם על ידי בחירי הצדיקים, במשך הדורות:

הראש והראשון לגילוי האמונה בעולם, היה אברהם אבינו.

שהוא ראש למאמינים, כמו שכתוב (בראשית ט"ו) "והאמין בה".

(ליקוטי מוהר"ן, כח)

הוא הראשון שקראו להקב"ה "אדון", כדאיתא בגמרא:

אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי: מיום שברא הקדוש ברוך הוא את העולם לא היה אדם שקראו להקדוש ברוך הוא 'אדון', עד שבא אברהם וקראו 'אדון', שנאמר: ויאמר אדני-ה' במה אדע כי ארשנך.

(ברכות ז ע"ב)

ז. אשר זהו התנאי הבסיסי ליכולתם להיות מנהיגי ישראל, כפי שמבאר שם רבינו בתורה י"ח: "כי כל זמן שאין לאדם אמונה בשלמות שאין שלמות אחריו, בוודאי אין לו לקבל המלוכה והנהגה" (ליקוטי מוהר"ן, יח).

פ. "ויותר ממה שכתוב שם דיבר עמי פה אל פה, והזהיר מאד לכתוב זה הענין היטב שצריכין לבקש מה' יתברך מאד להתקרב לזכות להתקרב להצדיק האמת, כדי לזכות לביורו המדמה על ידי רוח הקודש של הצדיק, כדי שיזכה לאמונה" (ליקוטי הלכות, ברכת הריח ד, לב).

וכבר האריך מוהרנ"ת במקום אחר בחובת חיפוש זה, וכתב בתוך דבריו: "צריך לילך על ידיו ועל רגליו לבקשו ולחפשו בכל כוחו בכל העולם כולו מקצה ועד קצה כל ימיו אשר חי על פני האדמה, אולי יוכל למצוא חיי נפשו לנצח, על כל פנים יום אחד או שעה אחת לפני מותו" (ליקוטי הלכות, שלוחין ה, ו).

ט. עיי"ש שמאריך כיצד כל גאולת מצרים, וקבלת התורה שלאחריה, היה בזכות 'חיפוש' זה.

י. וכדברי המדרש: "תשורי מראש אמנה - זה אברהם שכתוב בו והאמין בה" (מדרש רבה, שיר השירים ד, ט).

שהיה ראש אמונה לפרסם בעיני הבריות אדנותו ויכלתו שבעולם.

(מהרש"א חידושי אגדות, שם)

והוא זה שהמליכו על השמים ועל הארץ. שכן:

עד שלא בא אברהם אבינו לעולם, כביכול לא היה הקדוש ברוך הוא מלך אלא על השמים בלבד, שנאמר "ה' אלהי השמים אשר לקחני". אבל משבא אברהם אבינו לעולם, המליכו על השמים ועל הארץ, כענין שנאמר "ואשביעך בה' אלהי השמים ואלהי הארץ".

(ספרי, האוינו פיסקא שיג')

כי אברהם ראש למאמינים, והוא העקר שהתחיל לזכר העולם מהאמת הנפש ולברר המדמה ולהמשיך האמונה בעולם.

(ליקוטי הלכות, ספר תורה ד, כ)

וכפי שהתורה הקדושה עצמה מספרת פעם אחר פעם:

ויקרא שם אברהם בשם ה'!

(בראשית יג, ד)

ויקרא שם בשם ה' אל עולם!

(שם כא, לג)

אמר ריש לקיש: אל תקרי 'ויקרא' אלא 'ויקרא', מלמד שהקריא אברהם אבינו לשמו של הקדוש ברוך הוא בפה כל עובר ושב!

(סוטה י ע"א)

ואכן, על שמו, אנו - בני ישראל לדורותיהם - מכונים בשם "מאמינים בני מאמינים",

מאמינים - דכתיב 'ויאמן העם', בני מאמינים - 'והאמין בה'.

(שבת צו ע"א)

◆ ◆ ◆

דרכו בגילוי האמונה לא הייתה סוגה בשושנים...

ודרכו היה שהיה בא בתוך העיר, והיה רץ בתוך העיר, והיה צועק: "הוי הוי, גיוואלד". והיו רצים אחריו כמו שרודפים אחר המשגע, והוא היה טוען עמם הרבה שהם כלם בטעותים גדולים, כי היה בקי בכל השכליות והסברות של דרכי העבודה זרה שלהם, כי העבודה זרה של הקדמונים היו להם בזה כמה סברות ושכליות של טעות, ואברהם אבינו עליו השלום היה בקי מאד בכל סברותיהם ודרכי טעותיהם, והיה מוכיחם ומראה להם שהכל טעות, וגלה להם האמונה הקדושה האמתית.

ונמשכו אחריו קצת בני הנעורים, כי זקנים לא היה מקרב, כי הזקנים כבר נשדשו בטעותיהם הרבה וקשה להשיבם מדרךם עוד, רק בני הנעורים נמשכו ורצו אחריו. והיה הולך מעיר לעיר והם רצו אחריו. והיו אביהם ונשותיהם חולקים עליהם, על אלו בני הנעורים, כי אמרו עליהם שיצאו לתרבות רעה ונשתמדו, עד שהיו מרחקים אותם מאד. עד שקצת

בני הנעורים חזרו לסורם מחמת היסורים שהיו להם מביתם מחותנם ומאביהם ומנשותיהם וכיצא, וקצתם נשארו אצלו ונדבקו בו.

(חיי מוהר"ן, שצה"י)

הוא לא רק פרסם את האמונה בעל-פה, אלא אף עסק לכתוב אלפי ספרים [!] לשתור את האמונות והדעות הכוזבות ולגלות את האמונה הקדושה.

והיה אברהם אבינו עוסק בזה הרבה לגלות האמונה הקדושה בעולם, והיה מחבר ספרים הרבה מאד על זה, אלפים ספרים.

(שם)

לפני הסתלקותו מסר את עסק גילוי ופרסום האמונה לבנו יצחק.

והיו לו בנים הרבה, ומסתמא מאחר שהיו בניו, היו כלם הולכים בדרך הישר, כי אפלו ישמעאל עשה תשובה. אך אחר כך פשרצה אברהם אבינו להשאיר ספריו וחקמתו בעולם, היה חוקר ומתבונן בעצמו למי מבניו יצח ספריו וחקמתו, עד שנספם אצלו להניח הכל ליצחק אבינו, ומסר לו הכל.

ואחר כך היה יצחק גם כן הולך בדרך זה, והיה מגיר גם כן גרים הרבה וחרב גם כן ספרים הרבה מאד בענין חזק האמונה הקדושה.

(שם)

יצחק מסר זאת הלאה לבנו יעקב.

והיה מתבונן גם כן למי מבניו יצח ספריו וחקמתו, כי גם עשו היטב בעיניו והטעה אותו עד שהיה אורבו, כמבאר במקרא, כמו שכתוב "ויאהב יצחק את עשו כי ציד בפיו" כמו שפרש רש"י שם שהיה מרמה את אביו בדבריו, והיה שואלו אבא איך מעשרין את המלח' וכו'. אבל אף על פי כן התבונן יצחק בדעתו עד שנתברר לו שהעקר הוא יעקב ומסר לו הכל.

וכן יעקב היה גם כן עוסק בזה לקרב בני הנעורים להשם יתברך, וחרב כמה אלפים ספרים בענין האמונה, כי הוא חבר ספרים הרבה מאד בענין האמונה הקדושה, גזמאות ספרים.

(שם)

כשכל אחד משלשת אבות, הוסיף לגלות אלקותו ית' יותר ויותר, כך שיעקב אבינו 'מבחר האבות' 'תיקן האמונה יותר מאבותיו'. שכן:

האבות ע"ה היו ראש האמונה ויסודה, ואמנם יעקב אבינו ע"ה מבחר האבות מטתו שלמה, והוא תקן האמונה יותר מאבותיו.

(השל"ה הקדוש, מסכת פסחים, פרק תורה אור, יט')

כי הוא גלה אלקותו של הקדוש ברוך הוא יותר משאר האבות. כי אברהם קראו 'הר', ויצחק קראו 'שדה', ושדה הוא יותר משג ונצרך להעולם מהר. ויעקב קראו 'בית', שהוא מקום ישוב לבני אדם יותר משדה. הינו שיעקב קרא את מקום הבית המקדש, שהוא מקום התפלה 'בית', שהוא מקום ישוב לבני אדם, כי העלה את התפלה מהר 'ושדה' לבחינת 'בית', שיש בו תפיסה לבני אדם יותר מהר ושדה. כי בבחינת בית יש גם

יא. וכן הובא ברש"י (בראשית כד, ז): "ה' אלקי השמים אשר לקחני מבית אבי - ולא אמר ואלקי הארץ ולמעלה אמר ואשביעך וגו'. אמר לו: עכשיו הוא אלקי השמים ואלקי הארץ, שהרגלתיו בפי הבריות. אבל כשלקחני מבית אבי היה אלקי השמים ולא אלקי הארץ, שלא היו באי עולם מכירים בו, ושמו לא היה רגיל בארץ".

יב. עיקרי דברי רבינו בשיחתו זו, מבוארים ברמב"ם (פרק א' מהלכות עבודה זרה סעיף ג) עיי"ש.

יג. מלשון רבינו [שהוסיף אצל יעקב שחיבר 'גזמאות ספרים' מה שלא כתב אצל אברהם ויצחק] משמע שיעקב אבינו חיבר ספרים רבים יותר מקודמיו, כי אכן הוא השלים גילוי האמונה וכדלהלן.

יד. והוא מדברי העבודת הקודש' (חלק ד, פרק לו).

לענפּוים השגה, כמו שכתוב "כי ביתי בית תפלה יקרא לְכָל העמים".

(ליקוטי מוהר"ן, י)

יעקב אבינו מסר זאת הלאה לבניו,

והוא למד עם כל בניו דרכי האמונה הקדושה, כי היו כלם צדיקים. אך אף על פי כן חקר בדיעתו למי למסר כל חכמתו, עד שמסר כל חכמתו ללוי, ולכלם מסר ראשי פרקים. ועל פו שבט לוי היו דבוקים וחוֹקִים בהאמונה הקדושה יותר מכלם. ועל פו שבט לוי לא טעו בעגל, וגם לא היה עליהם שום עבודת מצרים, כי שבט לוי היו חֹקִים בהאמונה הקדושה יותר מכלם.

(חיי מוהר"ן, שצה)

אך עם ישראל בכללותו, משועבד היה לפרעה במצרים - זה שאמר "לא ידעתי את הוי"ה" וסגד לכוחות הטבע.

עד שארכו הימים לישראל במצרים וחוּזו ללמד מעשיהן ולעבד כוכבים כמותן - חוץ משבט לוי שעמד במצוות אבות, ומיעולם לא עבד שבט לוי עבודת כוכבים - וכמעט קט היה העקר ששׂתל אברהם נעקר, וחוּזרין בני יעקב לטעות העולם ותעיותן.

ומאבהת ה' אותנו ומשמרו את השבועה לאברהם אבינו, עשה משה רבנו רבן של כל הגבאים, ושלחו. כיון שנתנבא משה רבנו וקבר ה' ישראל לנחלה, הכתיבן במצוות יהודיעם דרך עבודתו, ומה יהיה משפט עבודת כוכבים וכל הטועים אחריה.

(רמב"ם, עבודה זרה א, ג')

ובהגיע משה רבינו, נפקחו עיני ישראל לדעת את ה' ולהאמין בו.

פי הוא פתח לנו אור הדעת, כמו שכתוב "אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלקים", כי משה פתח את הדעת וגלה לנו, כי יש אלקים שליטי בארץ.

(ליקוטי מוהר"ן תניינא, ז)

פי אף על פי שעקר הדעת והאמונה הקדושה התחיל מהאבות, אף על פי כן לא היה מי שהאיר והמשיך זה הדעת בכל העולם כמו משה רבנו ע"ה, כמו שכתוב "כי שאל נא לימים ראשונים וכו' הנהיה כדבר הגדול הזה" וכו'.

(ליקוטי הלכות, נטילת ידים לסעודה ו, טז)

"ישראל שעמדו על הר סיני פסקה זוהמתן"

לאחר שהוציאנו ממצרים, וספרנו תשעה וארבעים יום,

הוריד לנו משה ביום החמישים תורה מסיני, ובזה פסקה זוהמתנו - זוהמת הכפירות והאמונות הכוזבות" - וזכינו "לשלימות אמונה הישרה דקדושה".

פי שם זכו כלם לנבואה על ידי משה רבנו, רבן של כל הגבאים, שהיה מנהיג האמתי שלהם. ועל ידי זה נתברר ונתתקו המדמה אצלם, וזכו לאמונה שלמה בה'. ועל פו פסקה זהמתו, וזהמת הנחש, שהוא אמונות כוזבות, כי זכו לשלמות אמונה הישרה דקדושה על ידי ברור המדמה שזכו על ידי רוח נבואה כפ"ל.

(ליקוטי מוהר"ן תניינא, ח)

שם שמענו את "עשרת הדברות", כששני הדיברות הראשונות אשר אנו שומעים מפי הגבורה, הם: "אנכי ה' אלקיך" ו"לא יהיה לך אלהים אחרים על פני".

פי עקר קבלת התורה והמצוות הוא האמונה, שהוא יסוד כל התורה והמצוות, כמו שכתוב "כל מצותיך אמונה", וכמו שדרשו רבותינו ז"ל "בא חבוקי והעמידן על אחת וצדיק באמונתו יחיה". ועל פו תחלת דבר ה' שדבר עם ישראל הוא "אנכי ה' אלקיך" שהיא עקר האמונה, להאמין בה' יתברך ולבטל אמונות כוזבות בחינת "לא יהיה לך אלהים אחרים לא תעשה לך פסל" וכו'. פי זהו עקר ההתחלה והתכלית והיסוד והעקר של כל התורה פלה!

(ליקוטי הלכות, תחומין ה, א)

כשגם כל שאר תרי"א מצוות התורה, אינן אלא 'עצות' כיצד לזכות לאמונה טהורה ושלמה...

פי עקר תכלית התורה הוא האמונה, לגלות אמונה הקדושה בעולם, למען דעת כל עמי הארץ פי ה' הוא האלקים. ועל פו נתן לנו תרי"ג עטין דאורייתא שהם תרי"ג מצוות שנקראים 'עצות', פי על ידי העצות גדלה האמונה שהוא עקר הכל.

(שם)

והו בחינת "כל מצותיך אמונה", שעל ידי כלל המצוות שהם בחינת עצות דקדושה וזכין לאמונה, וכשפוגם באיזה מצוות עשה או לא תעשה, אזי פוגם באמונה כפי פגם המצוה שעבר עליה.

(ליקוטי הלכות, מאבד ממון חברו ד)

פי על זה יסובבו כל התרי"ג מצוות שנתנו מהאור אין סוף יתברך, והזהר הקדוש קורא אותם בשם 'תרי"ג עטין'.

וכמשל הרופא החכם והבקי בהפלאות הכחות הנמצאות בחלקי הבריאה, וכבאו להחולה מיעץ ומודיע לו את כל הדברים המזיקים שהוא צריך להשמר מהם שלא יקלקלו ומנעו מאתו את הרפואה, וגם מוסיף ליעץ ולהודיע להחולה את הדברים הטובים לרפואתו.

פו יודיענו האור אין סוף יתברך על ידי עבדיו הנאמנים, שפפי הטבעיות הרחוקות אשר הטביע והלביש

באמצעות חלקי הבריאה (והטבעיות הגשמיות הנמשכות מהם) יש לנו להתירא מפל חטא ועון ופשע הגורמים הזקות ומונעים גדולים להנפש מהאמונה והדבקות במקור החיים הנצחיים, ויש מהם שהם גורמים להנפש פרת וקריחה לגמרי מהאמונה (ולהיות נאבד לגמרי חס ושלום). ובתכלית ההפך נמצאים סגלות נפלאות ונעלמות בכל רמ"ח מצוות עשה, אשר על ידם נתפא האדם ויתעלה על ידם להאמונה והחיים הנצחיים. ומצוה גוררת מצוה, פי כל אשר יקרה האדם יותר להגדיל בלבבו את האמונה, יסור יותר על ידי זה בעצמו מהרע אל הטוב.

(כוכבי אור, שיחות וסיפורים, ט)

ומאז אשר ניתנה לנו 'תורת משה', לא ניתן לזכות לאמונה שלימה בה' אלא ע"י האמונה בו ובתורתו, וקיום מצוותיה.

וזה עקר החלוק וההבדל שבין ישראל לעכו"ם, פי גם חכמי העכו"ם רבם ככלם מאמינים בו יתברך, כמו שנאמר "ושמי נורא בגוים" דקרו ליה אלקא דאלקא. וכמו ששמעתי מפי רבנו ז"ל שאמר שחכמייהם חקרו בגדלתו יתברך עד שאמרו שהוא יתברך גדול ומרומם ומנשא מכל המחשבות וכו', כמו שהוא באמת. אבל אין יודעין משום מצוה של תורה, פי זה אי אפשר להם להשיג בשכל אנושי בשום אפן איזה מצוה ממצוות התורה. ומחמת זה הם רחוקים מקדשת ישראל, מחמת שלא זכו להאמין בה' ובמשה עבדו. אבל אנחנו עם קדוש וזכינו להאמין בה' ובמשה עבדו, עד שזכינו לקבל תורתו הקדושה על ידי משה עבדו נאמן ביתו.

וכמו כן בכל דור ודור, אי אפשר להתקרב אליו יתברך באמת פי אם על ידי אמונת חכמים, פי רק החכמים והצדיקים אמתיים, רק הם ממשיכים לנו אור האמונה הקדושה ורק על ידם אנו יכולים להתקרב לאבינו שבשמים.

(ליקוטי הלכות, הכשר כלים ב, א)

"וגם בך יאמינו לעולם"

גם אחר מתן תורה - בירור האמונה לא נגמר, אלא הוא עסק תמידי ויומיומי.

פי באמת שלמות האמונה צריכין להמשיך על עצמו בכל יום ויום מחדש, פי הקדוש ברוך הוא מחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית ... בשביל לגלות אלקותו ואדנותו כדי שידעו שיש מחדש בורא הכל, שזה עקר התכלית של הבריאה כידוע ... אבל את זה לעשות זה עשה אלקים, וכמו שה' יתברך מסבב סבות בכל יום ומחדש מעשה בראשית בכל יום כדי לגלות האמונה, כמו כן את זה לעשות זה מתגבר הסטרא אחרא והקלפות להסתיר ולהעלים האמונה הקדושה ולהכניס פפירות וקשיות חדשות בלב כדי לבלבל האמונה הקדושה, פי בכל יום יצרו של אדם מתגבר עליו וכו' כמו שאמרו רבותינו ז"ל, ועקר היצר הרע הוא בחינת פפירות שמשם עקר כחו של היצר הרע, כמבאר בדברינו פמה פעמים.

(ליקוטי הלכות, ברכת הריח ד, לג)

וכפי שאכן היה תיכף לאחר מתן תורה; לא חלף זמן רב, וכבר נכשלנו כחטא העגל - חטא הכפירה.

יז. ועיין בספר הברית (חלק א, מאמר ב, פרק טו) שהאריך לבאר את ההבדל בין אמונתם של הגויים המאמינים במציאות ה' לבין אמונת ישראל במציאותו ית', ודבריו הם קילורין לעיניים, והועתקו אף ע"י הבן איש חי בספרו 'דעת ותבונה' פרק א'.

אשר כל אדם משתומם על זה, היאמן פי יספר שאחרי שזכו ישראל לקבל את התורה באותות נוראות פאלו וכלם זכו לרוח הקדוש וכו', ואחרי כל אלה הנשמע פזאת שיעשו מעשה פזאת לטעות אחר העגל?!

(שם)

ואכן, כל זה לא בא אלא מחמת חסרון החיפוש אחר הצדיק וההתקשרות המוחלטת בו, שכן:

גם אחר שקבלו ישראל את התורה וזכו לבחינת רוח הקדוש על ידי הצדיק האמת שהוא משה רבנו, ופסקה זהמיתו וזהמת הנחש אז, כמו שאמרו רבותינו ז"ל, אף על פי כן עדן היו צריכין לחפש ולבקש הרבה עוד, למצא ביותר שלמות את הרוח הקדוש של משה רבם, ואז היו זוכים למה שהיו זוכים.

אבל השטן התגרה בהם מאד על ידי הערב רב, שהם המנחשים והקוסמים של מצרים שלא נטהרו מזהמת הנחש, שמהם נמשכו בחינת נביאי השקר הנ"ל, עד שהסית והדיח אותם בכפירות גדולות, עד שעשו אותו מעשה של העגל. וכל זה בא להם על ידי שלא נזהרו באזהרה הנ"ל לבקש ולחפש עוד ועוד את הרוח הקדוש של הצדיק האמת משה רבם, כדי לברר עוד את האמונה הקדושה ולחזקה יותר ויותר. ומחמת שנתרשלו בזה, התגרה בהם השטן והכשילם כל כך בכפירות פאלה עד שעשו עבודה זרה ממש.

(ליקוטי הלכות, שלוחין ה, ט)

וכן הוא בכל דור ודור - אם אין מחפשים אחר "הצדיק האמת שבכל דור", אי אפשר להינצל מזהמת הנחש, ולזכות לאמונה מבוררת ושלמה.

ועל פו צריכין להשתדל להתקרב לצדיק הדור דיקא כדי שייזקה לברר לנו האמונה הקדושה בכל פעם כפי היום והשעה, פי אף על פי שבשעת מתן תורה זכו ישראל לאמונה, וכן אחר כך על ידי הצדיקים והנביאים שהיו בכל דור שנתבררה האמונה בכל פעם יותר ויותר, אף על פי כן אנו צריכין עכשו בדור הזה להתקרב לצדיק האמת שבדור הזה, כדי שייברר לנו האמונה כפי העת והזמן של עכשו, פי האמונה צריכין לברר בכל יום ויום מחדש ... ואין די לו במה שנתברר המדמה וכו' על ידי קבלת התורה, ועל ידי הספרים של הנביאים והצדיקים שיש מכבר, פי צריכין דיקא לבוא להצדיק האמת שבדור הזה כדי לברר האמונה בכל עת, כפי הברור שצריכין בזה הדור בכל יום ויום מחדש.

(ליקוטי הלכות, ברכת הריח ד, לג)

ואכן, עיקר בירור האמונה אינה אלא ע"י הצדיקים שבכל דור, כשכל מטרותה של 'מתן תורה' הייתה: לתת לנו את היכולת לחפש ולהתקרב לצדיק האמת שבדור, ובכך לברר את האמונה בכל דור ודור.

שכן:

לכאורה קשה: מה פעלנו בברור האמונה שזכינו בשעת מתן תורה, מאחר שעדיין אנו צריכים לצדיק האמת שבכל דור ודור דיקא?

אך באמת שניהם כאחד טובים, כי בודאי עקר ברור האמונה שבכל דור ודור הוא על ידי הצדיק האמת שבאותו הדור, ועל פני צריכו להתקרב אליו דיקא וכנ"ל. אך הפעל דבר מתגרה בזה הצדיק מאד ומתגבר בכל דור ודור לחק את העולם מזה הצדיק על ידי גדל הקשיות והמחלקת שמרבה עליו, אשר על פני צריכו לחפש ולבקש מאד את הצדיק האמת פנ"ל.

וזהו בחינת גדל שבח מעלת קדשת קבלת התורה אשר ה' יתברך חמל עלינו ונתן לנו את תורתו הקדושה על ידי משה רבנו נאמן ביתו, כי ה' יתברך רואה את הולד ורואה בחמתו שמתגברין עני פנים בכל דור ודור שחולקין על הצדיק האמת שבכל דור, ומסמירין ומעלימין אותו ומרחיקין את העולם ממנו. וכשאין זוכין להתקרב להצדיק האמת אין זוכין להאמונה פנ"ל, ואם פני חס ושלום יחזיר העולם לתהו ובהו, כי אין העולם מתקיים אלא על ידי אמונה וכנ"ל. על פני ה' יתברך ברחמי הקדים רפואה למכה, ונתן לנו את תורתו המימה על ידי משה רבנו, ואז זכו ישראל כלם לרוח הקדש עד שנתברר המדמה אצלם בשלמות גדול עד שזכו כלם אז לאמונה שלמה.

ואף על פי שה' יתברך ידע שאחר כך יתגבר הפעל דבר על ידי ערמימותיו וירצה לקלקל גם את זה חס ושלום, כאשר עשה באמת שהתגבר אחר כך במעשה העגל, שאז חזר ונמשך זהמת הנחש בעולם שהוא בלבול המדמה, ואי אפשר לברר ולתקן זאת הזהמא כי אם על ידי הצדיקים אמתיים שבכל דור ודור שהם מבררים המדמה, שהוא בחינת ברור מהמת הנחש ומתקנים חטא העגל בכל דור ודור וממשיכים אמונה בעולם פנ"ל. ואם פני מה פעל א-ל בברור האמונה שזכה אותנו בקבלת התורה, מאחר שסוף כל סוף צריכו להצדיק האמת שבכל דור דיקא שעקר האמונה תלויה בו פנ"ל?

אך אדרבא, זהו באמת נפלאות תמים דעים, כי על ידי גדל הקדשה שנמשך עלינו בקבלת התורה, על ידי זה אנו זוכין למצא את הצדיק בכל דור ודור ולהתקרב אליו. כי לולא קבלת התורה חס ושלום, לא היינו זוכין כלל להתקרב להצדיק האמת שבדור מחמת גדל התגברות העני פנים שבכל דור החולקים עליו ומסמירין אותו פנ"ל. אבל על ידי קבלת התורה זכינו שנתברר המדמה וזכינו לאמונה שלמה כל כך. עד שאפילו אחר כך כשהתגבר הפעל דבר ובלבל האמונה על ידי מעשה העגל, אף על פי פני נשארה הרשימו שעל ידי זה יש לנו כח לחפש את הצדיק האמת

בכל דור ולהתקרב אליו, ולולא קבלת התורה לא היה לנו כח כלל לחפש את הצדיק ולהתקרב אליו, מחמת גדל התגברות העני פנים שבדור החולקין עליו ומרחיקין את העולם ממנו פנ"ל.

(שם, לד) כך שהתורה והמצוות, הם האור והנר שעל ידם אנו מחפשים את הצדיק...
וזהו "כי גר מצוה ותורה אור", הינו שהתורה והמצוות הם בחינת אור ונר שעל ידם יש לנו כח לחפש את הצדיק להתקרב אליו. כי יסוד האמונה ששוארה בנו ממתן תורה - שהבטיח ה' יתברך למשה "וגם בך יאמינו לעולם", וכל צדיק אמתי שבכל דור ודור הוא בחינת משה - על ידי יסוד האמונה הזאת, יש לנו כח לחפש ולבקש את הצדיק האמת.

וזהו "כי גר מצוה ותורה אור", הינו שהתורה והמצוות הם בחינת אור ונר שעל ידם יש לנו כח לחפש את הצדיק להתקרב אליו. כי יסוד האמונה ששוארה בנו ממתן תורה - שהבטיח ה' יתברך למשה "וגם בך יאמינו לעולם", וכל צדיק אמתי שבכל דור ודור הוא בחינת משה - על ידי יסוד האמונה הזאת, יש לנו כח לחפש ולבקש את הצדיק האמת.

(שם")

עומקו של ענין הוא:

לאמתו של דבר, התורה לא הייתה אמורה להינתן לנו בשלם זה". היינו אמורים להמתין עד לזמן התיקון לעתיד לבוא, בו יתברר העולם בשלמות מזהמת הנחש, בלבול האמונה, ורק אז לקבל את התורה "בבהירות נפלא ובהתגלות גדול", כשבינתיים יתנהג העולם רק על ידי "הצדיקים שבכל דור" ש"למדו דעת את העולם וימשיכו אמונה בעולם", עד לזמן התיקון.

והענין, כי מחטא אדם הראשון נמשך זהמת הנחש בעולם, שהוא בלבול המדמה, בלבול האמונה, וצריכים לברר הזהמא בכל דור ודור. וזאת הזהמא לא מתברר בתכלית השלמות עד זמן בלע הפנות לנצח כפופא בכתבים, רק הצדיקים והקשרים שבכל דור ודור מבררים מעט מעט, עד שישלם הברור ויתתקן העולם בשלמות.

ורצה ה' יתברך לעכב נתינת התורה עד זמן תקון העולם בשלמות, ורצונו יתברך היה שהצדיקים שבכל דור ודור שיוודעים לעבודו בלי נתינת התורה פנ"ל, הם יקיימו את העולם וילמדו דעת את העולם ומשיכו אמונה בעולם, ויורו להם בכל דור ודור את הדרך לכו בה וכו'. כדי שעל ידי זה יבררו בכל דור ודור, ויזכרו את העולם בכל פעם מהסיגים והפסלות, עד שישלם הברור בשלמות אחר אלה דור, ואז יתן את התורה בבהירות נפלא ובהתגלות גדול, כמו שיהיה לעתיד שיתגלה אורייתא דעתיקא סתימאה, כמו שכתוב "כי תורה מאתי תצא", כמו שאיתא בזהר הקדוש.

כי ה' יתברך רצה שלא לתן את התורה עד שידבק העולם כל כך עד שיהיה בטוח שלא יבטלו עוד שום דבר מהתורה, ולא יפרו את בריתו לעולם, כמו שיהיה לעתיד באמת, בעת שיגלה ה' יתברך סתרי התורה שיתגלה לעתיד, שהוא אורייתא דעתיקא סתימאה, שעל זה נאמר ביחזקאל "וכרתי להם ברית חדשה וכו' לא כבריתי אשר כרתי אתם בהוציא אותם מארץ מצרים אשר

יח. עיי"ש שפירש את המשך הפסוק "ודרך חיים תוכחות מוסר", ואכמ"ל. יט. וכמו שנאמר על התורה "דבר ציוה לאלף דור" (תהילים ח, ה) ודרשו חכמינו ז"ל שהייתה התורה אמורה להינתן רק לאלף דור, ולבסוף ניתנה לכ"ו דורות מחמת העזי פנים שבכל דור. וכמו שכתב שם רש"י: "דבר צוה לאלף דור - התורה אשר צוה להודיעה בעולם לאחר אלף דור, וראה שאין העולם מתקיים בלא תורה והעביר מהם תשע מאות ושבעים וארבעה דורות" (רשי תהלים קה, ח. ועיין בגמרא חגיגה דף י"ג ע"ב, וכן בשבת דף פ"ח ע"ב וברש"י שם ד"ה תתקע"ד דורות), וראה בליקוטי הלכות (כ"א) מה שהקשה על זה, ודבריו המועתקים למעלה הם התירוץ לקושייתו (ולא העתקנו כל זה מחמת אריכות הדברים).

הם הפרו את בריתו" וכו'. ובשביל זה רצה ה' יתברך לעכב נתינת התורה כל כך עד אלף דור, כדי שבאלו הדורות יתברר העולם בכל פעם על ידי הצדיקים שבכל דור ודור פנ"ל, כדי שיוכל אחר כך לגלות את התורה בשלמות כמו לעתיד, כדי שלא יפרו ולא יעברו עוד על התורה לעולם.

(שם, לה)

והסיבה היחידה - מדוע בסופו של דבר ניתנה לנו התורה כבר לפני 3,333 שנה, בשנת ב'תת"ח לבריאת העולם, ולא המתין הקב"ה עד לזמן התיקון - אינה אלא מחמת סכנת המ'תנגדים' על הצדיק שבכל דור ...

שכן:

ה' יתברך ראה שאין העולם מתקיים, על פני עמד ונתנה לעשרים וששה דורות, הינו שה' יתברך ראה שבכוונותינו הרבים מתגברים בכל דור ודור העני פנים שבדור, שהם עומדים וחולקים על הצדיק ומעלימין אותו ומרחיקין העולם ממנו, ואם פני איך אפשר להעולם להתקיים, מאחר שאין יודעין מהצדיק שעקר קיים העולם על ידו, ואנחנו צריכים שהוא יוליד אותנו בדרך ישרה ומשיך עלינו האמונה על ידי רוח הקדש שלו פנ"ל. ומאחר שמתגברים העני פנים עד שאי אפשר לידע ממונו ולהתקרב אליו מגדל המחלקת שמרבים עליו על ידי עזותם ורבי לשון הרע שלהם, אם פני איך יתקיים העולם?!

על פני חמל ה' יתברך על עולמו, ונתן התורה קדם זמנה לעשרים וששה דורות. ואף על פי שעדיין לא נשלם הברור, ועל פני בודאי יתגבר הפעל דבר לקלקל גם אחר כך, כמו שהיה באמת שהתגבר כל כך עד שעשו את העגל, וכן אחר כך במרגלים וכו' וכן אחר מות הושע וכו' ובמי השופטים ושארי הדורות, שהתגבר בכל פעם שיעברו ישראל על התורה. והתקון היה בכל פעם על ידי הצדיקים שעמדו להם בכל דור למושע, כמו השופטים והנביאים ושאר הצדיקים שבכל דור ודור. אף על פי פני כן אמה מרום לעולם ה', ולעולם ידך על העליונה, כי ה' יתברך גדול העצה ורב העלילה, ונפלאותיו ונחשבותיו אלינו.

כי ברחמי המרבים הקדים לנו רפואה למכה, כי על ידי נתינת התורה זכינו שיש לנו כח לחפש ולבקש את הצדיק האמת שבכל דור ודור, עד שנופה למצא אותו, ועל ידי זה נופה לאמונה שלמה ולהתקרב אליו יתברך.

ולולא נתינת התורה, אפילו אם היו צדיקים בכל דור שהיו יודעים את התורה קדם שנתנה, והיו יכולים להנהיג אותנו בדרך הישר ולהמשיך האמונה שלמה בנו ולקיים את העולם, אף על פי כן לא היה העולם יכול להתקיים, מחמת שלא היינו יודעים כלל מהצדיק על ידי התגברות העני פנים שבכל דור ודור שחולקין עליו ודוכרים עליו לשון הרע, עד שלא היה לנו כח לחפשו ולבקשו כלל. אבל על ידי שכבר זכינו לקבלת התורה שעל ידי זה נתברר המדמה, ונמשך עלינו אז יסוד האמונה הקדושה, על ידי זה יש לנו כח לחפש ולבקש את הצדיק האמת בכל דור ודור עד שנופה להתקרב אליו, ועל ידו נופה לברור המדמה בשלמות, כדי לברר האמונה כפי אותו העת והזמן כפי אותו הדור.

(שם")

כך שכשאנו שמחים בחג 'מתן תורתנו', אנו שמחים גם על כך

כ. עיי"ש שהאריך בזה עוד, ואכמ"ל.

כא. עיי"ש המשך דבריו שמדבר על סוד הליקוטים, כשכוונתו על רבינו ז"ל אשר "קרא כל ספריו בשם ליקוטים".

כב. של גילוי כבוד ה' ומלכותו, עיי"ש.

כג. כפי אשר נתבאר בארוכה במאמרנו הקודם, ובפרט במאמר י"ג שבספר 'בעקבי הצאן', לך נא ראה שם.

שיש לנו את הכח והיכולת לחפש אחר הצדיק שבדור ולהתקרב אליו.

זהו בחינת שביעות שאז נתגלה גדלת משה רבנו שהוא בחינת הצדיק שבדור, כי כל צדיק נקרא משה, כמו שאמר רבנו ז"ל (בסיומן ב'), כי אז בשביעות היה מתן תורה שנאמר שם "וגם בך יאמינו לעולם".

(ליקוטי הלכות, סימני בהמה וחיה טהורה ד, ז)

כי עקר בחינת שביעות שהוא מתן תורה, נמשך בכל שנה על ידי בחינת משה שהוא הצדיק הדור האמתי שעוסק להכניס קיים התורה בישראל שלא תשכח מפני זרענר".

(ליקוטי הלכות, תפילת המנחה ז, ט)

ואכן, מאז מתן תורה, ממשיכים הצדיקים שבכל דור, לברר ולגלות את האמונה הקדושה, ולהאירה בלבות ישראל.

כשבעיקר עוסקים בכך "גדולי הצדיקים, ראשי בני ישראל האמיתיים" אשר הם "בחינת משה", שכן:

אי אפשר לעסק בתקון זה"כ כי אם על ידי גדולי הצדיקים ראשי בני ישראל האמיתיים ... כי הם בחינת משה, שעסק בזה כל ימיו להמשיך הדעת הקדוש הזה בעולם, בחינת אמה הראת לדעת" וכו'.

(ליקוטי הלכות, נדרים ג, כח)

ואפילו עתה בדורות שאחר מתן תורה, אי אפשר להמשיך הדעת הקדוש כי אם על ידי גדולי מבחרי הצדיקים שה' יתברך שולח בכל דור ודור, וכמוכן למשכיל מכל המעשיות שעברו בישראל בכל דור ודור עד היום הזה.

(ליקוטי הלכות, נטילת ידים לסעודה ו, טז)

כשבראשם עומדים 'יחידי הדורות' - רבי שמעון בר יוחאי, האר"י הקדוש, הבעל שם טוב, ורבינו הקדוש - אשר הם הם נשמת "משה משיח" בעצמו", ועוסקים בהמשכת והארת אור האמונה בלב ישראל.

וכפי שנסקור בקצרה, בשורות הבאות, את גילוי אור האמונה ע"י 'יחידי הדורות' שלאחר מתן תורה.

גילוי האמונה ע"י יחידי הדורות

כ-1450 שנה לאחר הגילוי הגדול של "מעמד הר סיני", בתקופה המרה והחשוכה של חורבן בית שני, חזרה ובאה נפשו ורוחו של רבינו רעיא מהימנא, והתגלתה בנשמת הרשב"י, כשהוא מגלה את פנימיות התורה.

דיקא בתקף ועצם אלה החבלים [כי חרבן בית שני חמיר לן], חזר ובא נפשו ורוחו [של משה רבינו] בבוציא קדישא רבי שמעון בן יוחאי, דרעיא מהימנא נהיר ביה, כמבאר בזהר הקדוש פרשת פנחס דף רנ"ו עמוד א'. וגלה לנו תורה שבנסתר, אור הגנוז שאין העולם כדאי להשתמש בו.

(ביאור הליקוטים, תורה עא תניינא, אות לא)

וּנְגַנוּ וְנִסְתֵּר גַם אַחַר כֶּךָ כַּמָּה מְאוֹת שָׁנִים, עַד שֶׁבְּחֻמַּת ה' חָזַר וְנִתְגַּלָּה, וְגַם הוֹפִיעַ וְהֵאִיר עֲלֵינוּ בְּזִרְיַת אור הַשָּׁנִי הָאֵרִי צוֹנֵק"ל.

(שם)

כשעל ידם מתגלית חכמת הנסתר, חכמת הקבלה, אשר כל עניינה הוא לגלות את האמונה הקדושה בעולם.

כפי שסודות הקבלה מכונים תדיר בזוהר הקדוש בשם ותואר: "רזא דמהימנותא" - סוד האמונה!

וכפי שחכמת הקבלה בכללותה מכונה בפי אחד מגדולי המקובלים הקדמונים רבי יצחק דָּמֶן עכו"ץ - "חכמת האמונה" - וכלשונו:

שֵׁישׁ לְנוּ לְרִדְף בְּכַל לֵב וּבְכַל נֶפֶשׁ וּבְכַל מְאֹד אַחֲרֵי חֻכְמַת הָאֱמוּנָה! הֵיא חֻכְמַת דְּרָף הַקְּבֵלָה! שְׁהִיא דְּרָף הָאֱמֶת.

(מאירת עיניים לר"י דמן עכו, פרשת ראה)

חכמת הקבלה היא זו שגילתה את עומק סוד הייחוד, כיצד אור האין סוף מחיה את כל הבריאה כולה מראש ועד סוף, "מן ראשית נקודת הבריאה, שהוא תחילת האצילות, עד תכלית נקודת המרכז של עולם העשיה הגשמי שהאדם עומד עליו".

כך שעל ידה ניתן לקיים בשלימות את מצות האמונה, וכלשון בעל "שומר אמונים הקדמון":

הִנֵּה הַדְּבוּר רֵאשׁוֹן שֶׁל עֲשֻׂרַת הַדְּפֻרוֹת הוּא 'אֲנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם" ... אֵין סִפְק שֶׁהַמְקַבְּלִים מְקַיְּמִים מִצְוָה זוּ בְשִׁלְמוֹת יוֹתֵר מִכָּל אֶדָם ... אֲמַנָם הָעוֹסֵק בַּפִּשְׁט לְבַד לֹא יִשְׁלִים מִצְוָה זוּ עַל מַחֲבַנְתָּהּ, שְׁהֵרִי אֵין לוֹ יְדִיעָה בַּדְּבָרִים הַלְלוּ כָּלֵל, וְאֵי אִפְשָׁר לוֹ לְקַים מִצְוַת הָאֱמֶנַת הָאֱלֹהוֹת כָּרְאוּי.

(שומר אמונים הקדמון, ויכוח ראשון, אות לא)

וְאִף אוֹתָם הַחֻכְמִים הַמֵּיִשְׂרִים אֲרַחֲוֹתָם, הַשׁוֹאֲבִים מִימֵי רְבוּתֵינוּ ז"ל וְחִידוֹתָם, לְהִבִּין עִמָּהֶם תּוֹרַת ה' צְבָאוֹת, וְדַבְרֵי הַנְּבוּאוֹת, מִכָּל מְקוֹם אֵי אִפְשָׁר לָהֶם לְהַשְׁתַּלֵּם בִּידִיעַת עֲקָרֵי הָאֱמוּנָה עַל מַתְכַּנְתָּם, מֵאַחַר שֶׁהֶם נִעְדָּרִים מֵהַשְׁפֵּלַת סִתְרֵי הַתּוֹרָה וְסוּדוֹת מֵאֲמָרֵי רְבוּתֵינוּ ז"ל סְפִיר גּוֹרְתָם.

(שם, הקדמה)

וְלִכֵּן כָּל הַרוּצָה שְׁלֹא לִפְגַם אֱמוּנָתוֹ, צְרִיךְ הוּא לְלַמּוֹד חֻכְמַת הַקְּבֵלָה, עַל פִּי יָדָה יְבִין סוּד הַהִנְהָגָה, וְעִנְיָן הָאֲבָרִים, וְהַמִּדּוֹת וְתַאֲרִים הַפְּתוּבִים בַּתּוֹרָה, אֵיךְ יִתְיַחֲסוּ בְּאֻלָּהָ.

(שם, ויכוח ראשון, אות לה)

כך שחובת לימוד תורת הקבלה¹² היא חלק מחובת קיום מצות

כד. תלמיד חבר ובעל סודו של הרמב"ן (שם הגדולים להרחי"ד א').

כה. למי שראוי לה, וכפי שנתבאר באריכות במאמר כ"ב שבספר 'בעקבי הצאן', לך נא ראה שם. ועיי"ש עוד במאמר כ"ג, שאת כל זה ניתן להשיג ביתר שאת ויתר עוז ע"י לימוד ספרי רבינו.

כו. וזה לשונו בספרו 'נתיב מצוותיך': "דע שכל ספר הזוהר וחיוב לימודו, וחיוב לימוד של כתבי מרן האר"י, הכל מצות עשה 'לדבקה בו' ולידע שיש אלוה מצוי בידיעה קדושה בפרט, וביחודים ואהבה ויראה ואחדות" (נתיב מצוותיך, נתיב היחוד, שכיב ב, אות ג).

כז. לרבי צבי הירש מזידיטשוב זיע"א.

כח. בדבריו שם הוא עוסק לבאר שגם מי שנדמה לו שאין לו זמן ללמוד חכמת הקבלה, אין לו רשות לפטור עצמו ממנה, עיי"ש בארוכה, ובתוך דבריו כותב: "בוודאי תלמוד תחילה הלכות פשוטות ולימוד גמרא ופוסקים, לא תבטל הרגלך ושיעורים שלך בשום אופן. אמנם זאת תעשה: אם היית רגיל ללמוד ה' דפין גמרא, ה' פרקים משניות וכדומה, תקמץ מעט בלימוד ותלמוד דף אחד או שנים למען יישאר לך זמן לעסוק בחכמה זו, כי היא יסודי התורה ועיקרי האמונה ועליה תיסוב צירי דלתות התורה והעבודה". ובהוספות מהרצ"א (אות 13) כתב: "ולי הקטן נראה דחלילה לקמץ גמרא ופוסקים, כי בעוונותינו הרבים נתמעטו המורי הוראות בישראל, ואין דורש ואין מבקש, ונשים מחסום לפה. רק מצינו בגמרא 'מתוך חסידים הם תורתם מתברכת', והאדם יראה לעיניים שכך הוא, כאשר יעסוק האדם בתורה בחשק נמרץ יהיה לו ברכה בקודש ויוכל ללמוד בשעה אחת מה שלא יוכל בעיתים וזלת החשק ללמוד ביום שלם (או יותר), כי בחשק הלב והשכל תתברך בו התורה. על כן יבקש מבעל הרחמים שיהיה לו ברכה בתורה, וזה וזה יעלו בידו".

כט. כמוכן שלא באנו במסגרת זו לתמצת את גילויו הנורא של הבעש"ט, ולא הבאנו אלא פרפרת אחת להטעים את הקורא

"אנכי ה' אלקיך" ... וכלשון הרה"ק מקאמאראנא:

מִצְוַת עֲשֵׂה לִיַּחַד שְׁמוֹ הַגְּדוֹל, לִידַע שֶׁהוּא אֶחָד יַחִיד וּמֵיַּחַד, וְהוּא מִצְוָה הַנּוֹהֵג בְּכָל רִגְעו, וְתּוֹלִיָּה בְּמַחְשָׁבָה וּבְכַלל זֶה לַעֲסֹק בַּדְּבָרֵי הַזֵּהִר וּבְכַתְבֵי מֶרֶן [הָאֵרִי] הַמְדַבְּרִים בְּשֵׁרֶשׁ יַחֲדוֹ אֲמַתִּי.

(שולחן הטהור, זר זהב ג, א"ב)

שכן:

כָּל סִפְר הַזֵּהִר וּכְתַבֵי הָאֵרִי, הוּא מִפְתַּח לְקַים מִצְוַת יְדִיעוֹת אֱלֹהוֹת בְּאֱמוּנָה, עַל אֲמַתוֹת וְדָרָף הַיַּחֲדוּ הַנּוֹרָא.

(נתיב מצותיך, נתיב היחוד, שכיב ד, אות א)

כִּי הִיא יְסוּדֵי הַתּוֹרָה וְעֲקָרֵי הָאֱמוּנָה, וְעַלֵּיהָ תִסּוּב צִיּוּרֵי דְלְתוֹת הַתּוֹרָה וְהַעֲבוּדָה.

(סור מרע ועשה טוב¹³, הקדמה ודרך לעץ החיים¹⁴)

◆ ◆ ◆

בחלוף כ-140 שנה, הפציע אור שבעת הימים, רבינו ישראל בעל שם טוב זיע"א, כשגם הפעם מדובר בגילוי חדש ונוסף של נשמת משה:

... וְעוֹד נִשְׁתַּלֵּשׁ בְּחוּט הַמְּשַׁלֵּשׁ, רַבְּנוּ יִשְׂרָאֵל בְּעַל שֵׁם טוֹב צוֹנֵק"ל.

(ביאור הליקוטים, שם)

כשגם הוא מעמיד את כל תורתו על אחת - האמונה - וכלשון נכדו, בעל ה"דגל מחנה אפרים":

כָּלֵל גְּדוֹל לַעֲבוּדַת הַבּוֹרָא בְּרוּךְ הוּא, הָעֲקָר הוּא הַהֲאֱמָנָה, וְעַל זֶה הָיָה מְזַהִיר אֲדוֹנֵי אֲבֵי זְקֵנֵי [הַבַּעַל שֵׁם טוֹב] זְלַחַה"ה! וְזֶהוּ שֶׁרָשׁ לְכָל הַתּוֹרָה וְהַעֲבוּדָה. וְזֶהוּ שֶׁאֲמַר דּוּד הַמְּלֶכֶ עֲלֵיו הַשְּׁלוֹם 'כָּל מִצְוֹתֶיךָ אֱמוּנָה שְׁקֵר רַדְּפוּנֵי עוֹרְנֵי", כִּי עַקֵּר הַמִּצְוֹת הִיא הָאֱמוּנָה לְהֵאֲמִין בֶּה'.

(דגל מחנה אפרים, פרשת עקב, ד"ה והיה)

הבעל שם טוב לימד כיצד לחיות עם האמונה בצורה מוחשית ותדירית, ובדבקות עצומה.

לְקַשֵּׁר עֲצֻמוֹ וְלַהֲסַתְּפַל רַק אֶל הַשְּׂכָל וְהַחַיּוֹת דַּקְדָּשָׁה הַמְּלַבֵּשׁ בְּכָל דְּבָר ... וּכְיַדַע הַלְּמוּד הַקְּדוֹשׁ הִזָּה מַחֲכַמַת הַבַּעַל שֵׁם טוֹב צוֹנֵק"ל, וְעַל יָדֵי זֶה זוֹכֵין לְהַשִּׁיג אור אֱלֻקוֹתוֹ יַתְבַּרָּךְ וְלַהֲדַבֵּק בוֹ בַתְּמִידוֹת.

(נחת השולחן, סימן כד)

והרי אחת מהדרכותיו בענין זה¹⁵:

יַחֲשֹׁב שֶׁהַבּוֹרָא מְלֹא כָּל הָאֶרֶץ כְּבוֹדוֹ וּשְׂכִינְתּוֹ תָּמִיד אֲצִלו, וְהוּא דָק מִן הַדֵּק, וְהוּא אֲדוּן כָּל הַמַּעֲשִׂים שֶׁבְּעוֹלָם, וְהוּא יְכוֹל לַעֲשׂוֹת כָּל מַה שְׁאֵנִי אֲחַפֵּץ, וְיִכְרֵךְ אֵינּוּ יַפֵּה לִי לְבַטַּח אֲלֹא רַק בוֹ יַתְבַּרָּךְ. וַיַּחֲשֹׁב: כְּמוֹ שֶׁמִּסְתַּכַּל עַל דְּבָרִים גְּשָׁמִים, כֵּן מִסְתַּכַּל בְּשִׂכְיָה שֶׁהִיא אֲצִלו ... וְיִהְיֶה תָּמִיד בְּשִׂמְחָה, וַיַּחֲשֹׁב וַיֵּאֱמִין בְּאֱמוּנָה שֶׁלֹּמָה שֶׁהַשִּׂכְיָה אֲצִלו וְשׂוֹמְרַת אוֹתוֹ, וְהוּא מִסְתַּכַּל עַל הַבּוֹרָא יַתְבַּרָּךְ, וְהַבּוֹרָא יַתְבַּרָּךְ מִסְתַּכַּל בוֹ. וְהַבּוֹרָא יַתְבַּרָּךְ יְכוֹל לַעֲשׂוֹת כָּל מַה שֶׁהוּא רוּצָה, אִם הוּא רוּצָה מַחְרִיב כָּל הָעוֹלָמוֹת בְּרִגְעַ אֶחָד וּבוֹרָא אוֹתָם בְּרִגְעַ אֶחָד, וּבוֹ יַתְבַּרָּךְ מוֹשֵׁר־שֵׁים כָּל הַטּוֹבוֹת וְהַדִּינִים שֵׁישׁ בְּעוֹלָם, שֶׁבְּכָל דְּבָר יֵשׁ שֶׁפָּעוּ וְחִיתוֹ, וְאֵין אֵנִי בוֹטַח וּמַתְיַרָא אֲלֹא רַק מִפְּנֵי יַתְבַּרָּךְ.

(צוואת הריב"ש, אות קכ)

כשגם בענין "השגחה פרטית", האיר הבעש"ט בעולם את האמונה שאין שום דבר בכל חלקי הדצח"ם שאינו בהשגחה פרטית לפרטי פרטים, עד לפרט הקטן והשולי ביותר¹⁶.

וְאֵין שׁוּם עֵשִׂב יְבֵשׁ וְנִעְקָר, וְאֵין שׁוּם אֶבֶן נְזֻרָק, כִּי אִם בְּזִמַּן וּמְקוֹם הָרְאוּי לוֹ, כְּמֵאֲמַר "אֵל מְקוֹם שִׁיפּוֹל הַעֵץ שָׁם יִהְיֶא". וְאֵין שׁוּם תְּנוּעָה גְּדוֹלָה וְקִטְנָה, מִן הַצְּמֻצִים הָרֵאשׁוֹן עַד שֶׁפַּל הַמְּדַרְגּוֹת שֶׁבְּאֶרֶץ וְנִתַּח לְאֶרֶץ, הַכֹּל מֵאֲתוֹ יַתְבַּרָּךְ כְּפִי חֻכְמוֹתוֹ, בְּשִׁמוֹ וּלְכַבּוּדוֹ, לְגַלוֹת אֱלֹהוֹתוֹ.

(פרי הארץ, פרשת בא)

כשגם הפעולה הקטנה של העשב הנע ברוח, משתלבת בתכלית הכללית של כל הבריאה כולה.

וּכְיַדַע בְּעִנְיַן הַשְּׁגָחָה פְּרֻטִית שֶׁמְבַאֵר מוֹרְנוּ הַבַּעַל שֵׁם טוֹב נ"ע דְּלֹא זוֹ לְבַד דְּכָל פְּרֻטֵי תְּנוּעוֹת הַנְּבָרָאִים לְמִינֵיהֶם הִיא בְּהַשְּׁגָחָה פְּרֻטִית מֵהַבּוֹרָא יַתְבַּרָּךְ, וְהַשְּׁגָחָה פְּרֻטִית הַלְוֹז הִיא חַיּוֹת הַנְּבָרָא וְקִיּוּמוֹ, אֲלֹא דַעוּד זֹאת דְּתְנוּעָה פְּרֻטִית דְּנִבְרָא פְּרֻטֵי הַרִי יֵשׁ לוֹ יַחַס כְּלָלִי לְכָלֵּלוֹת כְּנִנַּת הַבְּרִיאָה.

וְעַל דְּרָף דְּגִמָּא: הִנֵּה תְּנוּעַת אֶחָד הַדְּשָׂאִים הַצּוֹמַח בְּעִמְקֵי יַעַר אוּ בְּאֶחָד הַהָרִים הַגְּבוּהִים אוּ בְּעִמְקִים הַיּוֹתֵר עֲמוּקִים אֲשֶׁר לֹא עֵבֵר שָׁם אִישׁ, הִנֵּה לֹא זוֹ בְּלִבָּד דְּתְנוּעַת הַדְּשָׂא הַהוּא, לִימִינוּ וְלִשְׂמַאלוֹ לְפָנִים וּלְאַחֹר, בְּכָל מְשָׁךְ יְמֵי חַיּוֹ, הוּא עַל פִּי הַשְּׁגָחָה פְּרֻטִית, אֲשֶׁר הוּא יַתְבַּרָּךְ גּוֹר אוֹמַר אֲשֶׁר דְּשָׂא פְּרֻטֵי זֶה חַיָּה יַחֲיָה חַדְשִׁים יָמִים וְשְׁעוֹת קְצוּבוֹת, וּבְמִשְׁךְ זֶה יִסַּב וְיִכְרֵךְ לִימִינוּ וּשְׂמַאלוֹ לְפָנָיו וְלְאַחֲרָיו בְּמִסְפָּר כְּזֶה וְכָזֶה. אֲלֹא עוֹד זֹאת, דְּתְנוּעַת הַדְּשָׂא הַפְּרֻטֵי הַלְוָה יֵשׁ לוֹ יַחַס כְּלָלִי לְכָלֵּלוֹת כְּנִנַּת הַבְּרִיאָה, דְּבַצְרוּף וְאַחֲוִד כָּל הַפְּעֻלוֹת הַפְּרֻטִים שֶׁל הַרְּבוּא רְבָבוֹת

מנועם חיי האמונה בו מכניסנו הבעש"ט.

ל. ודלא כשיטת כמה מהראשונים שאין ההשגחה אלא על המין הכללי ורק המשכיל והדבק בה' מושגח בפרטיות וכו', ואכמ"ל.

לא. הוצאת קה"ת.

לב. כשם שבגילוי האלקות שע"י שלשת האבות, הבאנו לעיל שהיו בג' בחינות - הר שדה בית - כך גם בגְלוּזִים של יחידי הדורות מוצא רבי געצ"י כעין חלוקה זו, וכדלהלן:

גילוי חכמת הקבלה [של הרשב"י] ע"י האריז"ל הוא בחינת 'הר', וכלשונו: "ההתגלות הזאת היה מכונה בשם 'הר', כי מי בא בסודו של האלקי האר"י ז"ל, זעירין אינון דמתדבקין ליה. ועל כן היו לו אך תלמידים עשר, אשר רק להם גילה סודו, ושאר העולם לא ידעו ממנו, רק השם בעלמא. וזה היה די אז לעורר ההרגשה בכל העולם".

גילוי הבעש"ט הוא בחינת 'שדה', וכלשונו: "אור אלוקי נורא שמו, הוא הבעל שם טוב ז"ל, אשר הוא האיר פני תבל בהלבישו האור הק' של האר"י ז"ל בכמה מיני צמצומים, מעילה לעלול, עד כי גם רוב העולם זכו להנות מאורו. אבל כל זה הוא מכונה רק בשם 'שדה', על כן היו לו אך תלמידים שישים גיבורים, ושאר באי עולם זכו להנות מאורו אך מאחורי הפרגוד באספקלריא דלא נהרא, כי הרגישו כי אך יראת ה' היא חכמה, ודעת אלקים בינה".

וגילויו של רבינו הוא בחינת 'בית' ו'עיר'. "אך כל עיר על תלה בנויה ועיר האלקים מושפלת עד שאול תחתיה, כי מחמת ההסתרה אשר התגברה מאז על זה הדרך, אשר אין העת והנייר מסכים לדבר עתה מזה, על כן גם עתה הוא עוד בהסתרה. מחמת כי ראה השטן כי על ידי זה הדרך תשוב ישראל לדודה, על כן יעץ להסתיר האור. אבל עצת ה' לעולם תעמוד, ואתה מרום לעולם ה', ופי' רש"י לעולם ידך על העליונה. ורבינו ז"ל אמר קודם הסתלקותו: האני לא גמרתי? גמרתי ואגמור! מיין פייעריל וועט שוין טלואין ביז משיח וועט קומען. ורבינו ז"ל אמר כבר הכנתי הכל למשיח צדקנו. ועם אלו הדרכים יגמור, אבל אנחנו צריכין להכין עצמנו לזה, כדי שעל כל פנים נבין לשונו ויוכל לעסוק".

פְּרֻטִים אֵין מִסְפָּר שֵׁישְׁנָם בְּכָל הָאֲלָפִים וּרְבָבוֹת מִינִים שֵׁישְׁנָם בְּהַד' חְלוּקוֹת דְּדַצְח"ם, הִנֵּה נִשְׁלַמָּה כְּנִנַּה הָעַלְיוֹנָה כְּסוּד הַבְּרִיאָה כְּלָה. וְאִם כּוּ, הִנֵּה לֹא זוֹ בְּלִבָּד דְּתְנוּעָה אַחַת שֶׁל דְּשָׂא פְּרֻטֵי הִיא בְּהַשְּׁגָחָה פְּרֻטִית, אֲלֹא עוֹד זֹאת דְּגַם תְּנוּעָה אַחַת שֶׁל דְּשָׂא פְּרֻטֵי מְשֻׁלִים הַכְּנִנַּה הָעַלְיוֹנָה בְּעִנְיַן הַבְּרִיאָה.

(כתר שם טוב¹⁷, הוספות אות קעט)

מבול האפיקורסות של אחרית הימים

לא חלפו שנים רבות, וכאשר כמעט שקעה שמשו של הבעל שם טוב¹⁸, ו"כבר התחילו החסידים להתקרר" (חיי מוהר"ן, עח) שלף הבעל דבר את כל חיצי.

וְגַם בֵּין חֲסִידִים קַלְקַל בְּדַרְכַּיִם דְּקַיִם וְרוּחַנְנִים בְּהַעֲמִידוֹ מְפֻרְסָמִים שֶׁל שְׁקֵר בְּעוֹלָם, גַּם בֵּין הַחֲסִידוֹת הַבִּיא דְרָכִים שֶׁל הִבֵּל וּמְדוּמָה, וְהַכֵּל כְּדֵי לְקַלְקַל הַתְּקוּנֵי עוֹלָם.

(רבי יצחק ברייטער הי"ד, שארית יצחק החדש, עמוד קמ)

מבול האפיקורסות החל לשטוף את העולם, והקב"ה בכבודו ובעצמו הִנְעִלָם מִכָּל רַב וּמְכַל נוֹצֵר, הַסְתּוּם וְטָמִיר בְּדַרְכָּיו וְהִנְהִיגוּתָיו מִכָּל רַעִיּוֹן וּמְכַל חֶקֶר, וְהוּא אֲשֶׁר מֵרַב מִצְּפוּנֵי סִתְרֵיהַּ הַמְּטִיר עַל הָאֶרֶץ גֶּשֶׁם שׁוֹטֵף וְזָרֵם מִיַּם כְּבִירִים - כְּפִירוֹת וְאִפִּיקוֹרְסוֹת - מְאָרְבוֹת הַשָּׁמַיִם אֲשֶׁר פָּתַח בַּיָּמִים הָאֵלֶּה, עַד אֲשֶׁר נִתְּכַסּוּ כָּל הַהָרִים הַגְּבוּהִים - הַנִּכְבְּדִים וְאֲנָשֵׁי הַשָּׁם - אֲשֶׁר תַּחַת כָּל הַשָּׁמַיִם.

(ביאור הליקוטים, תורה ס. פתיחה לתפארת הליקוטים)

כשמבול זה של אפיקורסות שוטף את כולם, החל מהתינוקות בעריסתם, כפי שאמר רבינו:

קִדְּם בִּיאַת הַמְּשִׁיחַ, אִפִּילוּ יְלָדִים בְּעִרְסָתָם יְדַבְּרוּ דְּבָרֵי כְּפִירָה רַחֲמָנָא לִינְעָלָן - "אִפִּילוּ קִינְדַעַר אֵין דִּי ווִיגַאלֵאךְ וְוַעֲלֵן וְעַדן אִפִּיקוֹרְסוֹת".

(שיש"ק החדש ג, לד)

וכלה ב"נכבדים ואנשי השם", הלבושים בבגדי כבוד, כפי שהתבטא פעם רבינו ואמר:

^[1] סוין-קבלת התורה תשפ"א אַבְקִישָׁה 21

"די חסידים מיט די ברייטע ארבל, זענען אויסגעקענטן מיט אפיקורסות" - "אלו החסידים עם השוואלים הרחבים [יש בהם ש] האפיקורסות שלהם גלושה ודבוקה בהם..."¹

(שיש"ק החדש א. תרבי"ד)

ואף הכשרים שבישראל, 'נתזים' בלבם רסיסי כפידה... כפי שאמר רבינו **שבעקבות משיחא יהיה מבול, 'מען וועט שיטען מיט אפיקורסות'** [= יירו עם אפיקורסות] **לא של מים, רק של מחשבות זרות.** ויכסו כל הָהרים הגבוהים. ואפלו בארץ ישׂראל שלא היה מבול, רק מחמת שְהֵלָה בַּחַךְ נַתְזוּ שֵׁם הַמַּיִם, דאס הייטט עס וועט אַרײַן שפּרײַצען אַפּלו אין די כְּשׂרַע הַעֲרַצֵר [= הײַנו שׂימײז גַם בתוך הַלְבָבוֹת הַכְּשָׁרִים].

(כוכבי אור, סיפורים נפלאים, מעשה ממטר)

וככל שהגלות מתארכת, ואנו מתקרבים לקיצה, הולכת האפיקורסות ומתגברת יותר ויותר. כאשר גילה רבינו מראש, ואמר:

אגלה לך סוד שיהיה אפיקורסות גדול בעולם, כי מלמעלה יבוא אפיקורסות בעולם בשביל נסיון. ואני יודע שאנשים שלי גם בלא זה יתחזקו באמונה באמת וישארו קמנים באמונתם, אך אני מגלה לך זאת כדי שיתחזקו יותר כשׂראו שדברו מזה מקדם. וכדברים האלה נשמע מפיו הקדוש כפוח פעמים. **והיה מתאנח מאד על זה ואמר: אוי, איך יוכלו לעמוד אנשים מעטים נגד כל העולם!?**

(שיחות הר"ן, רב)

... שעל זה התנבאו כל נביאינו, כפרט דניאל שאמר "יתבררו ויתלבנו ויצרפו רבים" וכו'. **שכל פונתם היה, שבאחרית הימים האלה יתנסו ויצטרפו ישראל באמונה, שיעמדו ויקומו רבים שיִרצו להטעות אותם מהאמונה הקדושה, שהם האפיקורסים והמחקרים שבנימינו.**

(שמלה)

◆ ◆ ◆

המלחמה העקובה מדם עם מבול זה, היא היא 'מלחמת גוג ומגוג, וכפי שאמר מוהרנ"ת:

מלחמת גוג ומגוג איננה נזכרת ב'מגלת סתרים', ונשמע מזה שיהיה אפיקורסות בעולם, וזה יהיה עקר הנסיון שלנו².

(שיש"ק החדש ג, מב)

וגם כל ה'חבלי משיח' אינן אלא "התגברות האפיקורסות וחסרון אמונה שבאלה הדורות".

והנה בענין הודעת חכמינו ז"ל זה סמוך לשמונה עשר מאות שנה (בַּקְבָּלָתָם איש מפי איש עד דורות הנביאים) שבעקבות משיחא חצפא סגי וכו', וחכמתם אשר קראה בשם 'חכמת סופרים' תסרת, יראי חטא ומאסו - **כבר הודיענו רבנו ז"ל, שלא היתה פונתם רק על התגברות האפיקורסות וחסרון אמונה שבאלה הדורות, כי רק זה עקר אבי אבות כל הטמאות שבעולם, דדא בה כלא בה**³.

(כוכבי אור, שיחות וסיפורים,ולח)

וכשהיו מדברים עם רבי אברהם ב"ר נחמן על כך שרואים עתה בעקבתא דמשיחא בתים נאים ומלאים כל טוב, והיכן איפוא הם ה'חבלי משיח', היה משיב על כך: "דער עקר חבלי משיח וועט זיין מינות ואפיקורסות" - "עקר החבלי משיח יהי מינות ואפיקורסות".

(שיש"ק החדש, ג, לו. הערה ו)

כי גליי וידוע לפניך שבנימינו האלה נתכפל החשך המחשיך אנפי בריתא בכפלי כפלים קדם אור יום אשר נקנה אליו, והתגבר והתפשט בכמה וכמה דרכים ונתיבות חדשים וגם ישנים מה שאין הפה יכול לדבר והלב לחשב. כאשר אתה ידעת גדל החלול השם מהספרי האפיקורסות⁴ שנתרבו בעתים האלה בכל פנה ופנה לאלפים ולרבבות. הן בלשון עברי והן בלשון אשכנזי. וכבר תעלומות דרדקי נתת למחבריהם חכמת העקביש להוציא חזה מפייהם ולעשות מזה מצודות ותקמים לצוד וללכד בהם נפשות הזבוכים העובדים בהם, למצוי את ראשם ולאכלם ולהכליעם עד שיתהפכו למהותם.

(כוכבי אור, ששון ושמחה, תפילה ג)

◆ ◆ ◆

אמנם, כבר הקדים הקב"ה רפואה למכתנו.

לג. וראה מש"כ על זה מוהרנ"ת בליקוטי הלכות: "ויש שמכנים עצמן בשם 'חסידים', ואומרים חכמות של שטות והבל המרחקים מזה יתברך ומתורתו ומצדיקי אמת. ואלו הם בבחינת קליפת נוגה שמעורב טוב ורע, כי באמת יש בהם טוב הרבה כי אינם פורקין על ח"ו, וקצתם הם אנשים כשרים קצת ולפעמים אומרים דברי אמת, אך מעורב בהם גם רע הרבה, דהיינו החכמות שלהם שנדמה להם לחכמות, ובאמת הם שטותים גדולים. ואלו מזיקים גם כן הרבה ומזנעים מאד מלהתקרב לצדיקי אמת ואנשיהם הממשיכים השגת אלקותו בעולם. ובאופן אחד הם מזיקים יותר מהעכו"ם והאפיקורסים, כי מעכו"ם ואפיקורסים רוב ישראל מרחקים עצמן מהם בתכלית הריחוק, כראוי להתרחק מהם יותר מן בעלי ראתן. אך מאלו הכשרים קצת, אין מתרחקים מחכמתם כל כך, ובאמת הם מזיקים הרבה על ידי חכמתם וליצנות שלהם שמתלוצצים מכמה דרכי התמימות האמתית"⁵ (ליקוטי הלכות, נויקין ד, כח).

לד. ועיי"ש בהערה מה שביאר בזה רלוי"צ ז"ל. **לה.** עיין עוד בשיחה ל"ה, ואכמ"ל.

לו. וכמו שאמרו במדרש שעיקר מלחמתו של גוג ומגוג תהיה נגד הקב"ה בעצמו: "אי"ר לוי, אף גוג ומגוג לעתיד לבוא עתיד לומר כן: שוטים היו הראשונים שהיו מתעסקים בעצות על ישראל, ולא היו יודעים שיש להם פטרון בשמים. אני איני עושה כן, אלא בתחילה אני מזדווג לפטרון שלהם ואח"כ להם" (מדרש רבה ויקרא כו, יא). והיינו, שיילחם עם האמונה בהשם יתברך, ואכמ"ל.

לז. "כי אפילו העבירות שבין אדם לחברו, גניבה גזילה רציחה, אם לא נשמר מהם האדם רק על פי דעת האנושי המסכמת לזה, אין בזה שום ממש כלל. כי דעת האנושי לא נמצא תמיד במשקל אחד, ולפעמים מגיעים להאדם סברות וראיות עד שתחייב דעתו באופן אחר", עיי"ש המשך דבריו הנפלאים.

לח. אמנם, דווקא מפני מבול האפיקורסות שבאחרית הימים, ישנה חשיבות עצומה ונוראה לכל נקודה ושערה דקדושה. כפי שכתב שם ראבר"נ בהמשך: "גם כל אלה המים הזידונים אשר באלה הימים, לא יוכלו לכבות לגמרי נקודת האמונה המושרשת גם עתה ברובם ככולם מנפשות ישראל. ואדרבא, ע"י כל אלה המים הזידונים, גדול ועצום כפלי כפלים רוממות כל נקודה ושערה טובה שנמצא ברובם ככולם. וכאשר יצא אז מפי רבינו ז"ל בזה הלשון: עוד יהיה זמן שמי שיהיה איש כשר פשוט, אז ער וועט זיך וואשען צום עסקין [= שייטול ידיו לפני האכילה] יהיה חידוש גדול כמו הבעל שם טוב, עד כאן לשונו. ולא בלשון גוזמא והפלגה אמר זאת, כי באמת הוא כן, ורק בזכות אלה הנקודות טובות יצמח בן דוד, לגלות האמת לעיני כל"⁶ (שם).

לט. וכיום: עיתונים, לימודי אקדמיה, ורפורמות ושינויים בחינוך הנערים, ועוד.

ועם כל זאת, ברב חמלתו הקדים רפואה ותעלה למחלותינו, ושלח לנו בדורות הסמוכים איש כלבבו אשר מצא חן בעיניו, ויקרא שמו לאמר "זה נתמנו ממעשינו ומעצבון ידינו", וצוה לו לבנות תבת האמת והאמונה, אשר כל הכתוב לחיים להנצל מחבלו של משיח, בא יבא בתדריה, ויסגר בדלתותיה, וחבא ויחסה בצלה, צל הפסף לה' ולתורתו, צל החכמה והתבונה והדעת.

(ביאור הליקוטים, שם)

מה גדלו חסדי ה' ונפלאותיו אשר עשה עמנו בדורות האלה, בתוך מעורף מצוקתנו בגוף ונפש, בעצם התהו ובהו וחשך על פני תהום אשר גברו באלה העתים. חשב מרחוק להיטיב אחריתנו ולהשיב שביתנו והודיענו ברחמי מיהרוח אלקים, דא רוחו של משיח, המרחף גם היום על פני המים הזידונים, העוסק לכלות ולבער לכתת ולשבר ראשי התנינים שעליהם המטמאים והמתעבים שמני הדעת והתבונה של כל נפשות ישראל (כל אשר יחסם יותר וכרכים אחריו יותר).

ועל כלם יתעלה ויתגדל בפה השמן הנשאר בחותמו, להאיר ולהזריח בלב כל הנתעוררים לצאת מפסילות תהלוכתם בחשך, להודיעם מרחוק כי אין חכמה פחכמת האמונה הקדושה אשר בכל חכמה לא תשיגנה (ועל כן היא מכנה בשם "לית לה עינין" כמבאר בלקוטי א' סימן ס"ב). ואין עמק פעמק דבריו הנאמנים היוצאים ומאירים כשמש בצהריים, לידע ולהבין על ידם גם דברי שאר ספרי אמת, באפן שגם הם יהיו לו לסם חיים אמתיים ונצחיים.

(כוכבי אור, אמת ואמונה, פתיחה)

"אצלי אמונה הוא דבר גדול מאד"

רבינו הקדוש אמר:

אצל העולם אמונה הוא דבר קטן, ואצלי אמונה הוא דבר גדול מאד!⁷

(שיחות הר"ן, לג)

ואכן, זו הייתה כל מטרת רבינו בעולם - להאיר את האמונה בלב ישראל.

והכינו מדבריו שכל דבוריו שמדבר - כל פנתו היה הכל בשביל להכניס אמונותינו האמתיות בלב כל אחד ואחד מישראל!

... שכל דבוריו, הן במלי דעלמא הן בדברי תורה, הכל כאשר לכל, כדי להכניס אמונה בעולם שהוא יסוד כל התורה והמצוות, כמו שכתוב "כל מצותיך אמונה"⁸.

(שיחות הר"ן, ריט)

כל ימי חייו "עסק ביגיעות עצומות להכניס אמונה בישראל", ו"להכניע כל דעות זרות וכפירות מישראל", כשמפני כך הוא אף סובל מהמחלוקת העצומה שעליו, כפי שכתוב מוהרנ"ת על רבינו:

צדיק אמתו קדוש ונורא כזה, אשר ידוע ומפרסם שכל ימיו עסק ביגיעות עצומות להכניס אמונה בישראל בפשיטות ובתמימות בלי שום חכמות, וגלה הרבה תורות נפלאות ונוראות על זה כמפרסם. ואיתי ספר ותחזה בה. וכל יסורים קשים ועצומים שהיה לו, וכל התנגדות המחלקת העצום עליו ועל הנגלים אליו, הוא רק מחמת זה שרצה להכניע כל דעות זרות וכפירות מישראל ולהכניס אמונה שלמה בעולם, כידוע למי שזכה לעמוד לפניו.

(עלים לתרופה, מכתב מיום כ"ה למב"י תקצ"ו)

כשבעבודה זו הוא ממשיך גם עתה לאחר הסתלקותו, ביתר שאת ויתר עז.

כי ידוע שכל עסקו של רבנו ז"ל גם בחיים חיותו, היה העקר להכניס מדת האמונה הקדושה בישראל, לגדלה ולהשלימה בבחינת "נרעה אמונה", כמבאר במאמר 'חותם בתוך חותם' בלקוטי הראשון סימן כ"ב עין שם, וכמוכן בכמה מאמרים מומאמרי ז"ל, וכאשר נשמע מפיו הקדוש בעל פה גם כן הרבה מענין זה, וכמבאר במקום אחר. וביותר עוסק בזה גם עכשו אחר הסתלקותו ז"ל וכמוכן בסימן רט"ו.⁹

(פרפראות לחכמה, סימן ה' תניינא, אות כג)

ודוקא לאחר היותו 'שוכן עפר', "אז דייקא עוסק ביותר לתקן מידת האמונה אצל כלל ישראל".

ואפשר שזה בחינת "שכן ארץ ורעה אמונה", כי הצדיק הגדול אחר ששוכן בארץ ובעפר [שמרפזת על מדת האמונה בחינת 'עפר מאנא דפלה' המבאר במאמר זה אות א' ובאות ט"ו] אז דיקא עוסק ביותר לתקן מדת האמונה אצל כלל ישראל לגדלה ולהשלימה ... כפרט על ידי שבאין על קברו וצועקין מעמק הלב¹⁰, בבחינת "ממעמקים קראתיך", שעל ידי זה נתגדל האמונה¹¹.

(שם, אות כד)

◆ ◆ ◆

סוף דבר הכל נשמע:

לא ניתן לזכות לאמונה אלא ע"י התקרבות לצדיקים, ובאחרית הימים האלה - רבינו הקדוש הוא זה שמאיר לנו את אור האמונה

מ. המשך השיחה: "ועיקר האמונה היא בלי שום חכמות וחקירות כלל, רק בפשיטות גמור, כמו שהנשים וההמון עם הכשרים מאמינים".

מא. ועיין בארוכה מה שמסופר בחיי מוהר"ן אות ת"ג, וכתב שם מוהרנ"ת בתוך דבריו: "וכונת רבינו ז"ל היתה מבוארת, שרצה להכניס בנו אמונה בפשיטות, שצריכין להאמין בהשם יתברך שהוא קדמון לכל הקדמונים, עתיק דעתיקין, ואמונתו ירושה לנו מזקני זקנינו אבותינו הקדושים ... והכלל, אף על פי שרביז"ל גילה תורות נוראות ונפלאות שלא נשמעו דוגמתם בעולם, וגם סיפר מעשיות נפלאות אשר לא נשמע כזאת וכו' כו', עוד הוסיף לדבר מענו פה אל פה הרבה בדרכי שיחות וסיפורי העולם, והכל כדי להכניס בנו האמונה הקדושה וקיום התורה והמצוות העומד עליה".

מב. ועיי"ש דבריו הנפלאים באות כ"ז: "כי אדרבא, דייקא עכשיו שאין אנו זוכין לראות את מורנו בעיני אדם ממש, וכן לשמוע מוסר מפיו הקדוש ולטעום מתיקות אמרי נועם שלו בפועל ממש בשעת הקיבוץ כמו שהיה בחיים חיותו ז"ל, ואף על פי כן מתקבצין אליו ונשענין על זכותו הקדושה, וכל אחד צועק מעומק לבבו בתמימות ובפשיטות גדול לזכות לשוב אל ה' ולהתקרב אליו יתברך באמת. והחולקים רואים את כל זה ותמהים ושואלים וחורקין שיניהם מאד על ענין הקיבוץ הזה בכל שנה ושנה ביגיעות וטירחות גדולות כל כך, ומה אתם רואים ומה אתם שומעים וכו'!? ואי אפשר להשיב להם שום תשובה ניצחת כלל, כי ענין זה הוא רק כל חד כפום מה דמשער בליביה יודע ומרגיש גודל קדושת הענין הזה, וגודל הפעולה הקדושה והתועלת הגדול שמגיע על ידי זה לכל אחד מהקיבוץ הזה. נמצא שהעבודה הזאת היא עבודה פשוטה ותמימה, שצריכין לסלק כל החכמות ולעבוד את ה' בתמימות, ולעשות גם דברים הנראים כשגעון ממש בעיני העולם, והכל בשביל אהבתו ועבודתו יתברך בבחינת 'באהבתה תשגה תמיד' המבואר שם באות ט"ו הנ"ל, ועל ידי זה דייקא זוכה כל אחד לפי בחינתו להשיג מה שהוא למעלה מבחינת המוחין שלו, שזה עיקר תכלית שלימות תיקון המוחין".

מג. לא לחינם טמון רבינו בעיר 'אומן' - מלשון 'אמונה'... וכפי שכתוב רבי אברם שטערנהארץ ז"ל במכתבו מהעיר אומן: "מעט סיון-קבלת התורה תשפ"א אב"י

^[1] מגורתי ב'אומן' הנקראת אצלנו 'אמונה' (נחלי אמונה, מכתב טו).

אמונתך - בלילות...

שביבי הארה והתחזקות לנוכח האסונות האחרונים מתוך התורה הזמנית, תורה י"ח קמא - קרטליתא

סודם של דברים

ביאור הדברים ביתר עומק, כפי המבואר בתורה זו, מקורם של הדינים הוא בסוד "התכלת" שאכן מתחברים בה שחרות הדין ולובן הרחמים, והנה כמה שמעמיקים יותר בסוף שחרות העשייה, הרי מה שמתבקש כאן היא "התכלית" עצמה שהיא חיבורה של "הלובן העליון" - גילוי הרחמים של תכלית הטוב שבראשית המחשבה, וזה עצמו הוא סוד התעוררות הדין והחרון אף, כדי להביא התכלית המבוקשת על מקומה.

דוגמא לדבר, אותו בונה הבית שתר ומחפש אחר מקום מנוחתו שזוהי תכליתה של בנין הבית, אזי כמה שמלאכת הבנין מגיעה לקיצה וסופה אזי הוא יותר תאב לתכלית המנוחה. ולכן כשצבי מפסיקו אז בדרך... ומונע בעדו מלגמור השלבים הסופיים של הבנין, ברור שהכנס סולל לו את דרכו ומוצא בנקל מקום שבינתו, ואין מונע בעדו, שהרי כל כך קרובה ישיבתה והנה היא בוששת מלבוא.

הן הן הדברים לענין תכליתה של עולם שכל כמה שמתקרבים לגמר התיקון - תכלית כל התכלית - הדינים מתעוררים ותובעים את הופעתה המהירה.

כיצד, איפוא, ממתיקים את הדין?

ובכן, סוד עצום מגלה לנו כאן רביה"ק בין אבני בנין התורה, יש לנו קיצור דרך שטומנת בחובה, היקר מכל, והיא אחיזה באותה תכלית עלומה ונשגבה, וממילא כשמורידים אותה כאן בשחרות סוף המעשה - הדין נמתק כליל, היות והנה התכלית כבר כאן.

ומה היא?

ובכן הסכינתו ושמעו:

מגלה לנו רביה"ק בזה"ל: 'האותיות נשלמים ע"י אמונה, בבחי' אז אהפוך אל העמים שפה ברורה וכו'. היינו ע"י אמונה, שהוא בחי' לקרא כולם בשם ה', ע"י אהפוך שפה ברורה, בחי' שלימות הדיבור, ושלימות האותיות, זה בחי' התכלית של כל הנבראים.'

המטרה הנכספת היא 'לקרוא כולם בשם ה'. אולם, אם בכל הקורות אותנו, הן בגשמיות והן ברוחניות, ניקח את עצמנו לקרוא אל ה' מכל דבר, ולצורך כל דבר, ואודות כל דבר, ועבור כל דבר, אזי כל דבר ישמש לנו כאמצעי אל ה'תכלית' - לקרוא אל השי"ת - והרי שיש לנו כבר עכשיו אחיזה בתכלית, ואפשר לגלות דרך כל דבר את התכלית בכל דבר ודבר.

'דרש בר קפרא: איזוהי פרשה קטנה שכל גופי תורה תלוין בה - בכל דרכיך דעהו והוא יישר ארחתיך'. (ברכות ס"ג ע"א).

'לדעת את ה' בכל דרכיני' - פרשה קטנה היא זו, אולם היא המשלמת את כל גופי תורה. בתורה זו, נשפך אור גדול על פרשה קטנה זו. כאשר במקום שיפסיקו אותנו בדרכים ונתקע באמצע מבלי להגיע את תכלית הנכספת כל כך, מגיעה ההוראה 'בכל דרכיך דעהו', גם בדרך - המסמלת את התהליך העובר על האדם עוד בטרם הגיע אל מחוז חפצו - תמשיך את כל דרכיך לתכלית, וכיצד? על ידי שהאמונה תקבל אותיות של דיבור וקריאה בשם ה'.

'זה בחינת "בכל דרכיך דעהו", שיוכל אדם להשיג התכלית בכל דבר. כי כל דבר נברא באותיות, ובכל אות יש בו שלימות, היינו הנקודה אחרונה, שהיא יו"ד, בחי' עוה"ב, שהיא התכלית.'

אנשי שלומנו, לומדי התורה הזמנית, המומים ומזועזעים עד עמקי לב ונשמה, יחד עם כלל ישראל כולו - בעקבות המכה האנושה בה הוכינו בליל ל"ג בעומר בהר הקודש מירון. במהלכו נספו מ"ה נשמות קדושות וטהורות - 'אד"ם כי יקריב מכם' - הלא המה קרבנות הציבור אשר עלו ונתעלו בגו האי הלולא קדישא, וביניהם כמה וכמה נפשות יקרות מאנ"ש, זקנים עם נערים, צעירי צאן עם בחורי חמד.

אין אתנו יודע חשבונות שמים - בשל מ"ה הסער הגדול הלוה, על מ"ה עשה ה' ככה. מאמינים אנו כי "כל דעביד רחמנא - לטב עביד", וכי זכו המה להיות מבני היכלא דמלכא, להיכלל בהיכלא דרשב"י - כמובא בזוהר הק' בסוף האדרא רבא.

אמונים על תורת רבינו הק', אשר ניתן למצוא בה מרפא לכל חולי ומדווא, מאמינים אנו בתמימות כי אם סיבבה ההשגחה העליונה שאסון נורא זה יארע בתקופה זו, בוודאי עלינו לנסות לדלות ולמצוא רמזים מרחוק, כמאן דמחוי במחוג. על פי המבואר בתורה זו - במה עלינו להתחזק ולהתעורר בעקבות זעזוע כה נורא.

חרון אף בגלל התמעטות האמונה

בתורה י"ח, התורה הזמנית, מפרש רביה"ק כי התעוררות הדין והתגברות החרון אף רח"ל, באה כתוצאה מחסרון או התמעטות האמונה.

זה לשון קדשו של רביה"ק:

"כי לפי רוב הכפירה ח"ו, כן הסתרת פני ה', ואין רוצה להנהיג אותם. והסתרה הזאת, היא בחינות כעסו וחרון אפו, הבא על ידי עבודת אלילים, כמאמר כל זמן שיש עבודת אלילים בעולם - חרון אף בעולם, ואפילו כשאין עבודת אלילים בעולם, אלא שהאמונה אין כל כך בשלימות, אז גם כן החרון אף והסתרתו לפי התמעטות האמונה".

ואמנם, אליבא דאמת, רואים אנו עין בעין כי המאורעות האחרונים בוודאי פעלו המתקה נפלאה. אפילו סומא יכול לראות ולהיווכח כיצד בצל ההסתרה הנוראה, התאחד עם ישראל כולו באמונת תום בבורא כל עלמין. במקום לשאול שאלות ולהקשות קושיות מיותרות, הדהדו בחללא דעלמא דיבורי אמונה והרהורי תשובה. אוצרות חבויים של עוז אמונה ותעצומות ביטחון ב"א-ל אמונה ואין עוול, צדיק וישר הוא", נמזגו בדיבוריהם והספדיהם של ההורים השכולים, ובני המשפחות שאיבדו את יקיריהם, מחמדי עיניהם - ובכל זאת לא אבדו עשתונותיהם, ואדרבה, עוד הפכו למקור חיזוק באמונה הקדושה, להתהלך עמו יתברך בתמימות. אשרי העם שככה לו.

והרי לנו, שאף כאשר בטבעו של עולם מביא עמו ה'חרון אף' מצב של הסתר פנים ורפיון באמונה ח"ו, הרי שכאן - במקום קלקלתו התהווה תקנתו, דווקא עם ה'חרון אף' באה התגברות וריבוי אמונה שהפכה לנחלת הכלל. ועניין זה בוודאי יש בו חידוש עצום, ואין זאת אלא בכוחו הגדול של התנא רשב"י אשר פוטר כל העולם מן הדין - דהיינו, שהפך את ה'הסתרה' וה'חרון אף' שהינם מהותו של ה'דין', והוציא לאור תעלומה את כוח האמונה האצורה בליבות בני ישראל.

ואף אנו, מכאן והלאה עלינו להתחזק שלא להותיר את שלהבת האמונה אשר נדלקה זה עתה, ללא דיבור וקריאה לה'... לתת אותיות לאמונה, כמובא בתורה - ובכך להביאה אל שלימותה ככוח התפילה ואזי תבוא ההמתקה השלמה.

פי היה להם למוד גדול ונפלא בזה לעקר ולבטל העבודה זרה והקפירות ולהמשיך אמונה שלמה בעולם.

(ליקוטי הלכות, הפקר ונכסי הגר ד, לב)

אך גם כיום, ישנן ישיבות כאלה:

ועל זה אנו מתפללין 'על הצדיקים ועל החסידים וכו' ועל פלטת בית סופריהם', שהם בתי הישיבות של הצדיקים שלומדים עם התלמידים למוד האמונה הקדושה, שהם נקראים 'סופרים', פי הם סופרים ומספרים בפה ובכתב גדלתו של יוצר בראשית ומלכותו ואמונתו לבניהם ותלמידיהם.

(שם)

וישיבה שכזו עלינו לחפש...

התאבק בעפר רגלי התמימים והקשרים בלבותם ולהשתדל כל ימיו להיות נקלל בבחינת הישיבה של הצדיק האמת שעוסק בלמוד האמתי של קיים התורה, שזה העקר - להכניס אמונה בעולם! ולהוציא את כל אחד ממוקומות המגנים שגפלו לשם. פי יש בזה הלכות רבות ועמקות ... ומי שרוצה לחוס על חייו, צריך לילה על ידיו ועל רגליו לבקש ישיבה אמיתית פזאת שיוכל לזכות על ידה לאמונה שלמה ולקיום התורה, לבל יאבד בתוך התהומות תחיתות שגפלו לשם פאשר הוא יודע בנפשו.

(ליקוטי הלכות, נזיקין ה, יא)

ובקרוב ממש, יהיו ישיבות אלו נחלת הכלל... כמסופר:

מוהרנ"ת ז"ל אמר: אברהם אבינו עליו השלום כשישב עם אנשים שקרבם תחת פני השכינה, היה אומר להם: 'תדעו שכל הארץ הזאת נחיל השם יתברך לזרעו'. כן אני אומר לכם: 'תדעו, ששיבא משיח צדקנו יהיה נעשה ישיבות מספרי רבנו ז"ל'.

(אבניה ברזל, שיחות וסיפורים ממוהרנ"ת, טו)

נסיים בברכת "חג שמח" לכל קוראינו; שישו ושמחו בשמחת מתן תורה, ושיחו בכל נפלאותיו.

פי מצוה גדולה שידבר כל אחד עם חברו בנפלאות ה' יתברך שכבר עשה עמנו בכל דור ודור מימות אברהם עד הנה, ובפרט מה שעשה עמנו נפלאות ונוראות ביציאת מצרים ומתן תורה באותות נוראות על ידי משה רבנו, וכן בדרות שאחריו, ונפלאות נעימות חדושי תורה שגלה לנו בכל דור על ידי צדיקי אמת שעל ידם רואין ומבינים כל חד כפום מה דמשער בלבה התנוצצות אלקותו יתברך, ועל ידי זה יכול כל אחד להכניס אמונה שלמה בלב חברו וכן לקבל מחברו.

(ליקוטי הלכות, שותפים בקרקע ה, טו)

חזק חזק ונתחזק!

מלך. כוונתו על רבי שמשון ברסקי ז"ל, שהיה מוסר את השיעור בקלויז בין מנחה למערב. בדבריו הוא טורח להדגיש שרבי שמשון הוא "עניו ושפל באמת בלי שום שם, כאשר כן הורנו רבינו ז"ל. אשר על כן בכל המפורסמים ינהגו בניהם אחריהם, אף כי לא ידעו מה. אבל כאן אינו הולך בירושה, רק מקודם היה תלמידו הק' וכיוצא, ועתה כי נמצא מוכן לזה מיוצאי חלציו, מה טוב ומה נעים. אבל בלא פרסום, רק הוא חותר עצת אמת להציל נפשו משטף מים רבים, כי ראה כי כלתה אליו הרעה, כי כמעט שלא נתפס ברעה הזאת, ועל ידי זה ניצולין גם אחרים."

בהשם יתברך!

הישיבות ללימוד האמונה...

והיוצא לנו מכל זה לעובדא ולמעשה:

אם רצונכם באמת להיות קיימים באמונה הקדושה בדרך הרגש החיני, מכרחים אתם להשתדל בכל היכלת להתנהג כדעתו של אדמו"ר ז"ל ולקבע עצמכם על כל פנים על שעה אחת בכל יום ללמוד ספרי אדמו"ר ז"ל בצותא חדא עם שאר החברים.

(גבורות שמשון, מכתב ז)

שכן, לימוד ספרי רבינו הוא "לימוד האמונה", וההתאספות ללמוד בצוותא את ספרי אינה אלא "ישיבה ללימוד האמונה"...

כפי שמתאר רבי געצ" את השיעור בספרי רבינו שהיה נמסר בקלויז באומן בין מנחה למערב:

והעקר השעור בין מנחה למערב, 2 שעות למוד האמונה, פמבאר בהתורה סימן ה' שצריכין לקבע ישיבה על למוד אמונה, כמו שכתוב 'למען תלמד ליראה'. ובפרט בדברי תלמידו נאמן ביתו, אשר הוא פון דעת רבו בפרוש דבריו ז"ל, מוהרנ"ת ז"ל.

ותהלה לאל יש לנו מטיף אמתי, מוציא לאור תעלומות ספרו, והוא נכדו הקדוש... וינצח בשירו להוריד הלמוד הנה לכל המדרגות... ובכל פעם באים ונתוספים נפשות חדשות לשמוע הלמוד הנה ולטעם טעמו, ואמרו האח חמותי ראיתי אור. ופעם כפעם יעורר לדבר מרוח הזמן ההומה עתה, צלמות בלי סדרים, אשר לא שערנו אבותינו. ויראה לעין על פי אלו הלמודים איד הם נגד האמת והאמונה, וגם נגד הדעת פשוטה ישרה, ואיך נתעקם לבם ונשחת מחם ודעתם לבל לראות את הנולד.

(מכתב רבי געצ"י)

ישיבות שכאלה - ללימוד האמונה - הוקמו לראשונה בימי האבות, ויוקמו לעתיד מחדש.

פי לעתיד יהיו ישיבות שלמות קדושות שילמדו בהם הלמוד של אמונה הקדושה, בבחינת (הושע י"ב) "עוד אושיבך באהלים כימי מועד", וכמו שפרש רש"י שם: "כימי מועד הראשון שהיה יעקב איש תם יושב אהלים". וכל הישיבה של יעקב אבינו, שלמד בישיבה עם בניו ותלמידיו כמו שאמרו רבותינו ז"ל, הכל היה בהלמוד של האמונה הקדושה. פי המצות עדין לא נתנה, ועקר המודם היה בענין האמונה הקדושה, לבטל העבודה זרה והקפירות ולהמשיך ולטע ולקבע בלב כל אחד ואחד האמונה הקדושה בשלמות, וכמו שפמבאר בשיחותיו הקדושות שזה היה כל עסקי האבות בלמודם עם הגרים, עין שם. ועל כן מסכת עבודה זרה דאברהם אבינו היה ארבע מאות חמשים ונש פוקי, כמו שאמרו רבותינו ז"ל,

התמדה

מהי 'התמדה'? האם צריך להיות דווקא בעל כוח גדול שיכול לשבת שעות ע"ג שעות וללמוד בלי הפסק - או שמא, גם מי שלא יכול - עדיין יש באפשרות להיקרא 'מתמיד'? ומה ההבדל בין מתמיד ל'לומד' סתם כך?

הרב מיקוף: לא נכתב בתורה ולא נאמר בשו"ע שצריך להיות מתמיד. הלשונות בספרים על מעלת ההתמדה, משתנים אצל כל אחד, כפי טבעו. העיקר הוא שמירת הזמן והתרחקות מדברים בטלים, כאשר הוזהרנו באיסור עשה "ודברת במ - ולא בדברים בטלים" (יומא יט:). ממילא, גם מי שאינו מסוגל ללמוד ברציפות, ובאמצע שעות רצופות של לימוד, צריך לתת נייחא למוחין ולפקח דעתו בעסק כלשהו (עי' חיי"מ ס' תקלג), באם הינו שומר את עתותיו - אף הוא מתמיד יקרא.

זהו ההבדל בין לומד למתמיד. על הלומד מוטל עול - לפעול את פעולת הלימוד, וממילא מרגיש שיוצא ידי חובתו, גם אם לומד מתוך רפיון וביטול זמן, כי מטרתו רק כדי לצאת ידי חובת הלימוד - אם לצאת ידי החוב שקיבל על עצמו לפי זמן או לפי דפים, או ידי חובת הישיבה והכולל. לעומתו, בלבו של המתמיד יש עול של שמירת הזמן, ולא רק עול של מצוות הלימוד והספק לימודי בלבד, וממילא נזהר לבלי לבטל זמנו לריק ולבהלה.

הרב פיישר משיב אף הוא בצורה דומה:

לא מצאנו לשון התמדה או מתמיד, וככל הנראה ההגדרה 'מתמיד' נגזרת מלשון 'תמיד' וכמ"ש בפסוק "לא ימוש ספר התורה מפ"ך והגית בו יומם ולילה", שצריך תמיד ללמוד. ומי שלומד תמיד חוץ מהזמנים שאינו יכול - נקרא מתמיד. והשיעור משתנה אצל כל אחד. אחד מסוגל ללמוד ארבע עשרה שעות ביום ואילו חברו רק ארבע שעות. אולם, כל עת שלומד במשך כל הזמן שיכול, הריהו נקרא מתמיד.

פסק ברור הוא בשולחן ערוך (ס' רמו ס"א), שכל אדם מחויב ללמוד בקביעות כל יום וכל לילה, ולפעמים יכול להיות אדם פשוט שלומד שעה ביום ושעה בלילה בקביעות, ויכול להיות אדם חשוב שלומד כל היום אך אינו לומד בלילה, ונמצא שחסר לו בקיום מצוות "והגית בו יומם ולילה". רבינו הק' מביא בתורה נ"ד שיש בתורה הסתפקות, שאפילו כאשר מצד אחד "לא ימוש התורה מפ"ך" וצריך ללמוד כל הזמן. אך בוודאי על פי פשט הפסוק על-ידי קביעות ביום ובלילה, יוצא אדם ידי חובת מצוות "והגית". בתורה ע"ח כותב רבינו ז"ל שהריאה מנשב על הלב, פ' שהתורה מרגיע את חמימות הלב, בין לריבוי אור ובין לתאוות. ולפי זה יש לומר שכמה שיותר ילמד תורה יזכה יותר לבהירות ורוגע, ויוכל ליישב דעתו כמה הוא יכול ללמוד.

הרב משמרת: ההתמדה היא החיבור התמידי לדבר, משורש תמי"ד. החיבור התמידי נובע מאהבה והתפעלות עמוקה בנפש, מקשר נפשי חזק לעניין, הגורם שממילא האדם מוצא את עצמו עוסק בתדירות בעניין אליו הוא מחובר. כמו שאנשים מוצאים את עצמם ערים בלילה עד שעות מאוחרות בענייני עולם הזה החביבים עליהם, כגון קריאת ספרים, שגם כאשר נצרכים באמצע להפסיק לאכול ולישון ואפילו הפסק קל כגון להרגיע את התינוק וכיוצ"ב, יהא להם הפסק זה קושי גדול ויתנתקו בכבידות רבה וגם אח"כ הרי הם מצפים ומחכים 'מותי יבא מקרא זה לידי ואקיימו'. וכמו כן בשעת קימה יש להם חשק לקום בזריזות להמשיך בקריאה.

לא כן כאשר אין חיבור פנימי לעניין בו הוא עוסק וחסרה ההתלהבות, אזי אף אם ישקיע שעות ע"ג שעות בקריאת ספרים - וכמו במשל הנזכר,

מה אהבתי תורתך

מהי התמדה? איך זוכים לאהוב את התורה? האם שיחה ע"י שיכת לכל אחד? כיצד עוזר לימוד הנגלה להתקרבות לרבינו? | **תשובות בהירות ועצות ברורות בענייני לימוד התורה על פי דעת רביה"ק** בשיחה מיוחדת ל'אבקשה' עם הרה"ח ר' שלום מיקוף שליט"א והרה"ח ר' נתן פיישר שליט"א והרה"ח ר' מאיר משמרת שליט"א | **דרכיה דרכי נועם**

תמונות: גנזי ברסלב

הרה"ח ר' שלום מייקוף: על הלומד מוטל לעול - לפעול את פעולת הלימוד, וממילא מרגיש שיוצא ידי חובתו, גם באם לומד מתוך רפיון וביטול זמן... לעומתו, בלבו של המתמיד יש עול של שמירת הזמן, ולא רק עול של מצוות הלימוד והספק לימודי בלבד, וממילא נזהר לבלי לבטל זמנו לריק ולבהלה

שהוא עורך או מגיה בשכר ספרי מתח - הנה לפתע אין לו קשר תמיד לדבר, ואדרבה, ההפסק לאכילה ושתיה או שינה או גמר שעות העבודה - לשמחה יחשבו אצלו. ובוודאי שהקימה ותחילת יום העבודה לא תרנין את לבו, ואף אם ניחן במוסר עבודה ובדייקנות ואינו עצל ומשכים קום, לא יעשה זאת מתוך חשק כי אם מתוך הכרח.

ולענייננו, ההתמדה בתורה היא החיבור בלב. לאהוב את התורה עד כדי שיהא לו שמחה בעת שעוסק בה, וגם בעיתים שלא עוסק בה הוא מתגעגע אליה וחושק בה. בשונה מן הלומד 'סתם כך', שאין לו קשר כזה, שגם אם יכריח את עצמו ללמוד שעות ע"ג שעות רבות ככל שיהיו, כיון שכל לימודו בשעות אלו הינו מחמת הכרח שהכריח את עצמו לעמוד באתגר שהציב לעצמו, הרי שבתום הזמן הוא מרגיש הקלה ושחרור מהעול שרביץ עליו נמצא שאין לו חיבור תמידי שאינו פוסק לתורה. לעומת זאת, ה'מתמיד' גם אם לא ילמד 'שעות ע"ג שעות' וגם אם אינו בעל כח להכריח את עצמו ללמוד ברצף וכשצריך יוצא להתאוורר ולשיחת חברים וכדומה, אינו עושה זאת מתוך רצון לשחרר את עצמו מוקשי הלימוד, אלא מתוך רצון להרחיב את דעתו בכדי שאח"כ ילמד מתוך שמחה 'וקווי ה' יחליפו כח", וחוזר לתלמודו בחשק נמרץ.

וכמה נפלאים דברי רבנו הק' (שיחות הר"ן צא) בדבר הסגולה להתמדה וזל"ק: **סגולה להתמדה שיזכה להיות מתמיד בלימודו, הוא להיזהר לבלי לדבר על שום איש ישראלי... כי ששים רבוא אותיות התורה כנגד שישים רבוא נשמות ישראל, וכשיש חסרון באחד מישראל נמצא שיש חסרון בתורה, ששם שורש נשמות ישראל כנ"ל, ועל כן בודאי אי אפשר לאהוב את התורה בשלמות, אבל כשיזהר מלדבר על שום ישראל ולבלי למצוא שום חסרון בשום ישראלי, נמצא שאין בהתורה שום חסרון ומום, אזי בודאי יאהב את התורה מאד, ואזי יתמיד בלימוד התורה מגודל האהבה כנזכר לעיל, עכ"ל (יעוין שם המשך דבריו).**

הנה כל דברי רבנו סובבים והולכים על החיבור והאהבה - איך יזכה 'לאהבת התורה בשלימות' ובלא 'שום חסרון ומום' 'אזי יאהב את התורה מאד ואזי יתמיד בלמוד התורה' - והרי שההתמדה היא פועל יוצא מאהבת התורה בשלימות, וכל 'התמדה' אחרת חוץ מזו לא תכונה בשם התמדה.

אהבת התורה

כשיושב בחור או אברך ורוצה להתחבר לגמרא או לשולחן ערוך, ישנו דבר שמפריע מאד. הוא חושב לעצמו:

בעולם כל כך צבעוני ומעניין, קשה לי להתחבר לשורות הצפופות האלו! מה הם מוסיפים לי בחיים? העולם מרגש את התחושות ומרתק את האדם, ואילו התורה לפעמים נראית כ'שכל תיאורטי' רחוק. (בפרט אם העיסוק הוא בנושאים שאינם נוגעים לחייו האישיים של האדם כגון יו"ד, חו"מ וכו').

הרב פישר: ראינו בערב ר"ה האחרון איך אלפי אנשים נסעו בטירחא מרובה לכמה מדינות וישנו בבלרוס תחת כיפת השמים, והמאושר ישן תחת משאית, להינצל מהגשם וכו' וכו' - וכמו שאומרים 'וטלטלתי עצמי בטילטול הקשה לזכות להשתטח' וכו' וכו', וכן נוסעים למירון בל"ג בעומר עם כל הצפיפות והדחוק, וכל זה למה, כי כאשר אדם יודע שזה מה שצריך לעשות - הוא עושה זאת.

וכן כותב מוהרנ"ת שרואים שאנשים מחתנים את ילדיהם, עם כל ההוצאות הנדרשות לכך, וכן אנשים מסכנים עצמם בדרכים להרויח כסף, ולא תמיד הוא מרגיש שזה מעניין וצבעוני. יוצא, שאם אדם ידע שזאת חיותו וזה תיקונו וטובתו, גם ברוחניות וגם בגשמיות, וכמ"ש "כל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ", בודאי ילמד גם בלי שמרגיש.

נמצא אפוא שצריך לחלק את השאלה לשניים, איך אני ירגיש שזאת חיותי, והתשובה: א. תורה ותפילה. ללמוד חשיבות התורה, כגון בספר המידות ובלקוטי עצות וכן לבקש על כך מאת הש"ת וכמו שמוזכר בגמ' (תמורה) 'ויקרא יעבץ לאלקי ישראל' והש"ת עזר לו ללמוד תורה וכו'.

ולגבי השאלה האם שייך להתחבר ללימוד כגון 'ורה דעה' וכדו' התשובה היא: ב. כמה שיותר ישתמש עם כח המדמה, וכך זה היא הרבה יותר מענין. כגון, כאשר לומד הלכות טרפות ביורה דעה, ידמיין כרס וטחול ומרה וכבד. כי כל מה שמעניין היום, בעולם הצבעוני, זה המומחים שיודעים לגרות את כח המדמה של הבן אדם, וגורמים לאדם לשרוף זמן על שטויות גם כאשר באמת אין לו שום נפקא מינא בדבר. על כן, צריך להשתמש עם כח המדמה לקדושה בלימוד התורה. ואם המדמה לא עובד, העצה היא שמחה, בתו' כ"ה נ"ד, וכמה שיותר ישמח יבין יותר.

הרב מיקוף: בדיוק כפי שבעסק הפרנסה, עוסק האדם בחינוך, או בעמל כפיים, או בניהול עסק, גם כאשר הדבר אינו מרגש ומרתק - כי כל אדם מיושב בדעתו מבין שצריך לעסוק למען האמת והתכלית של הפרנסה, גם בדברים שאינם מושכים את לבו בתחילה. אם כן, קל וחומר בעסק התכלית האמיתי.

והסיבה שבתחילה לא מרגישים חיות בלימוד, היא כפי שכבר אמרו חז"ל "כל ההתחלות קשות,

רבי בנימין זאב חשין במסירת שיעור בישיבה מימין רבי שמעון ברגשטיין

ומכאן ואילך יערב לכם" (רש"י יתרו). כי בהמשך, המציאות היא, שכל עסק שאדם משקיע עצמו בו, הוא מאיר לו פנים ולבסוף הוא נהנה ושואב הימנו סיפוק ושמחה. וכן הדבר להבדיל בעסק התורה, אליבא דאמת רק למי שעומד בחוץ, נדמה לו שאין התורה צבעונית ומעניינת ומרתקת ומרגשת, אבל האמת היא ש"באהבתה תשגה תמיד". התורה מלאה באור וחיות, וכל מה שאתה ממשמש בהם אתה מוצא בהם חיות יותר, ופוק חזי איזו רתיחה מבעבעת בבתי המדרש ובהיכלות הישיבות והכוללים.

אלא שצריך ללמוד בצורה הנכונה, כי "אין אדם לומד אלא במקום שלבו חפץ" (ע"ז יט), ובמסכת שלבו חפץ, ובצורה שלבו חפץ - ולכן אם אין לו חשק בלימוד חו"מ, ילמוד או"ח - וכבר אמרו בגמ' (ב"מ נח): שמי שרע לו בעירו ולא הולך לעיר אחרת, הרי זה צועק ולא נענה, כי בידיו הדבר תלוי. אמנם אם מדובר בשיעור קבע שיש לו בסדר לימוד ד' חלקי השו"ע וכיו"ב, ובא אל מקום שאין לבו חפץ, יש לו להתעקש וללמוד תורה בכח, כדברי רביז"ל בתורה א', ולעסוק במקום שאוחר, אבל על עיקר הלימוד, יש רשות ביד אדם לבחור את שלבו חפץ.

וכשולמד תורה בכח, ובלי חשק, אז העיקר הוא להשתמש בכח האמונה: להאמין, ש"שולחנך גדול משולחנם וכתרך גדול מכתרם" (אבות פ"ו), וגם אם אין לו חשק בעוה"ז, הרי לפום צערא אגרא (שם פ"ה).

הרב משמרת: לאור הדברים האמורים לעיל, שאלה זו הינה חיונית מאד. שכן ההתמדה בתורה היא פועל יוצא מהחיבור אליה וההתלהבות ממנה, עד כדי כך שהתורה היא זו שתעניין את חייו, שכן אילו העולם 'הצבעוני והמעניין' ילהיב את לב האדם וידחק את ההתלהבות לתורה לצד, אזי כל לימודו יהא בכפייה - שכופה עצמו להתנתק

מהעוה"ז ופונה לדברי תורה, ואף שגם זו מידה גדולה היא ונצרכת לפי שעה, כידוע שפעולת כפיית היצר נצרכת הרבה פעמים בעבודת ה' לפי שעה, כאשר היצר מעורר רצון לעבור על רצון הבורא או לבטל מצוה, או אפ"ל להתרשל בעשיית מצוה - מ"מ לחיות כל ימי חייו בעשיית מצות בכפייה, לא זו הדרך ולא זו העיר. וכמו שמוזכר מרביה"ק שמשירות נפש אינה יכולה להיות באופן תדירי, ופשיטא שמידה זו לבד לא תביאנו לידי התמדה, ועוד שלא יהא לזה קיום.

ובאמת בזה שוגים הרבה מבני הנעורים שחושבים שההתמדה נקנית ע"י כפייה והכרח עצימת ללמוד כו"כ שעות ברצף או בתענית דיבור, ורבים הלכו בדרך זו ולא עלתה בידם.

נמצא שהדרך להתמדה היא לעורר את הלב על ערך התורה הק' והאהבה להש"ת ש"קודשא בריך הוא ואורייתא חד", וע"י שמתעורר ליבו לה' יתברך לאהבה אותו, ממילא יתעורר גם להעריך ולהחשיב את התורה. וכמוכונן, שישנם כמה וכמה דרכים לעורר האהבה, ולדוגמא רבינו בתורה י"ז כותב שא"ל לבוא לידי אהבה ויראה כי אם על ידי צדיקי הדור וכו'. ובתורות אחרות מביא רבינו עצות אחרות, וכמו כן הובאה לעיל סגולת רבנו להתמדה לא למצוא רע בשום אדם מכלל ישראל - כי שישים רבוא נשמות ישראל כנגד שישים רבוא אותיות התורה, ואזי בוודאי יאהב את התורה מפני שאין בה שום חסרון ומום.

וכמוכונן כל זה צריך להיות בד בבד עם עצת העצות, שהיא ההתבודדות והתפילה שיזכה לאהבת התורה בשלמות - וכפי מדרגת זכייתו לאהבת התורה כך יהיו שאר עניני העולם הזה בטלים ולא חשובים לנגדה, וכלשון האוה"ח הק' **שאם היו בני אדם מרגישים במתיקות ועריבות טוב התורה היו משתגעים ומתלהטים אחריה ולא יחשב בעיניהם מלא עולם כסף וזהב למאומה כי**

התורה כוללת כל הטובות שבעולם.

גם כשמעורר את עצמו להתלהבות מהצדיקים האמיתיים, ובפרט לרבינו הק' ורשב"י ושאר יחידי הדורות, שהיו ממוסרי התורה, שכל ההתפעלות מהם היא מדבקותם בה' יתברך ומגודל עוצם נוראות השגתם בה' ובתורתו - ממילא ירגיש משיכה לתורה.

וכמו שמוהרנ"ת זיע"א עצמו סיפר (ימי מוהרנ"ת פ"ג) איך פעל לעורר בחור שהיה ממובחרי בני הנעורים ומופלא בלימוד, והעולם החזיק אותו שמתמיד בלימודו וכותב על כך מוהרנ"ת: אבל אני השגחתי בו וראיתי שאינו לומד כלל, והוכחתי אותו על זה והודה לדבריי והיה משתוקק מאד שאכניס אותו בתוך התמדת הלימוד, אבל יצר לב האדם רע מנעוריו והיה קשה להרגילו בהתמדה, אבל סיפרתי לו עוצם נוראות גדלות רבנו ז"ל את כל אשר עשה לנפשי וכו' ואעפ"כ לא פעלתי אצלו כל ימות החורף כי אם מעט שהתחיל ללמוד יותר מבתחילה אבל לא כרצוני כראוי באמת. אבל מריבוי הדיבורים החמים כגחלי אש שספרתי לו מריבוי ז"ל הבעירו בו עד שבאמצע הקיץ נתעורר לבו והתחיל להתמיד בלימודו בהתמדה גדולה ונפלאה והי' מתמיד גדול שש שנים רצופים וגמר בהם כל הארבע פוסקים הגדולים ובתוך כך נשתנה לטובה גם בשאר דברים, עכ"ל"ק.

וממעשה רבאנו למדים, כי הדרך הטובה ביותר לעורר להתמדה היא לעורר את הלב ב"ריבוי דיבורים חמים כגחלי אש" וסיפור "עוצם נוראות גדלות רבינו ז"ל" - שכל זה שינה את הבחור ממצב "שאינו לומד כלל" למצב ש"נתעורר לבו והתחיל להתמיד בלימודו בהתמדה גדולה ונפלאה וכו'".

התעוררות

איך זוכים שהתורה לא תקרר ותרגיע את ההתלהבות וההשתוקקות לה', אלא אדרבה, דווקא על ידה ומתוכה הלב יתעורר עוד יותר?

הרב משמרת: ידועים דברי רבינו הק' על החולקים עליו "פעם אחת ענה ואמר: עליי אין חולקים כלל, רק הם חולקים על מי שעשה כך, כמו שבודים החולקים עליו, ועל איש כזה בודאי ראוי לחלוק. ואמר, שהם חתכו וציירו לעצמם אדם וחולקים עליו כנ"ל, שאינם חולקים עליו רק על זה האיש שציירו לעצמון בשקר שעשה כך וכו'", עכ"ל (שיחות הר"ן קפב).

שאלה זו מחדדת יותר את הנאמר לעיל על ההתמדה הנכונה והאמיתית שהיא ההתמדה שנעשית כתוצאה מהתלהבות והשתוקקות לה' ולתורתו. ונמצא שההתלהבות לה' היא מעוררת

מלעזוב את הלימוד, אדרבא המאור שבה יחזירו למוטב, ויש תקוה שיתעורר לחשוב על תכליתו, ולשוב אל השי"ת, אבל אם יוציא שם רע על התורה, שהיא אשמה בנפילתו מהעבודה, לא זו ולא זו תעלינה בידו, וישאר מזקני עמי הארץ.

הרב פישר: בתורה ע"ח אומר רבינו הק' שהתורה הקדושה מקררת את ההתלהבות היתירה שתהיה במידה, והעצה שם ע"י הדיבור דקדושה ע"י דיבורי תורה ותפלה. התורה בעצמה היא אש דקדושה וחוסר קדושה מפסיד את ההתלהבות.

דרך הלימוד

איך אפשר לשלב בין דרך הלימוד של הרבי על-פי שיחה ע"ו, שהיא 'ללמוד מהר' (אף שבוודאי אסור 'לרמות את עצמו', וכלשון מוהרנ"ת) לבין סדרי הלימוד בישיבות ובכוללים, שבדרך כלל הינם איטיים בהרבה, ושיטת החזרה שם הינה לחזור על דבר אחד פעמים רבות ולא מראשו לסופו? האם גם מי שמרגיש שהוא חייב את המסגרת, יש לו דרך לזכות ללמוד בדרכו של הרבי?

הרב פישר: הרעיון של שיחה ע"ו זה ללמוד עם תכנית של הספק, כי בלי תכנית של הספק, יוכל ללמוד פעם 'טוען ונטען', פעם הלכות שבת ופעם מליחה. במכתב ו' בעלים לתרופה מובא, ורבינו כתב זאת אף בשיחות הר"ן, שיעשה במחשבתו בחזק, כגון שילמד כל יום חמש דף שולחן ערוך ויסיים תוך שנה, ע"ז יזכה לזה, וזה פי' "מחשבה מועלת לדברי תורה", ואעפ"י שרש"י פי' "מחשבה מועלת - שלא יצליח", כותב מוהרנ"ת שאלו ואלו דברי אלקים חיים.

ואולי הביאור הוא כך, עפ"י מה שר' נתן שואל "כי תשא ונתנו כופר נפשו", למה לספור ולתת מחצית השקל, עדיף שלא לספור וכך לא יהא

גנף. מתרץ ר' נתן, שהיה מן הראוי לא לספור את עם ישראל, כי הם למעלה מן המניין, אבל כשנופלים לתחת המנין - אזי המספר שומרם, ומכל מקום צריך כופר נפש שלא יהא גנף. ולעניינו, כל הרעיון לעשות הספק - זה לכאורה עקירת התורה, כי כשגמר ההספק סוגר הספר, וכשיש אונס לומד פחות. וכן הספק בזמן, כשגמר הסדר מפסיק ללמוד. אלא מה, המציאות היא שאנו חלושי כח, ואנו צריכים סדר בזמן ובהספק, וביום שיש ושב ושבין הזמנים אנו לומדים פחות - ועל כן שייך בישיבות גם כן לעשות הספק, לדוגמא: שלומדים בישיבה מסכת בבא קמא, שיקבע לעצמו ללמוד במשך השנה עשר פעמים את המסכת, וככה מקיים העצה שמונח בשיחה ע"ו. וכן עוד נקודה בשיחה ע"ו, שיעשה לעצמו סדרים לנצל את הזמן, שלא יישאר לו זמן פנוי, והרי לכל בחור בישיבה יש זמנים פנויים ואם יש סדר באיזה ספר, מנצל את הזמן לסיכום. כל אחד יוכל לעשות סדר בעוד ספרים ולשמור על הזמן, וכן כל אחד בכל מה שלומד - שיעשה תכנית עם הספק, וע"ז יקיים עצת רבינו.

הרב מיקוף: מסתמא יש לכל אדם שיעורי לימוד שונים, ומלבד סדרי הכולל הרי הוא לומד עוד לימודים, ובלימודים אלו הרי יכול ללמוד מהר.

ובעצם הדבר יש לדעת, כי גם מי שאינו כפוף לסדרי כולל, יש לימודים שאי אפשר ללמוד במהירות, כגון לימוד שו"ע לשם הוראת איסור והיתר. כי אם אינו לומד את הסוגיות, לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא, הרי זה ממבלי עולם - כשיפסוק מתוך לימוד מהיר, ומובטח לו שיטעה בתלי תילים של הלכות חמורות. בנוסף על כך, הוא הרי אינו יודע לדמות מילתא למילתא, ומכשיל את הרבים בפסקי הלכה של שווא ותוהו, ורק בלימוד עמוק ואיטי, יוכל לעמוד על הדברים - ועל זה מבואר בתורה ח סעיף ו ובתורה ק"א, שכאשר עוד נשאר לאדם דבר לא ברור בלימודו, יש אצלו עדיין אחיזה לכוחות הרעים.

ורבינו הק' בכל שיחה ע"ו, מדבר במי שלומד לשם מצוות לימוד התורה גרידא, ובא לתת עצה לאהיב את הלימוד, ולהצליח בו, אבל מי שעוסק בתורה במטרה נוספת, כגון לדעת להורות, הרי זה עניין אחר, שיש לו כללים אחרים. וכמו שמונח לכל, שרבינו הק' אינו מדבר ללמוד בחיידר, שילמד עם הילדים בזריזות, ומה שקשה ילך להלן - כי מלמד דרדקי בוודאי מחוייב לברר את הספיקות ולנפות את הלימוד, כדי ללמד את הילדים את דרך הלימוד ואת אופן הצעת הסוגיא. אם כן, כן הוא הדבר בכל מי שלומד במטרה נוספת על מצוות לימוד התורה גרידא.

וכמו כן, מי שבא לברר סוגיא מסויימת וללמדה בעיון, הרי צריך ללמדה בכל ההיקף, גם

אם הדבר אורך לו זמן, וזה בכלל מה שמבואר שם בשיחה ע"ו, שצריך שיהיה לאדם גם שיעור בעיון, אלא שכתב שם בקצת עיון, כי גם בזה יש כללים איזה דברים להיכנס, ואיזה שאלות לשאול.

וההוכחה הברורה לזה היא, עניין העסק בתורתו של רביז"ל עצמו, שגילה דעתו שרוצה שילך האדם עם מאמר אחד זמור, ויש שהולכים עם מאמר אחד חודשיים-שלוש או חצי שנה, ואין מי שחושב שהם עוברים על שיחה ע"ו, כי את שיחה ע"ו, הם מקיימים בלימוד הסדר השני בליקוטי מוהר"ן, שהוא לימוד הבקיאות.

הרב משמרת: התשובה לשאלה זו ארוכה מארץ וכו'. ראשית יש ללמוד ולדייק מה היא כוונת רבינו ז"ל עצמו ולפי שישנם כמה דעות בעניין זה, וגם יש שיבושים בכוונת דברי רבינו, שיש שעיקמו דברי רבינו לצד אחד, ויש שקראו שיחה זו בלי עיון כלל והיה נדמה בעיניהם שכוונת רבינו בפשוטו למה שעלה בדעתם - ולפיכך אם באתי להעמיד דברי רבינו הק' על דיוקם אצטרך להוכיח ולדקדק מתוך דברי רבינו הק' מה כוונת רבינו ז"ל כפשוטו ויארך עלינו הדרך ותקצר היריעה מהכיל.

כמו כן, לשון השאלה היא כיצד ניתן לשלב בין דרכו של רבינו ז"ל לבין הדרך הנהוג בישיבות כיום, ובאמת שיש לשאול גם על זה גופא, האם לשלב או שיש ללכת לגמרי בדרכו של רבינו הק', וכן להפך, יש לשאול שמא אין לבחור ישיבה - לאפוקי אברך כולל שאינו מחוייב למסגרת מסוימת ויוכל לבחור בין האפשרויות - לשנות מהלימוד המקובל. שכן אף שמצד עצם הלימוד בוודאי שאנו אין לנו אלא דברי בן עמרם, הוא רבינו זיע"א, מכל מקום כיון שלא כל בני אדם שווים שיוכלו לעסוק בתורה לבד בלא חבורה ובאים לידי בטלה, ואף אלו שיכולים כבר נאמר "חרב על הבדים ונאלו" ודרשו חז"ל (ברכות סג: תענית ז: מכות י:). |חרב על שונאיהם של ת"ח שעוסקים לבדם בתורה ולא עוד אלא שמטפשים", ונמצא ששכרם בזה שזכו ללמוד בדרכו של רבינו תצא בהפסדם, שבסופו של דבר יתבטלו מלימודה.

גם לכאורה תלוי הדבר בגיל הבחור ופיקחותו, וההכרעה עצמה משתנה בין אדם לחבירו עד שאי אפשר לומר בזה כלל אחד שיכלול את הכל, וכל נושא לגופו - וכל זה אפי' בכוונת רבינו הדבר כן, שכן כל דברי רבינו בשיחה ע"ו אינם אלא באיזו צורה ללמוד, ולא באיזו צורה יש ללמד כיצד ללמוד, וכיצד להבין סברא או להפריכה. וכמו שברור הדבר שבמכינה לישיבה קטנה, שאז המלמד עסוק ללמד את הילדים איך לומדים תוס', ואז בוודאי שלא שייך לומר שדרכו של רבינו באופן הלימוד הוא

כנ"ל (אם כי יתכן בהחלט שיש לרבינו גם בזה דרך מיוחדת שונה

מהדרך הנהוגה כעת בעולם, אמנם גם אם כן אין לזה שום שייכות עם שיחה ע"ו), וכמו כן ממש בתחילת ישיבה קטנה שיעורי העיון אינם אלא בכדי ללמד את הבחורים הרכים כיצד ללמוד גמ' עם ראשונים (ואף בזה כנ"ל יתכן ולרבינו יש דרך מיוחדת גם בזה) - לכן לענ"ד לא שייך להורות בזה הוראה כללית וכל בחור לגופו.

תורה ודרך ארץ

בדור הזה שרבים מתמודדים עם קשיי פרנסה עצומים, ישנם אברכים רבים שיוצאים לעמול למחייתם, בשלב כזה או אחר של חייהם. איך אפשר להיות קשור לתורה גם כשעובדים שעות רבות ולא נשאר כוח להשקיע בלימוד?

הרב מייקוף: המושג 'להיות קשור לתורה', כולל שני מושגים. האחד, להיות קשור לעולם התורה, כלומר לעולמם של אלו שתורתם אומנותם, וממילא שיגם ושיחם הוא בענייני התכלית, אם בתורה אם בעבודת השי"ת, ולא להיות קשור לעולמם של אנשי עוה"ז ואנשי המדינה של עשירות, שכל עולמם סובב סביב ענייני עוה"ז, בתחילה בממון, ולבסוף בשאר הבליים. וקשר זה, הוא עניין פשוט וטכני, שצריך לידע עם איזה חבורה להתחבר ועם מי להרבות בדיבורים.

אבל החלק העיקרי ב"להיות קשור לתורה", תלוי אף ורק במה עושה האדם בעתות הפנאי. אם אדם שומר את זמנו לחטוף הרבה שיעורים קבועים בכל חלקי התורה, אזי עתיד הוא לראות את עולמו בחייו, כי מה ש"לא נשאר כח להשקיע בלימוד", זה כאשר אינו רואה תוצאות, אבל אם רואה שמסיים מדי תקופה מסכת גמרא, סדר משניות, ספר תנ"ך, כרך משנ"ב, ועוד ועוד - הרי זה נותן טעם בלימוד, ונותן טעם בחיים.

בדורות עברו גם לא היו אברכים, ורובם עמלו לפרנסתם, אלא שעובדי ה' - גם בהיותם עסוקים במשא ומתן - ידעו לשמור הזמן, וזכו למדרגות רבות בתורה ועבודה. רק כהיום, שב"ה איכשר דרא, ויש הרבה מאוד שמוסרים עצמם לחיות חיי דוחק ולהיות תורתם אומנותם, על כן כשאחד יוצא להתפרנס, מרגיש עצמו, שאינו קשור לתורה, וזה שקר גמור.

הרב פישר: קשור לתורה פי' לאהוב את התורה, "ונפשו קשורה בנפשו"

הרה"ח ר' נתן פישר: רק למי שעומד בחוץ, נדמה לו שאין התורה צבעונית ומעניינת ומרחקת ומרגשת, אבל האמת היא ש"באהבתה תשגה תמיד". התורה מלאה באור וחיות, וכל מה שאתה ממשמש בהם אתה מוצא בהם חיות יותר

לא יכלו, אמנם פטור בלא כלום אי אפשר - לכן ננקוט דוגמא אחת מכלל תורת החסידות אשר רבינו הק' בעצמו התייחס אליה וממנה יקיש הקורא לכיוצא בהם.

כידוע כמה הזהיר הבעש"ט ושאר הצדיקים ההולכים אחריו על הישות והפניות ואפ"ל בדבר מצוה וגילה בזה חדשות נפלאות שלא נודעו לפניו, כידוע. והנה כמה טעויות ושגגות היו בעניין זה לטעות ליפול לענווה שהיא בח"ל מוחין דקטנות, וכמו שאמר רביה"ק בליקוטי תנינא תורה כב "בְּעֵינַי הִתְקַנְנָה טוֹעִים הַעוֹלָם הַרְבֵּה כִּי הָלָא כְּמָה אָנוּ מִיַּגְעִין עֲצֻמָּנוּ בְּעִבּוּדוֹת וּבִתְפִלָּה כְּדֵי לְצַאת מִמּוֹחִין דְּקִטְנוֹת לְמוֹחֵין דְּגְדֻלּוֹת, וְאִם-כֵּן אֵי אֶפְשָׁר שְׂיִהְיֶה הַהֲקַנְנָה בְּפִשְׁטוּת, כִּי אִם-כֵּן הוּא נִכְנָס לְקִטְנוֹת, וְעַל-כֵּן בְּהִכָּרַח שֵׁישׁ בְּזָה דַּעַת וְעַל-כֵּן לָאוּ כָּל אָדָם יְכוֹל לְהִיּוֹת עֵנּוּ כְּרֵאֵי וְכוּ' יַעוּ"שׁ וּבְלִיקוּטֵי קַמָּא תוֹרָה קִצָּצ׃ וְזֶה יָדוּעַ שֶׁעֲנָנָה בְּלֹא חֻקְמָה אֵינָה כְּלוּם, כִּי בְּיָדָי אֵין זֶה מַעֲלַת הַעֲנָנָה, לְהַרְאוֹת עֲצֻמּוֹ בְּכַפִּיפַת רֵאֵשׁ בְּדָרְךָ שְׁטוּת כְּאֵלוֹ הוּא עֲנּוּ, כִּי זֶה עֲנָנָה פְּסוּלָה, וְעִשָׂר הַעֲנָנָה כְּשֶׁהִיא בְּחֻקְמָה", עכ"ל.

וזו דוגמא מיני רבות איך נצרך תבונה רבה בכדי שלא לשגות ולטעות ולהוציא משפטים מעוקלים מדברי רבינו.

וכמה מתאימים כאן דברי רביה"ק בסוף שיחה ע"ז ח"ל: "גם אמר לבל יהיה נבהל מזה שהזהיר שצריכין ללמוד כל כך בכל יום, כי גם אם אינו זוכה ללמוד כל כך אף על פי כן הוא יכול להיות איש כשר באמת, וגם כבר סיפר מזה שיכולין להיות איש כשר אפילו אם אינו יכול ללמוד כלל ואפילו צדיק יכולין להיות אף על פי שאינו למדן כלל רק בעל השגה אין יכולין להיות כי אם כשהוא למדן בגמרא פרוש רש"י ותוספות, אבל איש כשר וצדיק וגמור יכולין לזכות אפילו מי שהוא איש פשוט לגמרי ולא עליך המלאכה לגמור ואי אתה בן חורין להיבטל ממנה".

הרי מפורש יוצא שבעל השגה אי אפשר להיות אם לא מי שהוא למדן, והן הן הדברים שההשגה לא תיכון ותתישב בלבו של אדם ואפ"ל צדיק - אם לא שיהיה למדן וכנ"ל.

הרב פישר: כך רבינו גילה ויתכן לבאר זאת ע"פ דבריו של מוהרנ"ת בליקוטי תפילות (ל"ו, תנינא): "זאם פגמתי בכל עצות הצדיקים עדיין יש להם עוד עצות וישועות והצלחות שהצדיקים לא גילו לנו ועי"ז יש לנו תקוה להתקרב להשי"ת" והם גנוזים בספריו הקדושים, ומי שהוא למדן יותר - יוכל ביותר למצוא כל מה שמתחבא בתוך התורות של רבינו.

השי"ת יזכנו לקבל על עצמינו בשנה זו את התורה מחדש, ללמוד תורה לשמה ולהתקרב לרבינו הק' באמת ובתמימות.

קנ"ו, שיש כח במוח להלהיב את הלב, וההשגה כח חדש לקבלת היסורים, וכל כיוצא בזה. גם ראוי לדעת, שהרבה דברי תורה שבספרי הצדיקים, לא באו באופן שאפשר לפשט אותם כדבר פשוט למעשה, אלא התועלת שבהם היא לרומם את האדם ולהגביהו למעלה מן השמש, וממילא למאוס בחיי עוה"ז - ועל דרך המבואר בתורה קנ"ז שכל הנהנה מדברי תורה נוטל חייו מן העולם, וניצוץ אחד יוצא ממפוח של יוסף ושוּרף את כל הקש ותבן של עשיו (רש"י תחילת פרשת וישב), וזו תשובה להרבה ספיקות שיש לאדם השואל את עצמו, מה יצא לי מלימוד זה.

הרב פישר: רבינו אומר שם שהדרך היא על ידי אמונת חכמים. ולמעשה, כשלומד איזה לימוד ומאמין בזה, יבקש מהשי"ת שיזכה לקיים את זה.

למשל, הלומד חוקות העכו"ם יבקש מהשי"ת תזכני להתרחק מכל הנהגות הגוים וכו' ואח"כ כשיש נסיון בענין הזה הוא יקשר את זה למעשה. וכן על זה הדרך מכל סעיף בשולחן ערוך יכול לעשות מתורה תפלה, וזה שעשועים גדולים למעלה.

למדן וצדיק

מה פירוש דברי רבינו (חיי"מ סי' שכ) "מי שיכול ללמוד ביותר, מסוגל ביותר" - כיצד עוזרת הלמדנות ליתר התקרבות לרבינו?

הרב מייקוף: יש בעניין זה שני חלקים. האחד פשוט, כי הלמדנות מסייעת לאדם שלא לטעות בהבנת דברי רביז"ל, ולבלי להסיק מסקנות לא נכונות, ולבלי לטפול על רביז"ל שיטות ודרכים שלבו חפץ בהם, ונדמה לו שהם-הם הדברים הכתובים בספרי רביז"ל.

אולם יש עניין עיקרי יותר, שבפשטות זוהי כוונת רביז"ל בשיחה זו, כי עבודת ה' תלויה במוח האדם, וכמבואר בתחילת תורה כא ובתורה

עתיים לתורה, כִּי צְרִיף הָאָדָם לְחֻטְף וְלִגְזֹל עֵתִים לְתוֹרָה מִתוֹךְ הַטְּרָדָא וְהָעֵסֶק", עכ"ל"ק.

ועומק העניין הוא שהגזילה במהותה היא עשיית מעשה שמלבד חוקי התורה גם דעת בני אדם האנושית מסכימה שהוא בלתי הגון כלל, זאת בשונה משאר מעשים רעים ומדות רעות - ואפ"ל רציחה שבוודאי מגונה בתכלית, אך עדיין מצאנו שהיו מי שטעו לחשוב שהרציחה היא תכלית, כיון שלצרכים מסויימים נדמה שכביכול יש צורך לסלק מישהו מסוכן, וכמו שהביא רבינו במעשה מהבעל תפילה. גזילה לעומת זאת איננה מתקבלת על דעת בני אדם כלל, ולא נמצא כת גזלנים שסבורים בדעתם שהגזילה היא התכלית, ובאמת המביא את האדם לגזול הוא מפני שהיצר והרצון לקחת את שאינו שלו גובר על משפטי השכל.

וכמו כן, גזילת עתים לתורה אף היא מעשה גזילה ממש, שאין השכל וההגיון מסכימים למעשה זה, שכן עת עבודה ואכילה ושינה לחוד, ועת לימוד לחוד - אלא שמרוב חשקו ורצונו לתורה וידיעתו שכל תכלית העבודה ושאר ענייני עוה"ז לצורך התורה, אזי ליבו מכריחו לגזול מן הזמן של הטפל בשביל העיקר.

הלכה למעשה

כיצד אפשר להוציא מכל לימוד ולימוד "משפטי אמת והנהגות ישרות" לעבודת ה'? (כדברי רבינו בתו"ס"א).

הרב מייקוף: ראשית דבר, הרי שם בתורה ס"א, מבוארת הדרך לבוא לזה והמפריעים לה, אבל כלפי עצם העניין יש לדעת שאי אפשר להוציא מכל דבר ממש משפטים והנהגות, וכמו שבלימוד תורה נביאים וכתובים, אי אפשר מכל דבר להוציא הנהגה, אלא הלימוד הזה הוא הקדמה אל לימוד אחר, עד שיוצאת הנהגה.

ומה שאמר שם רביז"ל שצריך לראות להוציא מכל דבר שלומד משפטי הנהגות ישרות, אין הכוונה כלל לומר, שצריך להוציא מכל לימוד משפט והנהגה, אלא הכוונה היא שמכל דבר ששייך להוציא ממנה הנהגה, יצליח להוציא רק הנהגות ישרות, ולא ארוחות עקלקלות ומשפטים בל ידעום, ושלא יצא עם מסקנות שאינן נכונות, אבל אין הכוונה שצריך דווקא להתעקש שמכל שורה תצא לו הנהגה חדשה למעשה.

וכן גם בלימוד ספרי רביז"ל, שיש המתעקשים להוציא מכל שורה וסעיף הנהגה ועצה, ובאמת שאי אפשר להוציא מכל סעיף הנהגה חדשה שלא ידע ממנה, אלא שאם ילמד בצורה הנכונה, יבין בכל עניין ובכל סעיף, הבנה חדשה בקשר האדם עם בוראו, או הסתכלות חדשה

תרגומו "נפשיה חביבא ליה כנפשיה". לפעמים אדם חוזר מעבודה ואין לו כח, אבל עבור מה שהוא אוהב - יש לו כח.

רבינו כותב "דע שיש נעימות בתורה ואשרי מי שזוכה להרגיש הנעימות שיש בתורה", ור' נתן כותב (ליקו"ה תפילת ערבית), שכל פעם שחוזר על לימודו רואה יותר את הנסתר שיש בתורה, וכן בכל חזרה וחזרה - רואה יותר הפנימיות. ללמוד בפעם הראשונה זה 'גן עדן' והחזרה זה ה'עדר' בעצמו.

לפיכך כשחוזר עייף מעבודה יחפש דרך שיתענג מלימודו או מחזרה כנ"ל, או ללמוד לימודים שמרגיש שם נעימות, והעיקר לבקש מהשי"ת שהתורה לא תסתיר פניה מאיתנו.

הרב משמרת: גם כאן חשוב שנדע שהקשר לתורה אינו תלוי אם נשאר או לא נשאר כח להשקיע בלימוד. לשם משל, אב למשפחה שעמל לפרנסתו ובתום יום עבודה מפרך שב לביתו לאכול, לשוחח עם בני ביתו ולנוח - הנה ברור לכל שעבודתו היא לצורך פרנסת בני ביתו, וא"כ העבודה טפילה לעיקר, ואפ"ל בשעות עבודתו כפולים ומכופלים עשרה ידות על השעות בו נמצא בביתו, עם כל זה אין ספק שכל מטרת העבודה ותכליתה היא על מנת להביא טרף לביתו. ואפילו אם אחרי יום העבודה המתיש אין לו כח לבני ביתו או שאין לו סבלנות כ"כ, ואפילו אם תוך כדי שיחה ינמנם מחמת עייפות, אם כל זה לא יטעה אף אדם לחשוב שהעבודה היא התכלית אצלו, ושאר מעשיו וחיי הפרטיים והאישיים אינם אלא אמצעי בכדי שיהא לו כח לעבוד. ואף שבאמת אין חולק שאכן השינה והאכילה מוסיפות כח לעבודה, מ"מ התכלית והכוונה האמיתית של העובד בעבודתו היא בכדי לחיות עם בני ביתו בכבוד בלי להצטרך לבריות.

וכמשל הזה ממש, כן הוא בעניין ההתקשרות עם התורה. אחר שמתברר אצל האדם גודל מעלת התורה ומתעורר לבבו לאהבת התורה בשלימות וכזכר לעיל, ממילא כל מה שיטרח ויעבוד יהיה מתוך קשר וחיבור אמיץ לתורה, וגם ממילא יבוא ע"י זה לקבוע עיתים לתורה.

וכפי שפירש זאת רביה"ק בליקוטי מוהר"ן קמא תורה רפד: "שְׁמַעְתִּי בְשִׁמוֹ, שְׁהוֹכִיחַ אֶת אֶחָד שְׂאֶמְרֵ לּוֹ, שְׂאֵין לוֹ פְּנָאי לְלַמֵּד מִחֻמַּת שְׁעוֹסֶק בְּמִשְׂא וּמְתוֹן, אֶמְרֵ: שְׂאָף-עַל-פִּי-כֵן רָאִי לוֹ לְחֻטְף אֵיזָה זְמַן לְעֵסֶק בְּתוֹרָה כְּכֹל יוֹם וְאֶמְרֵ, שְׂאֵהוּ מַה שְׂאֶמְרֵ רְבוּתֵינוּ, זְכָרוֹנָם לְבָרְכָהּ, (שְׁפַת לֹא), שְׂשׂוּאֵלִין אֶת הָאָדָם: קִבְעַת עֵתִים לְתוֹרָה? קִבַּע הוּא לְשׁוֹן גְּזֵלָה, כְּמוֹ שְׁכַתוֹב (מִשְׁלֵי כ"ב): "וְקִבַּע אֶת קִבְעֵיהֶם נִפְשֵׁי"; הִנֵּנוּ שְׂשׂוּאֵלִין אֶת הָאָדָם, אִם גְּזַל מִן הַזְּמַן שֶׁהוּא טְרוֹד בְּעֵסֶקְיוֹ, אִם גְּזֵלָתָ מֵהֶן

הרה"ח ר' מאיר משמרתי: גזילת עתים לתורה אף היא מעשה גזילה ממש, שאין ההגיון מסכימים למעשה זה, אלא שמרוב חשקו ורצונו לתורה וידיעתו שכל תכלית העבודה ושאר ענייני עוה"ז לצורך התורה, אזי ליבו מכריחו לגזול מן הזמן של הטפל בשביל העיקר.

בהתקרב חג קבלת התורה בו קוראים לנו את מגילת רות יצאנו לשמוע את סיפורו המרתק של הרה"ח ר' גרשון געל שליט"א, גר-צדק מאנשי שלומינו שבארה"ב, שנולד וגדל בבית גויים, וזכה להתקרב במסע שכולו חיפוש והשתוקקות - אל חיק היהדות ולדבוק בדרכי רבינו הק' | כד אתי יתרו

רפאל לאוב

ברקע: העיר בית לחם

לי להסתמך על ציטוטים מתורגמים שהתגלגלו אצלנו לרוב, העלולים להיות משובשים ומסולפים, ולא אסתכל במקור. ביקשתי לראות במו עיני את המקור, אולם משום שידעתי כי לא אוכל לממש את רצוני מבלי שאדע לקרוא לשון הקודש, שפת התנ"ך, ניגשתי אפוא אל אחד משכניי היהודים וביקשתי ממנו שילמדני את השפה העברית הקדומה, ואכן - הוא היה מורי ורבי לאל"ף בי"ת.

המשיכה שלי לתנ"ך לא היתה שמורה בסוד. באותה שנה, הבחין אחד מחבריי במשיכתי הפנימית לענייני דת, והעניק לי ספר תנ"ך אותו קיבל במתנה בהזדמנות מסוימת, באומרו לי: לי אין מה לעשות עם זה, אתה בטח תאהב את זה! ניבא ולא ידע מה ניבא...

אשר בדרכי רוויית-השאיפות הצטרף כמעט בטבעיות אל העם הנבחר ובהמשך מסעו אף גילה את אור הצדיק והרווה צימאוננו ביין ההונגרי המשובח.

משיכה פנימית

נולדתי בניו יורק למשפחה שהייתה חזקה מאד בכל הדת הטמאה שלהם - פותח ר' גרשון את סיפור חייו הייחודי. אמי החזיקה בתפקיד נחשב אצלם, שם לימדה את השקפות העם הנוצרי, ועליהם גידלה אף אותי. הייתי ילד בעל רצינות וכבר מגיל צעיר ביקשתי ללמוד בכוחות עצמי ולהגיע לחקר האמת. זכורני כי כבר בהיותי נער בן 11 שנים, עלתה בי מחשבה מתריסה: למה

השפה החסידית קולחת מפיי איש שיחנו, המרצה בפנינו בשטף ובטבעיות סיפורים ורעיונות, כביכול מורגל בלשון זו מאז ומתמיד. רק מידי פעם, כשעוצר לרגע לחפש את המילים הנכונות, מחייך במבוכה ואומר: "אני מתנצל, אבל אידיש איננה שפת-האם שלי" - ואומר משפט באנגלית. האמת היא, שלא רק אידיש אינה שפת האם שלו, אלא אף את ה'אידישקייט' הניבטת מפניו לא הביא כלל מבית ילדותו. בימים אחרים בהם היה מכונה בשם אחר, רחוק היה משמירת תורה ומצוות, ולמעשה אף אסור היה לו לקיימם.

על רגל אחת, זהו סיפורו הבלתי ייאמן של הרה"ח ר' גרשון געל שליט"א, גר-צדק מאנשי שלומינו שבארה"ב, בנם של אנשי דת נוצריים,

עפוד עפוי

נפשי לא הצליחה להתאפק עד שארכוש בקיאות בלשון הקודש, ועד מהרה לקחתי לידי את ספר התנ"ך, פתחתי בחומש בראשית, והתחלתי לקוראו בעזרת מילון עברי-אנגלי, כשאני מתרגם לעצמי כל מילה. בחלוף שנה, בגיל 12, כבר רכשתי בקיאות בכל חומש בראשית ובחלק מחומש שמות. בפרשת משפטים נעצרתי.

בשלב זה, לא היה לי שום קשר ליהדות. אדרבה, היהודים נדמו בעיניי כעם מוזר. לא הבנתי מדוע הם עדיין מקיימים את המצוות. האמנתי בהבל וריק, באל לא יושיע. לא הבנתי למה היהודים אינם נוהגים כבני שאר הדתות, המתאימים את הדת לרוח התקופה ומבטלים מצוות שבעינייהם 'פג-תוקפים'.

בערך בגיל 15 התעוררו בלבי שאלות כלליות ומהותיות, לצד סתירות פנימיות בכתביהם. עד היום הנני זוכר כיצד שאלתי את אמי, האם העם היהודי בימינו מאמינים באותה אמונה בה האמין משה רבינו. אמי השיבה בחיוב, ואנכי לא הצלחתי להבין כיצד ייתכן שאמונה זו, הקיימת

עצמי. בשנים ההן המידע לא היה נגיש וזמין לכל אחד כמו היום ומסע החיפוש שלי לא היה קל. "חיפשתי תשובות, וחיפשתי... וחיפשתי... וחיפשתי..." ר' גרשון חוזר על המילים 'חיפשתי' מספר פעמים, כמנסה לחדד את עוצמת החיפוש. באותה תקופה פגשתי יהודי שהותיר עליי רושם של מבין עניין. התכתבתי אתו קצת ואז, שטחתי בפניו את כל השאלות שהציקו לי. הוא שלח לי בחזרה אגרת תשובה ארוכה, שכללה גם מראי מקומות. תוכן הדברים היה החילוק בין אמונת היהדות לאמונות אחרות. באותו מכתב גילה הלה בקיאות רבה בדקדוקיהם ודקויותיהם של השטויות שלהם, ירדתו לפרטים בצורה כה נכונה ומדוייקת - הרשימה אותי מאד. כבר אז, בהיותי נער בן 15, הגעתי למסקנה מוחלטת כי הצדק נמצא ביהדות".

"לא שעמדתי למחרת להצטרף לעם היהודי", מבהיר, "אבל התבהרה בי הידיעה כי האמת נמצאת כאן".

אור חדש התנוצץ לו מרחוק ומשכו לפתוח בתהליך למידה ממושך ואינטנסיבי על היהדות,

קראון הייטס

כבר מימות משה רבינו והיא האוטנטיה ביותר, איננה מקובלת בעולם והדת הנוצרית נלחמת בה וטוענת כי היא איננה אמת ח"ו. הפנמת המציאות היתה מוזרה עבורי ולא נתנה לי מנוח.

את שאלותיי המציקות שטחתי בפני מורי-הדרך הגויים שלי, אולם תשובות נאותות לא קיבלתי. מלבד גמגום קל הם השיבוני כי "אכן, זוהי שאלה 'עמוקה', ועדיף שלא לשאול אותה ולא לחשוב עליה".

משאלות לתשובות

תשובת איש הכמורה רק הציתה את הסקרנות בנפשו של ר' גרשון. "מה זאת אומרת לא לחשוב? השאלה מציקה לי!".

בתוך לבי פנימה - ממשיך ר' גרשון בתיאור מסע התקרבותו לחיק היהדות - ידעתי ברורות כי אם השאלה קיימת, אף התשובה נמצאת היכן שהוא. החלטתי אפוא לחפשה בכוחות

במסגרתו למד כל ספר אפשרי, גם באנגלית, אך בעיקר כאלו הכתובים בלשון-הקודש, מה ששיפר אצלו את השליטה בשפה זו. "הספר היחיד שלא פתחתי", אומר ר' גרשון, "היה גמרא. משום שהיא כתובה בלשון ארמי, אותו לא הצלחתי להבין אז בשום אופן".

החלטה מתבהרת

בשלב זה ניצבתי בצומת משמעותית בחיי - ממשיך ר' גרשון לספר. היה עליי לבחור בין לימודים באוניברסיטה לבין התגייסות ל'מיליטרי' (צבא). החלטתי להתגייס לצבא, ממספר סיבות. קודם כל, טרם היה ברור לי מה יהיה מסלול חיי, ולא חפצתי להכניס את עצמי למסלול שיכבול אותי לפרק זמן ארוך ומשמעותי. חשבתי כי בצבא יהיה לי את ההזדמנות לחשוב מהן מטרות חיי.

הסיבה העיקרית בשלה בחרתי להתגייס לצבא היה כדי להתרחק מהמשפחה. כפי שציינתי, היו ברשותי ספרים רבים. כשהייתי מביא אותם הביתה היו מעירים לי ודואגים שלא אעייין בהם 'יתר על המידה'. פחדו שמא אפרוש מן האמת' בה האמינו. יותר מכולם הציק הדבר לאמי, שכאמור, הייתה נקראת אצלם מאד חשובה ואף אותי גידלה כילד על ברכי אמונותיה הכוזביות. הרגשתה היתה שכל השקעתה בי במשך השנים - יורדת לטמיון. בצבא, לעומת זאת, המשפחה לא הפריעתני ולא הציקה לי.

בניגוד לתכניותיי, גם שם לא באתי אל המנוחה. החברים מילאו בנאמנות את מקומה של המשפחה... פעם, לאחר דיון עמוק עם חבר, פלט הלה בתסכול: על כל דבר אתה מביא פסוק מתנ"ך...

באותם ימים גיליתי את עולמה של תורת החסידות. הדברים דיברו אל לבי מאוד, ולמדתי הרבה ספרי חסידות, בעיקר תניא ועוד ספרי ליובאוויטש, אבל גם ספרים אחרים. בצבא

התחברתי ליהודי שחזר בתשובה, שכבר היה בסוף ימי השירות. הוא היה נוסע מידי פעם ללוס אנג'לס, שם היה קונה ספרים. פעם הצטרפתי אליו וקניתי אף אנכי מספר ספרי חסידות. היו שם כמה ספרים מיוחדים, מהם התלהבתי מאד, כי הם הסבירו לי נושאים רבים בבהירות ובצורה ייחודית. במהלך שנים אלו התבהרה בתוכי תמונת חיי והתחלתי לחוש כי מקומי האמיתי והטבעי הינו בין העם הנבחר, עם ישראל.

תהליך הגיור

למשך תקופה קצרה נשלחתי ללחום בעירק, וכאשר חזרתי הרגשתי כי זהו: הגיע הזמן לעשות את המהלך הנועז: להתגייר!

התהליך ההדרגתי והמתון אותו עברתי, התפרס על פני שנים ואפשר לי לחשוב על מעשי בצורה מיושבת. הכמיהה והמשיכה שלי להתחייב ולקבל על עצמי נועם עול תורה ומצוות, לא הגיעה מתוך הבזק אור פתאומי, כי אם מתוצאה של לימוד מעמיק והתבוננות רבת-שנים באמיתות היהדות ואמונת ישראל.

יצרתי אפוא קשר עם שליח חב"ד במקום מגורי שבקליפורניה ושטחתי בפניו את שאיפתי, הוא הציע שנמתין לכל הפחות עד סיום שירותי הצבאי, משום שאם אעבור גיור באופן מיידי - עלולים לחייבני בצבא לעבור על מצווה. למעשה, הסיבה האמיתית בשלה ביקש השליח להמתין, היה כמנהג וכהלכה לנסות שלא לקבל את הגרים באופן מיידי.

גם כשסיימתי את הצבא ורציתי להתקדם בתהליך, לא התאפשר הדבר לביצוע באופן מיידי ומזורז. היה חשוב להם שאבין בפני מה אני עומד, מה אני עושה ומה משמעות המהלך. הם דשו רבות בשאלה: למה חשוב לי להתגייר.

באותם ימים למדתי ספרים רבים וקראתי אין ספור מאמרים, רובם של חב"ד. ניסיתי למצוא תשובה ברורה ומשכנעת שתענה על השאלה:

למה אני רוצה להיות יהודי. כל מה שלמדתי לא היה אלא מעין 'הקדמות' לאותה הבנה אותה הבנתי בפתע פתאום, כי הקשר הפנימי להשי"ת המתקיים רק באמצעות המצוות, הינו עניין ייחודי השייך ליהודי בלבד ולא לגוי! את הקשר הזה - פתאום התחדדה אצלי ההבנה - זה מה שאני רוצה.

עם הבנה זו חזרתי לרבנים איתם עמדתי בקשר - עיניו בורקות וקולו לוחט - היה זה בתענית אסתר, והם אמרו לי כי לקראת חודש ניסן מתעוררות שאלות רבות והרבנים עסוקים, ולכן לא יוכלו להטבילני לשם גרות לפני פסח.

בינתיים היה ברשותי כרטיס חד-צדדי מקליפורניה לברוקלין, מתוך מחשבה שאם אתגייר כבר, אכנס מיד לישיבה, ואם לא - נראה כבר מה לעשות.

אחד הדיינים הציע שאמצא בית-דין אחר במקום בו אהיה, ואתן להם את פרטי הדיינים שכאן, וכך יוכלו להמליץ להם שאני כבר מוכן לגרות. ואכן, כך היה. אותו בית-דין יצרו קשר עם הרבנים הראשונים, ולאחר דרישות וחקירות שונות, בחודש כסלו תשע"ב, הטבילו אותי כדת וכדין לשם גרות, ויקרא שמי בישראל 'גרשון', על שם הגיור.

כמיהה לתפילות מעוררות

לאחר שהתגיירתי כדת וכדין, נכנסתי לישיבה בשכונה החבדי"ת 'קראון הייטס' והתחלתי להגות בתורה הקדושה.

דבר אחד היה לי קשה: התפילות. למרות היותן מעוררות, הרגשתי שברצוני להתפלל ביותר התלהבות וחיות. בערתי אז כאש להבה וחיפשתי מקום יותר חי.

היה לי חבר שהשתייך לקהלת 'אמונת ישראל' של הרב משה וולפסון שליט"א, שם כידוע מתפללים בכוח גדול במשך שעות ארוכות. הוא הציע לי פעם להתלוות אליו לתפילת שבת, ואכן הוקסמתי מהתפילות והחלטתי שאלך להתפלל שם בכל שבת. ואכן, כל שבת הייתי משכים קום, הולך לטבול במקווה ב'קראון הייטס' והולך ממקום מגוריי עד ל'בורו פארק' ברגל - מהלך של יותר משעה - להתפלל באמונת ישראל.

למעשה, מתברר שהיה זה השגחה פרטית מיוחדת. לאט לאט החלו להכיר אותי, עד שיום אחד ניגש אלי מישהו והציע לי שידוך. ואכן בהתייעצות עם מורי ורבי ראש הישיבה התקדמתי עם זה, ובתאריך ח"י בתשרי, שבאותם ימים לא אמר לי דבר, רק היום אני יודע כי זהו יום הסתלקות רביה"ק, זכיתי לבוא בקשרי שידוכים למזל טוב.

בני ביתו של ר' גרשון אמנם לא הייתה צריכה להתגייר, אולם גם היא עברה סיפור התקרבות ליהדות. היא נולדה להורים שטרם זכו לשמור תו"מ וזכתה לשוב לכור מחצבתה.

יום אחד, השתתפו בני ביתי שחשו בצימאון

כעבור תקופה קצרה לא יכולתי להבין איך אפשר להסתדר בלי הדיבור אל השי"ת בפשטות, כמו חבר קרוב... איך אפשר להרגיש קרוב לה' בלי זה... זה פשוט מגוחך שחשבתי שאפשר בלא זה

קליפורניה

אדיר לתחושת חיות ביהדותה, בשיעור שעסק בתורת רביה"ק רבי נחמן מברסלב, ובייחוד על תורת 'אזמרה', מרוב שהשיעור היה כה מוצלח הוא הביא בעקבותיו עוד שיעור ועוד לימוד, ותוך זמן קצר נשבה בבית רוח חדשה של רבינו הקדוש. בבית נשמעו דיבורים חדשים על התבודדות ועוד עצות נפלאות.

בבית כמוכן, רצו שגם אני אצטרף, אבל לא ממש התלהבת. לא שזה הפריע לי, אבל הרגשתי שכבר יש לי דרך וטוב לי בחיי, כך שזה לא חסר לי. בינתיים התחזקה ההתקרבות של בני ביתי לאורו של רבינו הק' עוד ועוד.

אור בהירות הדרך

כשנתיים לאחר החתונה נפל דבר. היה זה ביום טוב שני של שבועות. הציעו לי בבית הצעה מעניינת, שאלו אותי אם אהיה מוכן לטוס לאומן לראש השנה, משום שתי סיבות: הראשון, כדי לומר "תודה" לרבי שהוציא אותה מה'שאל תחתית' והביאה לחיי אמת. והסיבה הנוספת, שכן עד כה לא זכינו עדיין לפרי בטן, ורצו שאסע לפעול ישועה אצל רבינו הק'.

התשובה 'לא' עמדה על קצה לשוני, אך מפני דרכי שלום הצעתי שאשאל את הרב וולפסון וכפי שיאמר כן אעשה. משום מה לא היה לי ספק שתשובת הרב וולפסון תהיה שזה לא ה'עבודה' שלי... ומה פתאום... עד מה הפתעתי כשהגיב לי: נו, אם בבית מבקשים ממך והדבר 'גרום בבית שמחה, הנך מחויב לנסוע!'

מצבנו הכלכלי באותם ימים לא אפשר לרכוש כרטיס לאומן בקלות. גם לאחר איסוף כל מה שהיה בידנו, עדיין היה חסר סכום נכבד. אך בבית לא נשברו מזה ועדיין נשפכו על כך תפילות רבות שלא אחזור בה מהסכמת, ושתהיה לנו עצה טובה איך לממן את הנסיעה.

ישנה אמרה, 'עדיף למכור אפילו את הכרית

ולא להיכנס לחובות' - מחייך ר' גרשון. יום אחד הציעו בני ביתי למכור את אחד התכשיטים היקרים שהיו בבית. השבתי בחיוב. בהתלהבות דקדושה, בלא להמתין זמן נוסף, מיהרו למכור את הצמיד היקר, וכך הושג מימון לנסיעה החשובה.

באותה שנה זכיתי לראש השנה מיוחד אצל רבינו. למרות שלא החזקתי את עצמי כחסיד ברסלב, התלהבתי מהתפילות ומכל הרוח המרוממת שאפפה אותי באומן.

כשחזרתי לא הרגשתי כמעט שהושפעת מהנסיעה, ובמהלך השנה כביכול שכחתי מזה. אולם כשהגיע ראש השנה הבא התעורר קושי מסויים במשפחה, וביקשו ממני בבית שבשנה זו לא אטוס, מתוך מחשבה שמא לא באמת נהנית מהנסיעה לרבי. אולם לי היה ברור כי אין לי שום מקום אחר בעולם בו אוכל להתפלל בר"ה כמו שצריך, חוץ מאצל רבינו באומן!

בבית התפלאו מאד, "באמת?!", היה קשה להאמין שאני בעצמי מבקש ומתעקש לנסוע... ואכן החלטנו כי גם בשנה זו אסע. לצורך מימון הנסיעה בשנה זו, נטלנו את גביע הכסף 'לקרבן'... מכרנו אותו וכך שילמנו את הוצאות הכרטיס ושאר הוצאות הנלוות.

ר' גרשון עוצר לרגע ומשתף בנס פלאי הקשור לפרט זה של סיפורו. "תקופה קצרה לאחר הנסיעה", הוא מספר, "פגשתי באחד מחבריי שהביע את רצונו באזני: הוא חפץ לרכוש עבורי גביע כסף מפואר... כל זאת מבלי שאמור היה לדעת על מה שהתרחש עם הגביע הקודם שלי.

אתה יכול לבד?!

בעת ההיא, כשהגעתי לאומן, היה זה עדיין בשבילי. לצרכי האישיים. כדי שאוכל להתפלל כמו שצריך. לא בגלל הכרוז של רבינו.

היה זה במוסף של היום הראשון - משחזר

ר' גרשון - פתאום עלתה בי מחשבה שהיכתה בי כרעם ביום בהיר: מה אתה חושב לעצמך, שתסלול לעצמך דרך? איך אתה יכול לסמוך על זה? הרבה יותר הגיוני שתצטרף לדרך שמי שסלל אותה הבטיח, כי מי שילך בה יהפוך לצדיק גמור!

כך, בסערת נפש סיימתי את התפילה המרוממת.

היו לי ידיים רבים שקיבלו רבות מהרה"ח ר' אלעזר מ. קעניג זצ"ל. במוצאי יו"ט ניגשתי לאחד מהם ושאלתי אותו איך יוצרים קשר עם ר' אלעזר. כל כך נהייתי כשהשיב לי 'פשוט מאוד, הנה המספר שלו, צלצל אליו, הוא עונה...' ראיתי בכך הזדמנות מיוחדת, שכן מאז שהתגיירתי חשתי כי אינני מצליח למצוא את ידי ורגלי בתורתו של הרבי, הרי הייתי רק בתחילת דרכי.

חזרתי הביתה איש אחר משהייתי כשיצאתי. קיבלתי החלטה נחושה להתחיל לעסוק בתורת רביה"ק, כשכל שאלה שתעורר לי, אצלצל לר"א קעניג ואשאל אותו. בבית הפתעו אז למצוא במזוודתי ספר 'סיפורי מעשיות' ואת הספר 'אשפוף לפניו שיחי' של הרה"ח ר' אברהם יצחק כרמל זצ"ל.

רק אז היה הדבר ברור... הצטרפתי לגיונו של מלך! הפכתי לחסיד ברסלב!

"עד לפני כשנתיים ומחצה" מתגעגע ר' גרשון, "עמד ר' אלעזר לתמוך בי בכל אשר נצרכת. שעות של שיחות היו בינינו ובסבלנות והארת פנים אופיינית היה מייעץ לי בתבונה במצבים שונים שנזקקתי לו בדרכי הארוכה בעולם הקדושה שעדיין רחוקה מלהסתיים."

דרך חדשה שהיא ישנה

"לאחר שהתקרבותי, הרגשתי חיות עצומה. דברים רבים שלמדתי הפכו פתאום לחלק מחיי. פתאום העובדה שהבורא הוא אין סוף ושאפשר

להתפלל אליו על כל דבר, הפכה להיות מציאות עובדתית פשוטה וברורה. פתאום מתבטלות המחשבות של 'תפילה על דבר פלוני לא מתאימה...' על כל דבר מותר לבקש ישועה, ובפרט על בקשות ברוחניות, לזכות להתקרב לה' ית' - אפשר וצריך לבקש ממנו, להתחנן אליו ולא להרפות עד שישלח ישועה בזה, כל אחד בעניינו. זהו דבר אחד שהתחדש אצלי לאחר שהצטרפתי לדרך החדשה שהיא ישנה לגמרי.

דבר נוסף שדיבר אלי, זהו תורה רפ"ב, שאגב, כפי שאמרת, כל הבית שלנו התקרב כתוצאה משיעור על תורה זו. הבירור הנפלא שרבינו הק' עושה לברר את הנקודות הטובות מתוך הרע יכול ממש להחיות כל אחד. החלק הטוב - לבטח יש בכל יהודי, כי אין יהודי שלא עשה איזה מעשה טוב - זה האדם עצמו. החלק השני - הרע - זה לא אתה! היהודי עצמו הוא טהור וזך, לא יכול להדבק בו רע!

מאוד התפעלתי מדברי רבינו שאומר ש'התבוננת על מקומו ואינו, שאדם יכול להוציא את עצמו מכף חובה לכף זכות על ידי התבוננות זו!'

איך אפשר בלי זה

פעם חשבתי כי שלשת התפילות שתיקנו לנו אנשי כנסת הגדולה מספיקים ליהודי, למה להוסיף עוד... יש שם תפילה כמעט על כל דבר, ומה שלא, אפשר להוסיף בשומע תפילה ואלוקי נצור... אחרי התבודדות אחת הבנתי פתאום כי שלושת התפילות והתבודדות בקושי מספיקים. בתפילות הקבועות יש הרבה מאד בלבולים שהיצר הרע מכניס שם.

"בכלל" מתבונן ר' גרשון, "בפשטות כשלומדים על תפילה עולה כי עיקר המצווה מדאורייתא, זה התבודדות. שאדם יפנה לה' ויתפלל אליו על כל מה שהוא צריך ומה שיושב על לבו. אנשי כנסת הגדולה תיקנו נוסח ברור כדי לחזק זאת, לא חלילה לבטל את התפילה הפשוטה שהייתה בתחילה.

בשורה תחתונה, כעבור תקופה קצרה לא יכולתי להבין איך אפשר להסתדר בלי הדיבור אל הש"ת בפשטות, כמו חבר קרוב... איך אפשר להרגיש קרוב לה' בלי זה... זה פשוט מגוחך שחשבתי שאפשר בלא זה. אמנם מדובר בעצה שלפעמים היא קשה, בפרט לאנשים עם עוד טרדות, אבל אי אפשר, אי אפשר בלא זה!

אני צריך בית כנסת של ברסלב

אחר ששבתי מאומן בפעם השנייה, והפעם כחסיד ברסלב, הלכתי להתפלל ביום כיפור היכן שהייתי רגיל תמיד. היה זה בסוף 'פסוקי דזמרה', כשהבעל-תפילה פתח ב'המלך',

הרגשתי פתאום שמהו חסר... שהמקום שלי הוא לא כאן. אמרתי לעצמי כי אני מוכרח ללכת לברסלב, ולו כדי לשמוע את מחיאות הכפיים... מאז, כבר לא הרגשתי את החיות במקומות אחרים. וזה משהו שבשנה הראשונה לא הרגשתי. באופן כללי, המשיכה שלי וההצטרפות לברסלב הייתה במתינות. אני זוכר שפעם, לפני נעשיתי ברסלבער, ביקשו ממני בבית - שם רצו מאד שאטעם את האור של ברסלב - שאלך להתפלל קבלת שבת בברסלב. ואכן הלכתי, ופשוט לא סבלתי את הנוסח... הייתי רגיל למשהו אחר וזה לא דיבר אלי.

היום, כשיוצא לי להתפלל בבית כנסת אחר אני מתגעגע לנוסח שלנו. לכיסופים, לערגה ולגעגועים...

בשלב מסויים עברנו לגור ב'רדוויל' שבשכונת 'קנסינגטון' (סמוך לבורו פארק), בין אנשי שלומנו שקיבלו אותנו בזרועות פתוחות.

תקופה קצרה אחרי שעברנו, שבתי הביתה לאחר התפילה כשפניי קורנות משמחה מיוחדת. בתהייה שאלו אותי בבית "מה יום מיומיים?!". ואני כתשובה הוצאתי עלון שמצאתי בבית-כנסת ופרשתי אותו על השולחן. "כאן היא התשובה" הצבעתי על קטע ממכתב של ר' נתן, שם הוא מספר על חסידים שהגיעו לרבי מהעיירה 'רדוויל!'

ראינו בכך אישור מיוחד מה' על הדירה החדשה...

שלא עשני גוי

לסיומא, שח בפנינו ר' גרשון חידוש מיוחד: בצעירותי לא הבנתי את כל הסיפור הזה של קיום מצוות. זה היה מוזר בעיני, כפי שסיפרתי בתחילה, למה היהודים מתעקשים לקיים מצוות. כיום אני יודע שהמצוות אינם הנהגות או פעולות, אלא דרך להתקשר ולהתחבר להש"ת, וזה מהותו של היהודי, להתקרב לאבינו שבשמים.

ממילא - הוא טווה את מסקנתו - כשיהודי מברך "שלא עשני גוי", אין זו רק ברכה שהוא לא סתם אדם ושהוא זוכה להימנות על העם הנבחר. הרבה יותר מזה: הוא מברך שהוא יהודי, וממילא המצוות שלו משמשים לו אמצעי להתחבר לה'.

והוא מסביר: נניח שגוי שייקח עור של בהמה ויעבד אותו ויעשה ממנו תפילין ויניחם - הוא לא עשה מאומה. ואילו יהודי שיעשה בדיוק את הפעולות הללו, הרי שהתקשר לבורא העולם!

על כך מברך שלא עשני גוי! שהפעולות שאנחנו עושים - תופסות. מחברות אותנו לבורא העולם. מצוות מלשון צוותא!

אשרינו!

(הכתבה הוכנה בסיוע קו מערכת ברסלב

02-5808321)

כשהגיע ראש

השנה הבא

התעורר קושי

מסויים

במשפחה,

וביקשו

ממני בבית

שבשנה זו

לא אטוס,

מתוך מחשבה

שמא לא

באמת נהייתי

מהנסיעה

לרבי. אולם לי

היה ברור כי

אין לי שום

מקום אחר

בעולם בו

אוכל להתפלל

בר"ה כמו

שצריך, חוץ

מאצל רבינו

באומן!

ניצוץ של אור

ניצוץ קטן יכול להדליק יער שלם | זרקור לפעילות הפצת אור האורות על פני תבל

ועלו מושיעים בהר ציון

קברו של דוד המלך היה מקום משכנם של עובדי ה' חסידי ברסלב מאז ומעולם, הם בילו שם שעות בעבודת ה' ובפרט לפני כ 60 שנים אז היה הוא המקום הכמעט יחיד בו הייתה ליהודים גישה באזור ירושלים | סופר 'אבקשה' ביקר ומביא רשמים מההתחדשות הנפלאה בהיכלו של דוד מלכא משיחא בקולות התורה והתפילה הנשמעים ברמה במשך רוב שעות היום והחזרת עטרת המקום ליושנה אחרי שנים של הזנחה | שחר קמתי להודות לך

נחשפה מזימה נוראה שהייתה בזמנו (ומרחפת עד היום), לתת במתנה את מתחם הקבר כולו לאותם מרשיעי ברית. מי שהיו מגיעים למקום ומעידים לומר תהילים בקול או להתפלל במניין, היו מושתקים לעיתים על ידי מדריכי תיירים שהיו מרגישים בעלים יחידים על המקום הקדוש, וכך התחלל המקום עוד ועוד.

אור חדש על ציון

בימי השובבים של שנת ה'תשע"ב מגיעה למקום קבוצה של אברכים מאנ"ש, שרוצה לקיים את העצה של רבינו לומר תהילים ובפרט בימי השובב"ם הקדושים, שהרי אין לך מתאים ממקום קברו של מחבר ספר התהילים, בכדי לעמוד בהתעוררות ולסיים את הספר מדי יום.

הם מבקשים מהשומר שמוצב במקום לפתוח להם את הקבר בשעות הלילה 'רק ללילה אחד', ומהר מאד הופך המניין לקבוע, כל לילה הם היו מסיימים את הספר עד תומו, יחד עם תפילות ותיקון חצות וכו'.

בחודש הבא מתכננת הקבוצה להתחיל לומר במקום גם את תפילת יו"כ קטן, ולאחר סיומה ניגש אחד האברכים ומספר כשדמעות של התרגשות בעיניו: אתם יודעים מה היה פה בערב ראש חודש שעבר!?

"קום דוד מלכא משיחא נעים זמירות ישראל, התפלל על צרות ישראל" ... משוררים האברכים יחד את תפילתו של הבן איש חי, בניגון מיוחד שהם חיברו עליה. תפילה אותה חיבר במיוחד עבור קברו של דוד המלך. לאחר מכן אומרים בצוותא תיקון הכללי בהתעוררות מיוחדת, ומי שרוצה להצטרף מוזמן...

הייתי פה אני לבדי ואמרתי תהילים, כשלתע נכנסה למקום קבוצה גדולה של טמאים וערכו פה את תפילותיהם וכל הניגונים הטמאים שלהם, וליבי נקרע למראה חילול הקודש. זה לא יאומן שעכשיו זכינו פה לכזו תפילה קדושה ומרוממת.

בהמשך מתייסד במקום מניין ותיקין קבוע, כולל יום, וכולל תהילים אחה"צ, כשהדבר מעורר את רוגזם של מדריכי התיירים שהיו רגילים לעשות במקום כשלהם. גם הרשויות מנסות להצר את צעדיהם של אנשי שלומינו שהיו שם אך מהר מאד הם ראו שמאוחר מדי. 'הברסלב'ר'ס השתלטו על דוד המלך' כלשונם.

'בתחילה היינו צריכים ממש "לפלס את הדרך", מספר לנו אחד האברכים. 'עמדו בכניסה עשרות תיירים ודברו בקול, ורק משהתחלנו להתפלל בקול הם הבינו שייתכן והם מפריעים למישהו בכלל. שאולי זה לא המקום הראוי לעמוד ולנוח. אך לאט לאט המצב השתפר עוד ועוד'.

נעים זמירות ישראל

אותם יקירי אנשי שלומינו, שהחליטו בהחלטה חזקה להחזיר את החיים היהודיים לקברו של דוד, מתחילים לארגן במקום סעודה שלישית מדי שבוע, מניינים קבועים וכוללים לרוב.

המקום נהיה נעים ומאיר ואלפים רבים התחילו לפקוד אותו, במשך כל היום והלילה. אנשי שלומינו שחיפשו מקום שקט ורגוע שנמצא במרחק הליכה מביתם, החלו מתחברים למנייני התהילים ומפרשים שיחתם לפני ה' במקום הקודש.

קצת לאחר שהגענו למקום, נודע לנו מפי בכיר מאד ברשויות שהמקום היה כבר ממש לפני מסירתו ל'וויקין' הנוצרי, עקב הסכם סודי שיכול היה בקלות להתממש, וכבר לא היה מה לעשות בכדי להחזיר את הגלגל 'אך מכיוון שאתם הייתם פה', אמר אותו בכיר, 'הראתם נוכחות וגרמתם להרבה אנשים להגיע, וכך העניין ירד מהפרק'.

'דוד המלך קרא לנו', הוא אומר. לא שיערנו שזה יהיה עד כדי כך, בקבוצה הראשונה שהייתה במקום התקבצנו יחד בחבורה רצינית, וכל מגמתנו הייתה לעורר רחמים על הגאולה ועל תיקון העולם. זה התחיל אז בצורה שקטה מאד, בבחינת 'כנישתא חדא', ולבסוף התברר כמה הארה וישועה זה הביא למקום.

אפילו שמות התורמים שהוזכרו אחרי אמירת התפילות והתהילים, היו נאמרים רק לאחר שסיימו את כל הסדר, ואילו בשעת הסדר בעצמו הייתה הבקשה אחת ויחידה, הרמת קרן משיח והבאת הגאולה במהרה.

היו לילות רבים בהם לא הייתה נשמעת אפילו מילה של דברי חולין במשך כל הלילה, גם אמירת ספר התהילים הייתה בהתעוררות גדולה מאד ונמשכה כשלוש שעות (!). תיקון חצות היה אורך במשך כשעה בהתעוררות עצומה ועוד. אך גם היום ברוך ה' התענוג לשהות פה בפרט בחצות הלילה הוא עצום ונפלא.

מלכי בית דוד

כדאי לדעת שלא רק דוד המלך שוכן שם, אלא גם שאר מלכי בית דוד, כמבואר בגמרא (ב"ק ט"ז) **דוד המלך, ובנו שלמה המלך, וחזקיה המלך** -

שרצה הקב"ה לעשותו משיח, קבורים יחד במקום המעולה שבהר ציון - עיר דוד, וכן מובא שבסמוך אליהם קבורים **יאשיהו המלך** שכמוהו לא היה מלך שבכל לבבו שב אל ה' וכן **יותם בן עוזיהו** שיחד עם רשב"י פוטר את כל העולם מבריאת העולם ועד סופו מן הדין וכן **יהודע הכהן הגדול** שהציל את מלכות בית דוד וכן **אסא המלך ויהושפט בן אסא** ועוד מלכים ע"ה.

סודו של דוד

'הבחירה בקברו של דוד המלך', מספר אחד הוותיקים במקום, 'לא הייתה בדרך אגב, לפי המקורות השם ציון בראשונה נאמר על ההר הקדוש הזה. דוד המלך העלה את ארון הברית להר ציון, שם הוא היה במשך 40 שנה. ודוד המלך העמיד משמרות לוויים לשורר לפני הארון במזמורי תהילים, וזירז את העם לבוא להתפלל בסמוך לארון, כמו שכתוב 'דרשו ה' ועוזו בקשו פניו תמיד'. כל זה היה כהכנה לבית המקדש, שאת מקומו מצא דוד בסוף ימיו, ונבנה ע"י שלמה בנו, לשם הועבר הארון. אז עבר השם 'ציון' למקום המקדש. ובוודאי שע"י חיזוק התורה והתפילה במקום מחזרים את השראת השכינה כהכנה לבית המקדש השלישי שיבנה בב"א.

'לא ייתכן', מוסיף אותו אברך, 'שמקום קדוש שכזה לא יהיה בעדיפות עליונה אצל אנשי שלומינו, שהלא הם בווערים כל כך לעניין הגאולה. אפילו שאכן הגישה למקום לא הכי נוחה, אבל צריך לזכור שאלו רק מניעות המוח, צריך להגיע לכאן עוד ועוד לעורר את הרחמים עד ביאת משיח במהרה.

כיום מתקיים במקום כולל חצות מדי לילה בהתעוררות דקדושה, ומשמרות תהילים סביב כמעט כל שעות היום להודות לה' ולשבח לשם תהילתו. ולסיום - מדרש בעניין מלכי בית דוד: אמר ר' שמעון בן מנסיא אין ישראל רואים סימן גאולה עד שיחזרו ויבקשו שלושתם, מלכות שמים, מלכות בית דוד, בית המקדש. וכן איתא במדרש אָמַר רַבִּי לֵוִי: כָּל הַבְּרָכוֹת וְהַבְּרָכוֹת וְהַטּוֹבוֹת וְהַטּוֹבוֹת שֶׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְבִיא עַל יִשְׂרָאֵל כּוֹלָם מִצִּיּוֹן.

וזה הר בווער באש עבד לב השמים

מוסף
התעוררות
מיוחד
אסון מירון
תשפ"א

מוסף מיוחד של התעוררות והתחזקות בעקבות האבל והצער שממאנים לפוג כשאנו עדיין בעיצומם של ימי השלושים של ארבעים וחמש הקדושים אשר בתוכם ששה נפשות טהורות מאנשי הנחל נובע שנתבקשו לגנזי מרומים להיכלו של רשב"י באופן טראגי ומחריד כל לב בעידן חדוותא בהילולא הגדולה שבהר הקודש מירון

דודי ירד לגנו לרעות בגנים להשתעשע וללקוט שושנים

המומים וכואבים צועקים ובוכים על נסתרות דרכי ה' השבר הגדול שהושבר כלל ישראל בעיצומה של ההילולא הקדושה והנוראה של התנא האלוקי אדוננו בר יוחאי כאשר יצאה אש מלפני ה' בהר הקודש מירון ונתבקשו לישיבה של מעלה למתיבתא דרשב"י מ"ה נשמות טהורת וזכות תמימים ושלמים לעשות רצון בוראם אשר בתוכם ששה נשמות יקרות מבני החבורה מהיכלו של אדמו"ר הנחל נובע מקור חכמה טהורים וישרים

ועמו אחיו הילד הטהור
משה מרדכי
אלחדד
ז"ל

הבה"ח
יוסף דוד
אלחדד
ז"ל

הבה"ח
אליהו שמואל
כהן
ז"ל

הבה"ח
נחמן
קירשבוים
ז"ל

הרה"ח
ר' שמעון
נתנאל מטלון
ז"ל

הרה"ח
ר' משה
שמחה צרפתי
ז"ל

שבת משובש לבנו נהפך לאבל מחולנו, גדול כים שברנו מי ירפא לנו

בעל הנחמות ירעיף תנחומיו ממרומים למשפחות היקרות בתוך שאר אבלי ציון ירפא לשברם ויחבוש מזורם בכוחו של המנח"ם הגדול וזכותו של התנא האלוקי ר' שמעון בר יוחאי וכל הצדיקים אשר אתקטרו עמם בחד קטירא לנצח נצחים

בזכותם של הצדיקים הקדושים שוכני עפר נזכה כולנו יחד לנחמה האמיתית והשלמה בבניין גואל צדק במהרה

הכואבים מרה ומצפים לנחמה

מערכת אבקשה

כלל חסידי ברסלב

הרה"ח ר'

משה שמחה צרפתי

ז"ל

הרה"ח ר'

שמעון נתנאל מטלון

ז"ל

הבה"ח

נחמן קירשבויים

ז"ל

הבה"ח

אליהו כהן

ז"ל

הבה"ח

יוסף דוד אלחד

ז"ל

הבה"ח

משה מרדכי אלחד

ז"ל

היהודי

המבוגר שהסתלק באסון, כבן 65 ביום פטירתו. במשך שנים רבות עסק בקירוב רחוקים כשהוא משקיע בדבר כוחות עצומים, ופועל ללא לאות על מנת לקרב עוד ועוד נשמות תועות לכור מחצבתם. שם דגש מיוחד על ההודיה להש"ת. כאשר בכל דבר שעבר עליו בחייו השתדל למצוא את הטוב בהשגחת ואהבת השם יתברך, כולו היה מלא שבח והודיה להש"ת על כל אשר גמלהו. הקדים שלום לכל אדם במאור פנים מיוחד וקיבל כל אחד בסבר פנים יפות. מכריו ידעו לספר על רוחב ליבו ועל טוב מידותיו התרומיות, כאשר גמל חסד עם הבריות בגופו ובמונו.

פעם שיתף ר' משה בהתרגשות גדולה, מה היה הדבר שהשפיע עליו לחזור בתשובה שלמה. הוא סיפר על יהודי שהגיע למקום עבודתו והציע לו להניח תפילין. הוא התעניין בכך, ואף הניח פעם ופעמיים, בעקבות כך אף קנה תפילין והתחיל להניח בקביעות בבית. וכשבעל הבית, יהודי בן 80, שמע על זה - הוא פשוט עלה על השולחן ורקד משמחה. ר' משה שנדהם לראות יהודי זקן יוצא מגדרו ושמח כל כך שיהודי קנה תפילין, פעל אצלו לשנות את כל כיוון חייו לשוב אל ה'.

ברגעים האחרונים, ר' משה נסחף למדרגות האסון, ועדיין נותר רגוע לגמרי, מסביב היה בלאגן וצעקות אימה, ואף הוא ניסה להסתדר, אבל הכל באמונה וביטחון. לאחר מכן, הסתלק לשמי רום כשהחיוך הנצחי נסוך על פניו...

מיקירי

וחשובי אנ"ש חסידי ברסלב בעיר ביתר עילית, בן 37 והותיר אחריו 10 ילדים. מתפללי השטיבל בכולל חצות ביתר עילית. בנו של הרה"ג רבי יוסף מטלון שליט"א, מיקירי אנ"ש דשכונת גבעת שאול ירושלים, איש אהוב על כל, בעל מאור פנים ואהבת ישראל, שמחה ואמונה לרוב היו מנת חלקו, ומהם הרעיף והקרין על כל סובביו. שימש כמלמד תשב"ר. 'כל שנה ידענו שהמטוס בו שמעון מגיע, הוא המטוס האחרון שמגיע לקיבוץ בר"ה, מספר ר' ישי אחיו, 'הוא היה מלמד מסור ולא אבה לעזוב את הילדים ולו ליום אחד. אולם כשהייתה שאלה לגבי סגירת הגבולות, הוא הסכים לוותר על כל חודש אלול, בשביל הרה"ה של רבינו. בהמשך הוא מנסה לבדו להסתובב בבלארוס להגיע לגבול ולעשות מה שרק אפשר. כזה ביטול היה לו, כזו אמונה.

אחרי ראש השנה הוא התבטא ואמר: מי יודע איך תעבור עלינו השנה, איזה דינים יהיה השנה כשאין את המתקה של הראש השנה הקיבוץ באומן...

קודם רגעי האסון הסתובב במירון בשמחה לא רגילה. 'אשרינו, שזכינו להיות אצל רשב"ל, 'הוא הזמין אותנו'. וכך לאחר שטרח במיוחד לטבול במקווה לפני ההגעה למירון, השיב את נשמתו ליוצרה.

איש הצלה שהיה במקום מספר: ראיתי את שמעון שוכב בלי יכולת לצאת החוצה, וביקשתי ממנו, 'תן לי יד אני אוציא אותך'... אך הוא בתוך הייסורים הללו עונה לי: עזוב אותי, יש ליד הרגליים שלי תטפל בו... הילד אמנם ניצל אך שמעון כבר יושב בהיכלו של רשב"ל בשמי רום.

בנו

של הרה"ח ר' אליהו קירשבויים שליט"א מבית שמש ונכד של הרה"ח רבי מנחם קירשבויים שליט"א ראש כוללי 'עלת חן' בית שמש, ונכד של הרה"ח רבי יהודה קיפניס שליט"א מחשובי ויקירי אנ"ש חסידי ברסלב בעיה"ק ירושלים, היה בגיל 15. מטובי בחורי ישיבת 'ברסלב' שבירושלים, ירא שמים ועדין נפש, ועדיין היה לגאון ולתפארה. היה הוגה רבות בספרי רבינו הקדוש ותלמידיו זיע"א.

נחמן היה בחור פלא, בשיא פריחתו המופלאה, עובד ה' מופלג, מתמיד בתורה, ובעל מידות מיוחד.

עבד את ה' באופן מופלג, תפילותיו היו בכח ובכוונה יתרה, היה מקושר בכל נימי נפשו לרבינו הקדוש זיע"א, וכל הליכותיו היו על פי דבריו, והגה רבות בספריו.

חן אלוקי היה יצוק על פניו תמיד, פנים רוחניות ומאירות. כל דיבוריו בנחת, דאג תמיד לפייס כל אחד שהיה נדמה לו שפגע בו, שפל בעיני עצמו, ודבק בתכליתו.

לאחרונה התפרסמה הקלטה מתפילתו כש"ץ באמירת סליחות של בה"ב, קולו מלא הרגש מעורר מאד וניכר עליו כי הוא חי כל מילה, ואומר אותה ברגש ובהתעוררות עצומה. מסע הלווייתו התקיים דקות ספורות לפני השב"ק ונטמן בהר המנוחות.

הבחור

אליהו שמואל כהן ז"ל בן 16 שנים בלבד, מאנ"ש חסידי ברסלב בעיר ביתר עילית, אמו היא בת הרה"ח רבי משה שור שליט"א.

הרמ"ם בישיבה סיפרו בשבעה, כי אליהו שמואל ז"ל הגה לפני ת קופה בישיבה רעיון של 'חלוקת הש"ס' לכלל הבחורים, ובכך רצון ה' בהתקשרות לרביה"ק הנחל נובע. כל שיגו ושיחו היה רק בעניין ההתקשרות לה', עבודת ה', והתכלית הנצחית. גם פעילותו למען הכלל הייתה באופן מעורר השתאות, הוא דאג לבחורים שלא מצאו את מקומם בחבורות' ככדי לארגן להם מסגרות, וכל זאת ללא שהורגש הדבר כלל בסדרי הלימוד הרגילים בהם היה משקיע ביותר.

פעם נסע באוטובוס והנהג סירב לכבות את הרדיו, משראה שאין ברירה הוציא את הכינור שהיה עמו והחל לנגן עד שירד לביתו. כששאלו אותו אם הוא לא חושש שהדבר יזיק לו לשידוכים ענה: אני לא מוכן לטמא את החושים שלי בשביל שום דבר בעולם...

מי שהיה נוכח לידו בשעת ההסתלקות העיד על כך בשבעה: הוא שכב לידי רמוס תחת ההמון, וכל מה שהיה לו לומר באותו זמן היה 'מזמור לתודה', אחר כך הוא חזר שוב ושוב על המילים: אבא, אני אוהב אותך! תודה, תודה! ושוב, 'מזמור לתודה'. עד שלבסוף כשהבין שהמצב חמור הוא החל לומר המתמסר. אפילו שהוא לא ידע מה הולך לקרות אבל ככל נראה 'מזליה חז'.

כאשר ישב עמו המשגיח ורצה להתאים לו ישיבה גדולה המתאימה לו, הוא ענה באורח פלא: אני כבר אסתדר לבד... ואכן הוא הסתדר היטב... כעת הוא בישיבה של מעלה דבוק בחד קטירא ברבינו הקדוש, ברשב"ל ובכל הצדיקים.

זכרו ברוך.

בנו

של הרה"ח ר' מאיר נחמן שליט"א המתגורר בעיר הקודש ירושלים, ונכד הגה"ח רבי מסעוד גבאי שליט"א מחשובי זקני אנ"ש בעיר הקודש צפת.

בן 19 היה בהילקחו, אהוב על כל מכריו ונושא בעול עם חבריו. היה נשאר ער לילות רבים בכדי להספיק וללמוד עוד ועוד, כל כולו שאף לעשות רצון ה' בהתקשרות לרביה"ק הנחל נובע. כל שיגו ושיחו היה רק בעניין ההתקשרות לה', עבודת ה', והתכלית הנצחית. גם פעילותו למען הכלל הייתה באופן מעורר השתאות, הוא דאג לבחורים שלא מצאו את מקומם בחבורות' ככדי לארגן להם מסגרות, וכל זאת ללא שהורגש הדבר כלל בסדרי הלימוד הרגילים בהם היה משקיע ביותר.

פעם נסע באוטובוס והנהג סירב לכבות את הרדיו, משראה שאין ברירה הוציא את הכינור שהיה עמו והחל לנגן עד שירד לביתו. כששאלו אותו אם הוא לא חושש שהדבר יזיק לו לשידוכים ענה: אני לא מוכן לטמא את החושים שלי בשביל שום דבר בעולם...

מי שהיה נוכח לידו בשעת ההסתלקות העיד על כך בשבעה: הוא שכב לידי רמוס תחת ההמון, וכל מה שהיה לו לומר באותו זמן היה 'מזמור לתודה', אחר כך הוא חזר שוב ושוב על המילים: אבא, אני אוהב אותך! תודה, תודה! ושוב, 'מזמור לתודה'. עד שלבסוף כשהבין שהמצב חמור הוא החל לומר 'שמע ישראל, ויצאה נשמתו ב'אחד' ממש!

בתקופה האחרונה דיבר רבות על כך, שרצונו חזק להיקבר ליד דודו היקר החסיד ר' אהרן גבאי, כפי שאכן זכה, ויהי לפלא. כמו כן אחרי פטירתו חשפו חבריו 'מכתב התחזקות' כמוהו היו רבים שכתב, אותו חתם במילים: 'אני רוצה לשמוע חידושי תורה מר' שמעון בר יוחאי עצמו!' יהי זכרו ברוך.

אחיו

של יוסף דוד ז"ל. הילד הטהור שלא טעם חטא בן ה-12 וחצי, החל כבר את הכנותיו לקראת הגיעו לגיל עול תורה ומצוות.

לבו הטהור של משה מרדכי היה חם לכל דבר שבקדושה... היה מהראשונים בבית הוריו לעזור בכל מה שניצרך. במהלך השבעה הגיעו הורים רבים שסיפרו על מידות מופלאות וזכות טהורה, הרבה יותר מכפי הראוי לגילו הצעיר. בתלמוד התורה היה דואג לכל ילד במסירות עצומה, כל סכסוך שהיה במקום מיד הוא היה מיישב ומגשר, ולא נח עד שכולם ישובו לאהוב אחד את רעהו.

תפילתו וברכותיו היו בנועם מיוחד ובמתיקות עצומה, אותה הקרין גם על סובביו, זכותו ונקיותו היו מיוחדים ביותר.

פעם סיפר משה מרדכי לחבריו בחיידר על שני דברים שיועד הוא שהם חשובים מאד, שהרי כך ראה בבית הוריו: הדלקת נרות לכבוד הצדיקים עם שמן זית זך, ואמירת 'ווידוי' בכל יום, כי הרי אין האדם יודע מתי יסתלק...

התקשרותו עם תורתו של רבינו ועצותיו היתה הפליא, הוא היה מתבודד רבות ומתחזק הרבה עם נקודות טובות ואמונה. לקראת ראש השנה האחרון התחנן לפני אביו שייקח אותו לחודש אלול באומן 'אני מרגיש שאני חייב את זה', הוא אמר. אביו לא יכול היה לעמוד בכך ולקחו עמו וכך זכה להיות באומן בראש השנה האחרון לחייו.

"הן יקטלני לו איחל"

חשבתי לעצמי:

השלי"ת בוודאי לא יעשה לי את זה.

אני לא יכול לעמוד בזה.

כנראה השלי"ת ידע שאני

כן יכול לעמוד בזה...

בעצמו היה מוטל בעבר בין חיים למוות. בתקופה זו מצוי בעיצומו של מאבק על חיי בתו הקטנה. עתה, לאחר שנפרד מבנו חביבו נחמן ע"ה, איננו מוכן להרפות מהאמונה התמימה שהכל לטובה מאתו יתברך | בשיחה מיוחדת שכולה אמונה ונחמה, מגולל הר"ר אליהו קירשבוים שליט"א בעיצומם של ימי השבעה על בנו הבחור נחמן ז"ל שהסתלק בחטף באסון הנורא במירון, את השתלשלות העניינים המופלאה שהותירה אותו נטוע בארץ והעלתה את בנו בסערה כעולה תמימה לישיבה של מעלה | הלכות קידוש השם

י. הכהן

ר' אליהו קירשבוים שיח'

הבחור נחמן קירשבוים ע"ה

במשך כל אותם שעות מצמררות שכנעתי את עצמי שהכל בסדר, שכלום לא אירע... נזכרתי בניסים שהקב"ה עשה עמדי בשני הסיפורים האחרונים שעברתי:

חשש ומבוכה טבעיים קיננו בלבנו, בדרך אל בית משפחת קירשבוים בבית שמש - לנחם את האב השכול הר"ר אליהו שליט"א, המצוי בעיצומם של ימי ה'שבעה' אחר בנו. אולם אלו התפוגגו באחת עם כניסתנו אל הבית. עוד בטרם פצה ר' אליהו את פיו והרעיף על ראשו טללי אמונה ותקווה, המאירים לאדם המאמין בשעה קשה שכזו, די היה להביט במראה פניו המשדרות שלווה ורוגע, בכדי להתחבר אל תום אמונתו ועוז בטחונו, ולהבין כי גם בשעה קשה זו, דומה עליו כאילו בעצמו העלה את בנו על גבי המזבח, בלב שלם, כעקידת יצחק, מתוך רצון וידיעה.

ואם כי לחזק ולעודד באנו, יצאנו מחוזקים בעצמנו פי כמה וכמה. דיבורי ההתחזקות שנשמעו בעוז ותעצומות בחללו של חדר האבלים בו ישבנו, הפיחו בנו אור חדש של תקווה אמינית ואמונה בכל מצב, גם כשנראה כי הכל כבר אבוד.

ר' אליהו שכבר חווה קשיים וייסורים בחייו, כשעבר תאוונה מחרידה בה נפגע בראשו וכמעט שניטלה נשמתו, ואף עתה מצוי בשיאה של התמודדות עם בתו שחלתה במחלה קשה ונצרכת לטוס להשתלה בחו"ל - יושב באמונת-אומן לאחר ששיכל את בנו על פניו, ופיו איננו פוסק מלומר: כל מה שה' עושה מקבל אני עליי באהבה גמורה, וכי מה עסק לי בנסתרות...

בתוך הדברים, צולל הוא שנית הוא אל אותם רגעי מחשכים, בהם שהה יחד עם בנו בשעת האסון, ודולה מתוכם נקודות של "אמונתך בלילות", ניסים ונפלאות והרחבות בצרה. הרי על פי הטבע אף הוא אמור היה להימצא כעת יחד עם בנו בישיבה של מעלה. ועוד זהרורי אורה רבים המחזקים את לבו ולב סובביו, לדבוק בעוז אמונה בבורא ית' אשר הוא לבדו עשה עושה ויעשה לכל המעשים.

אני הולך ישר לרשב"י

השנה - פותח ר' אליהו - כיון שבתנו בת השש עומדת לפני טיפול מורכב בחו"ל, החלטנו לעלות כל המשפחה, יחד עם אותה בת, להתפלל ביום הגדול ובמקום המסוגל לרפואתה השלימה. זו הפעם הראשונה שאנו מביאים את הבת למירון, והנה שבנו הביתה בלי בן אחר. קולו נסדק,

אחיו התאום של נחמן ז"ל, היה אמור להיות ביחד אתנו, באותו מקום נורא, אך בהשגחה פרטית ובחסדי שמים הוא החליט לבסוף

לנסוע יחד עם חבריו לספסל הלימודים, לאחר שמשגיח הישיבה הצליח להסדיר עבורו כרטיס ברגע האחרון. אינני רוצה להעלות על דעתי מה היה עלול להתרחש אם גם הוא היה יחד אתנו. ה' ירחם. מי יודע איך היינו מסיימים את הלילה הקשה הזה.

אחד הנוכחים במקום מספר כי בנו הבחור, חבר של נחמן, פגש אותו שעות ספורות לפני המאורע וביקש לדבר ולשוחח עמו על דא ועל הא, אולם נחמן שהיה בדרכו במעלה ההר לכיוון הציון, ביקש להזדרז. "אין לי זמן", הוא אמר לו, "אני הולך עכשיו ישר לר' שמעון". משפט קצר זה, קיבל משמעות מצמררת ביותר כעבור שעות אחדות...

בשנה הבאה, מוסיף ר' אליהו, נחמן היה אמור לעלות לישיבה גדולה. במהלך התקופה האחרונה ניצבנו בפרשת דרכים והתלבטנו בין כמה ישיבות-גדולות, באיזו מהם יבחר ללמוד. בכל עת שהיה נשאל על ידי סובביו: היכן הנך הולך ללמוד בשנה הבאה? היה עונה בחינניות: "דק ה' יודע!" ואמנם, רק הש"ת ידע באיזו ישיבה גדולה עתיד הוא ללמוד, בישיבה של מעלה...

"מה' מצעדי גבר כוננו". על פי דרך הטבע כלל לא היינו אמורים להימצא באותו מסדרון מוות. כבר עמדנו לשוב הביתה. אלא שאז החלטנו להישאר בכל זאת לראות 'הדלקה', וזאת ההדלקה היחידה שהתקיימה באותה שעה.

בהגיענו למקום, מיד ראיתי את הצפיפות העזה ולכן בחרתי לעמוד יחד עם נחמן ז"ל בקרן-זווית

צדדית, המרוחקת מעט ממקום האסון. לאחר זמן מועט מתחילת ההדלקה, כאשר הציבור החל לנוע לכיוון היציאה, הצפיפות הפכה לבלתי נסבלת ונחמן אמר לי: "אבא, אני משלב ידיים על מקום הריאות כדי שאוכל לנשום..." לבסוף התברר שתנועה זו לקחה ממנו אף את מעט המרחב שהיה לריאותיו להתרחב ולשאוף אוויר.

אני, בחסדי שמים, עשיתי דווקא להיפך. בראותי כי אני מתחיל להיסחף עם ההמון, שהחלו לנוע לכיוון אותה יציאה נוראה, שמת לי לב שנחמן - המסודר מאוד באופיו - דואג לספרי הלימוד שהיו מונחים על עמוד סמוך. נטלתי אפוא בידי את הספרים ומשום כך נאלצתי להגביה את ידי מעל כל האנשים, ובכך התאפשר לי לנשום בצורה טובה יותר. כמה וכמה פעמים אמרתי לו: "נחמן, אל תדאג. הספרים בסדר".

איש לא יכול היה לתאר מה שיתרחש בדקות הבאות: מעמד הקרבת הקרבנות על גבי המזבח שבתוך דקות ספורות יעלו בסערה השמימה מ"ה עולות תמימות שלא עלה עליהם עול, ואקטרו בחד קטירא עם נשמת התנ"א רשב"י זיע"א.

בתוך רגעים נחמן כבר לא היה לצדי. בקושי את עצמי ראיתי. בלי שום אפשרות להתנגד, נסחפנו כל אחד כפי אשר גזרה חכמתו יתברך לכיוון אותו מעבר צר, עד שבסופו של דבר מצאתי את עצמי צמוד למחסום האחרון, כשמעליי נדחסים מאות רבות של אנשים כמו במכונת דחיסה של ממש.

בשלב זה הייתי צמוד לשוטרים שעמדו מעבר

למחסום. ניסיתי לזעוק לעזרה, אך כנראה שכבר היה מאוחר מדי. תוך דקות ספורות נשבר המחסום וההמונים נשפכו החוצה.

ה' ידע שאני יכול לעמוד בזה...

לאחר מעשה, סיפר לי היהודי שהיה צמוד באותם רגעים לנחמן ז"ל: במקום שררה מהומה אדירה. כולם זעקו לעזרה. נחמן לעומת זאת, באצילות נפשו, אחז בפלך השתיקה למרות הקושי והייסורים. אני שעמדתי בסמוך לו - מספר אותו יהודי - מחצתי אותו בגופי מחמת הדוחק. אך הוא ביקש ממני בעדינות: "רק אל תזוז..." כדי שלא אפריע לו לנשום את המעט שהיה יכול עדיין לנשום. כך עלה לשמי רום.

אנכי, ממשיר ר' אליהו לספר, מיד כשנפלתי הבנתי שאירע במקום אירוע מחריד. אך מכיוון שהשעה הייתה כבר אחת לאחר חצות, הזמן בו קבעתי להיפגש עם נחמן מלכתחילה, מיהרתי למקום המפגש שהיה בקרבת מקום לזירת אסון, שם עמדתי וחיכיתי לו. הבנתי כי יתכן מאד שהוא נמצא בין הפצועים. ממקום עומדי ניסיתי להסתכל על כל אלונקה חולפת, לראות אם אני מצליח לזהות את השוכב, אך ללא הועיל.

לאחר זמן ממושך שעמדתי באותו מקום, דחקו בי השוטרים שאסתלק מן המקום. לבני הבית שהתקשרו לברר האם הכל בסדר, השבתי כי ככל הנראה נחמן ראה שיש בלאגן והחליט ללכת ישר לאוטובוס. "מסתבר שהוא נמצא

כרגע בחניון". אמרתי זאת מן השפה ולחוץ בלבד, כדי לנסות ולהיאחז בתקווה כלשהיא. בליבי ידעתי היטב כי הוא לא היה נוהג כך, וכבר התחלתי להתכונן לגרוע מכל.

כעבור זמן מה פגשתי את בני ביתי במקום מוסכם למטה, בדרך היציאה. משם נאלצנו ללכת רגלית בדרך לחניון במשך כשעה, כשבמשך כל הדרך אני נאלץ לסחוב על זרועותיי את בתי בת השש - שאין לה כוח ללכת... אט אט, עם היוודע מימדי האסון, התגברו בלב החששות. "מי יודע מה קורה", חשבנו לעצמנו, "אולי בכל זאת קרה לו משהו, אולי הוא פצוע ושוכב באחד מבתי החולים חלילה".

במשך כל אותם שעות מצמררות שכנעתי את עצמי שהכל בסדר, שכלום לא אירע... נזכרתי בניסים שהקב"ה עשה עמדי בשני הסיפורים האחרונים שעברתי: התאוונה הקשה והפציעה שבעקבותיה, ממנה יצאתי אך בניסי ניסים לאחר שגולגולתי נבקעה כמעט לשניים - ולאחר מכן מחלתה של בתי אשר הבריאה ויצאה מכלל סכנה ב"ה. ואמרתי לעצמי: תמיד ברגע האחרון, השי"ת הציל אותי מאסון. אני כמעט שבקתי חיים, בתי כמעט הלכה לבית עולמה. בוודאי גם עכשיו השי"ת לא יעזבני ולא יטשני. שכנעתי את עצמי, שהשי"ת בוודאי לא ייתן לי ניסיון שאינני יכול לעמוד בו... מתברר אפוא - אומר ר' אליהו בקול בוכים - שה' ידע שאני כן יכול לעמוד בנסיון הזה...

חלילה וחס, אין בכונתי להתאונן ולהתלונן על דרכי השי"ת, ממחר ר' אליהו לסייג את דבריו. אני רק מספר ומשחזר את רצף המחשבות שחלף במוחי באותם רגעים, אולם בוודאי "צדיק אתה ה' וישר משפטך".

יהודים טובים ניסו לעזור בכל דרך. הסדרן במקום שמכיר את בני אמר לי ברורות: "אני אומר לך, אני יודע איך הוא נראה, הוא לא היה כאן..." נהג האוטובוס התנדב לעצור בכניסה לצפת, כדי שנוכל ללכת לחפש אותו בביה"ח זיו' שבצפת. אולם, למרבה הצער, בירור שנעשה ברגע האחרון בשמות הפצועים, שהופיעו ברשומות ביה"ח 'פוריה' שבטבריה, העלה כי אין שום פצוע העונה לשם 'נחמן קירשבוים'.

הנני בטוח, כי אם הייתה ניתנת משמים ארכה של זמן, בה היינו יכולים להתפלל עליו ולקרוע שערי שמים, הכל היה נראה אחרת. זהו ההבדל היחיד בין התאוונה שהתרחשה עמי למה שאירע לבני, עליי הייתה שהות להתפלל ועליו לא... כאן רצה השי"ת אחרת...

בשלב הזה כבר חישבתי להישבר... היינו אחרי

מסע ארוך ברחבי הארץ, והדבר הראשון שעשיתי כאשר הגענו הביתה, היה להפיץ את תמונתו בכל דרך אפשרית עם הכיתוב: "נעדר! מי שמכיר וכו'..." משחלפו שעות ארוכות ולא קיבלתי שום מענה, לאחר כמה טלפונים שעשיתי, קיבלנו החלטה לצאת למכון הפתולוגי ב'אבו-כביר', לשם אמורות היו להגיע הגופות.

מסכת הייסורים שעברנו שם איננה ניתנת לתיאור. שעות על גבי שעות של המתנה מורטת עצבים חלפו עלינו, עד שהגיעו גופות ההרוגים ז"ל. במשך כל זמן שהותנו שם בחוץ, עד שהוכנסנו פנימה לזיהוי, נציגים מטעם כל כלי התקשורת הטרידו אותנו וחיפשו לרקוד על הדם, כפשוטו.

התחושה שאפפה את המקום הייתה נוראה ואיומה. המכון שלא היה ערוך לכוז כמות של מתים, התנהל בסחבת תמוהה שהביאה למריטת עצבים נוראית. בכל פעם נכנסה רק משפחה אחת(!) לזהות את יקיריהם, מה שהביא לעגמת נפש רבה למשפחות.

כשסיימנו את הזיהוי, השעון כבר הורה על השעה שלוש אחרי הצהרים. במשך שתיים ניסינו להוציא את המיטה, כשבכל פעם מתברר שעדיין חסרה תעודה, מספר זיהוי, מסמך וכדומה.

בסופו של דבר הגענו להר המנוחות בשעה רבע לשבע בערב, כ-40 דקות לפני השקיעה. ויד הגיעה לשם המיטה בחיפזון גדול. ברגע האחרון, הגיעה המיטה וההלוויה נערכה במהירות שיא. למרות הקושי, העדפנו לבחור באפשרות זו על פני הייסורים והצער של הנשמה ושלנו, להמתין כל השבת ללוויה.

בתוך כל הדוחק והבלבול שאפף אותנו במהלך אותו היום, הצלחנו בניסי ניסים להשיג חלקת קבר בהר המנוחות, בחלקה חדשה מול יער ירושלים. ניסינו להתנחם בדברי הזוהר הק', שכפי שאדם עבד את ה' בחייו כך הוא יעבוד אותו בעלמא דאתי. ומכיוון שנחמן החזיק בעצת התבודדות שגילה רבינו הק' והיה מקיימה ב'חדר מיוחד' או 'מחוץ לישוב', קיבל נחמן גם כאן 'חדר מיוחד' - חלקה חדשה ושוממה, וגם מול היער - 'מחוץ ליישוב'.

בצר הרחבת לי

בעיצומה של השיחה, 'נחתה' בדירה בפתע פתאום קבוצה גדולה של בחורים הלומדים בישיבה דתית סמוכה, רובם מן הסתם מעולם לא נכחו כלל בבית חרדי, בטח ובטח שלא לשיחת רעים וחיזוק.

במשך כל אותם שעות מצמררות שכנעתי את עצמי שהכל בסדר, שכלום לא אירע... נזכרתי בניסים שהקב"ה עשה עמדי בשני הסיפורים האחרונים שעברתי:

לראש השנה באומן. תכנית שבסוף לא יצאה לפועל. אנשים שזיהו אותי פתאום, אחרי שנדמייתי בעיניהם לגוי, פרצו בצחוק... לפתע גילו כי הגוי שעומד מולם, אינו אלא חברם הוותיק...

על זאת הדרך, גם אנו - רואים את המציאות בצורה מסוימת, מיצרים ודואבים עליה, כי כואב לנו... ברם, לעתיד לבוא כאשר תתגלה האמת, נראה איך שהכל היה חלק מתיקון העולם, מן התיקון השלם של הבריאה ושל מלכות השי"ת, ואזי ימלא שחוק פינו, כשנראה שבעצם לא הבנו מאומה.

זה הסוד של רשב"י שגילה את ספר הזוהר. רשב"י מגלה שבכל דבר יש פנימיות, יש סוד וטעם שאינו נראה מבחוץ. אנשים נפטרים בשעת אמירת האידרא, בעיצומו של מעמד מרומם ונשגב, מי יודע מה קורה פה! אוי ואבוי... שוד ושבר! והנה רבי שמעון מגלה שזה חלקו ונחלתו של השי"ת בהילולא.

כל זמן שאנחנו רואים ולא מבינים, צריך לפחות לדעת את זה. עלינו להבין כי דומים אנו לאדם שהוריד לרגע את משקפיו ורואה את הכל בצורה מטושטשת. השי"ת, המלך הטוב והמיטיב, בוודאי עושה פה טוב. כל מה דעביד רחמנא - לטב. הבעיה היא שאנו חסרים את המבט הנכון.

הבחורים יוצאים פעורי פה, כשדמעות נקוות בזוויות עיניהם. מודים לר' אליהו בקול נרגש על החיזוק באמונה שזכו לקבל. ר' אליהו מצידו מזכיר כי אמונה אינה נקנית ברגעי הקושי. צריך לחזקה ולגדלה באופן תמידי, גם כשהכל זורם על מי מנוחות, כשורה.

אחד הנוכחים משמיע שרבינו קודם הסתלקותו חזר על מאמר השי"ת לרבי עקיבא, ואמר כן למוהרנ"ת: "שתוק, כך עלה במחשבה".

אותה שתיקה יהודית כנועה ונאמנה של אמונה בלילות, אשר ליוותה את היהודים בכל הגלויות, בכל מסעות ההרג והמכאובים, אותה שוועת אמונה, כמאמר הכתוב "הן יקטלני - לו אייחל" - ניבטת כאן מכל פינה, מכל דיבור.

כולם רוצים להבין, על מה עשה ה' ככה, מה חרי האף הגדול הזה. ומבינים שאי אפשר להבין. שרבינו מגלה כי יש בחינה שגם אצל הצדיקים הגדולים - ההשגות עדיין בגדר 'מקיפים'... נאחזים אפוא באמונה תמימה ועיקשת, לקיים מה שנאמר "ואהבת את ה'... ובכל נפשך - אפילו הוא נוטל את נפשך".

לעשות זאת, התאמץ להשיג מקום לינה בחדרים שמעל הציון, ואלמלא היינו מונעים זאת ממנו, אף היה נוסע הרבה יותר מכך. דבר שהיה חריג לגילו הצעיר.

ר' אליהו חוזר בקול נשנק על משל נפלא ששמע מאת אחד ממשפיעי אנ"ש, בעת שהגיע להשמיע דברי חיזוק כשהתרחשו בשכונה טרגדיות קשות: מעשה בילד שהתגלה ברגלו נמק, כיון שמשפחתו התגוררה בעיירה רחוקה לא הייתה אפשרות להרדים את האיבר לפני הניתוח, והחובש העירוני לא הסכים לבצע את הניתוח. האבא, בראותו שהמצב מסוכן, נטל סכין ולעיניו בנו חתך את רגלו - והיו צדיקים מפטירים על כך: רק אבא רחמן מסוגל לעשות מעשה "אכזרי" כל כך.

אילולי כוחם של הצדיקים - אומר ר' אליהו - אינני יודע כיצד הייתי מתחזק כעת. מה טעם בחיים כאלו... אבל בכוחם אני מאמין שהוא בוודאי חי במקום שהוא נמצא, ועובד את ה' שם על פי ענייניו, והכל משמים. זה קו המחשבה היחיד שמעניק כוח להמשיך הלאה...

השחוק כשתתגלה האמת...

בפורים האחרון לבשתי תחפושת שקנית ב'בלארוס', כחלק מתוכנית להבריא את הגבול

רשב"י. אף שאנו לא מבינים כלל מה שכתוב שם, ולא יכולים להקיש על מה שאירע כאן, אנו למדים על עניינים נשגבים וטמירים המבהילים על הרעיון.

עוד דבר מעניין, את קריאת 'שניים מקרא ואחד תרגום' של פרשת אמור, התחלתי לומר במשך השבוע, וגם באוטובוס בדרך למירון. אמרתי קצת, והפסקתי כאשר הגענו למירון. בשבת, בבואי להמשיך מן המקום בו אחזתי, נדהמתי לראות כי הנני אוזח במילים: "לרצונכם תמים זכר", מעין רמז על העולה תמימה' שנלקחה מעמנו.

בדרך כלל כשמגיעים לדבר על נפטרים ומזכירים את מעלותיהם הרבות, מספרים על כך שהם היו מושלמים. גם על נחמן בני זכרוננו לברכה אני יכול לומר שהוא היה מושלם - על דרך מה שמגלה לנו רבינו הק' כי דווקא מי שיש לו יצר הרע, הוא-הוא המושלם. זה לא שלא היה לו לנחמן ז"ל שום יצה"ר, ההיפך הוא הנכון - ואף יותר משאר בני גילו התמודד הרבה בחייו הפרטיים והכלליים, אך יכולני להעיד בו כי הוא התאמץ להישאר בקרב וללחום. לא התייאש ולא הרפה.

במשך השנה האחרונה שבת נחמן ז"ל בצינונו של רשב"י במירון כמה פעמים. בכדי שיוכל

בשעתנו הקשה. נדהמנו לראות איך בתוככי ה'הסתר פנים' הזה, ישנם גם עולמות של טוב ושל חסד שאינם פוסקים לרגע. חסדי ה' כי לא תמנו...

הרמזים המחזקים מתגלים

לאחר שהתאוששנו מעט, התחלנו לראות הרבה רמזים מחזקים בתוך המכלול הגדול של המאורע הקשה. למשל, כשמעתי שאחד מהרוגי האסון נולד בל"ג בעומר וכעת נפטר בל"ג בעומר, הבנתי כי התרחש כאן משהו הרבה יותר גדול ממה שנראה לעינינו. הרי כתוב שהקב"ה ממלא את שנותיהם של צדיקים מיום ליום. מדובר כאן בנשמות גבוהות, אותם בחר השי"ת לקטוף לו.

דבר נוסף התפרסם מאד לאחרונה, מובא בסוף האידרא רבא', שבשעת אמירת האידרא היה מעשה ושלושה קדושים נפטרו. לאחר מכן שאל רשב"י את אליהו הנביא, שלא היה בשעת האידרא, מפני מה לא בא להילולא, והשיבו כי אף שהיה בין המוזמנים, על פי שמאי היה צריך להפיל קיר על ארבעים וחמש (!) גויים בכדי להציל את רב המנונס סבא שנמסר למלכות. וכששאל בשמים למה נלקחו אותם שלושה קדושים, נענה כי זהו חלקו של הקב"ה בהילולת

במשך כל השבת זכינו ליחס חם ומיוחד מצד משפחת קרויס. ללא הרף עלו אלינו ילדים כשבידיהם צלחות עם מזון ומשקה, ומיני מתיקה עבור הילדים... במחיצת בעלי החסד הללו זכינו לרגעים של "מנוחת אהבה ונדבה" לקראת הימים הבאים, ימי השבעה והאבל, העתידיים לעבור עלינו.

היה זה מעין חיוך שמימי שהופנה כלפינו

על אתר ר' אליהו שם לב לבואם והתחיל לספר באוזניהם על אותה שבת של אור, של 'בצר הרחבת לי', שהחלה מיד לאחר הקבורה החפוזה שהתרחשה בערב שבת בין השמשות.

מיד לאחר הקבורה, ה'טיסו' אותנו אל דירה שהוכנה עבורנו מבעוד מועד בתוככי שכונת מאה שערים. הייתה זו שבת מיוחדת במינה - משבר הוא את אוזניהם - לא האמנתי שיש

משהו בעולם שיוכל להמתיק, ולו במעט, את המצב הנורא בו היינו שרויים מטבע הדברים. אבל אז הגיע אותו אור של חסד, שהסיח דעתנו והמתיק מעט מן הצער, לכבוד שבת קודש.

הדירה בה שהינו במהלך השבת נמצאת בצמידות לביתו של ר' יואליש קרויס, המכונה בתואר ה'קמב"ץ של העדה החרדית'. ההיכרות עם אותו יהודי מרתק, הייתה שבשילנו הזדמנות לראות עולם אחר, חדש, שכולו חסד בלי גבולות. כמו עינינו ראינו והשתאינו איך מתגורר ר' יואליש יחד עם ח"י ילדיו (!) בחדר שכל גודלו הינו ארבע על ארבע מטרים, כאשר לכל מיטה מחובר מעין קרש עץ - 'דיקט' - המבודדו מהמולת הבית ומייחדו כחדר נפרד. 'דיקט' לאבא ולידו 'דיקט' לאמא, וחוף מזה תופס כל אחד פינה כלשהיא להניח את ראשו לזמן שעוד נותר לישון...

בחדר שמחוץ לדירה שברחוב חוני המעגל, מונחים ספסלים וכיסאות לרוב. חשבנו לעצמנו כי מן הסתם הולכים לאכול בסביבות עשרים אנשים, לכל היותר, אלא שאז הגיע יואליש וסיפר כי הוא מתכוון לתת לאכול לחכמישים עד מאה אורחים, ועוד היד נטויה... לצידם עמדו כמה סירים ענקיים של אוכל מהם יכול כל אחד לקחת ככל שיחפוץ.

צעקתי לה' כל הלילה, אל תיקח ממני את האמונה...

דיבורי חיזוק והתעוררות מרטיטים מתוך ההספדים שמסר הרה"ח ר' מאיר נחמן אלחדד שליט"א בהם ביכה על הסתלקות שני בניו הזכים והטהורים הבחור יוסף דוד והילד משה מרדכי ע"ה שהתבקשו לישיבה של מעלה באסון הנורא בהילולת הרשב"י תוך שהקהל במקום מזיל דמעות כנחל על שבר בת עמי | שיעור חובה באמונה תמימה

לפני שהכל התחיל, מישוה דחף לידי את הדפים עם התפילה של מוהרנ"ת על רשב"י, ומשהגעתי למילים בהם הוא מתחנן לפני רשב"י: 'עורה למה תישן, איך תוכלו לסבול צרות ישראל! פרצתי בבכי עצום בלי שום הסבר, צעקתי לה' והתחננתי, איך תוכלו לסבול צרות ישראל... וכמה דקות לאחר מכן ארע האסון הנורא.

אזכיר את מה שאמר הבן איש חי בלוייתם של שני בניו הקטנים של ר' שמעון אגסי: 'כתוב בפסוק קול רעמך בגלגל, שכשהקול מרעים בחזקה, דהיינו כשניתכת צרה חלילה ונסתלקים נפשות יקרות מישראל, אין לנו הבנה בזה כלל, זה מגיע בסוד הגלגולים. נכון, זה קשה, קשה מאד... מאד... אבל אנחנו מאמינים בני מאמינים. אנחנו לא יודעים חשבונות שמים.

אנחנו יודעים ומאמינים שהקב"ה עשה עושה ויעשה לכל המעשים, הקב"ה הוא זה שחבר בקפידה את הנשמות הללו, שבדואי זכו להיכנס להיכלא דרשב"י. מישוה שהגיע לנחם סיפר לי שהוא היה בתוך המפולת מעליו היו חמש אנשים שנפטרו וכן מתחתיו, אך הוא יצא בחיים. אין לזה שום הסבר טבעי.

כל הלילה הייתי בכיליון עיניים, אחרי כמה שעות נודע לי שכמה ילדים נשארו בחיים וב"ה הודיתי על כך לה'. אבל ביקשתי הלאה, רבוננו של עולם! בשרני

מה שקרה זה לטובה. ואם כבר יש זעזוע שנוצר בעם ישראל צריך להבין שהקדוש ברוך הוא קורא אלינו לשוב אליו.

כתוב מזמור לדוד בברחו מפני אבשלום בנו, והגמרא שואלת למה כתוב 'מזמור', הרי היה צריך להיות כתוב 'קינה לדוד'. והתשובה שהגמרא עונה היא שדוד המלך עמד בפני ניסיון עצום באמונה, הוא חשש שיהיה חלול ה', שיאמרו שדוד הצדיק נהרג על ידי בנו ח"ו. אבל הוא התחזק באמונה, והוא חיפש את ההרחבה בתוך הצרה, והוא אומר "בברחו מפני אבשלום בנו". שיש לו הרחבה שמדובר בבנו שבדואי יחוס עליו. זו הדרך להתחזק.

גם אני חייב להכיר בהרחבה, הגעתי למירון עם חמשה ילדים, וברוך ה' שלושה מהם חזרו בחיים. חסדי ה'. אבל אני עדיין מבקש: 'רבוננו של עולם, תחזק לי את האמונה. ואני מודה לך שחזקת אותי כל הזמן, שזיכת אותי לא להתבלבל, לשתוק ולדעת שלפעמים אין תשובות לשאלות. לפעמים צריך לשתוק זהו'.

אנחנו מאמינים שזה טוב, שזה נפלא, שלא שייך יותר טוב מזה. ואם אנחנו לא מבינים למה, זה בגלל שאנחנו נמצאים בגוף עכור ומגושם שלא יכול להשיג דקות רוחניות. להחזיק מעמד בדור חשוך שכזה אפשר להחזיק מעמד רק על ידי האמונה. רבינו הק' אומר 'מי שיש לו אמונה חייו חיים', ומי שאין לו חייו אינם חיים. למי שאין לו אמונה איך יכול לשרוד לילה כזה?! למי הוא יפנה?! אף אחד לא יכול להרגיע בן אדם במצב כזה.

ה' הוא טוב, הוא רחמן, הוא כמו אבא שאומר: אין לי ברירה, הגשמיים של העולם הזה מרוחה לכם על הלב, היכן אתם?! אני רוצה לגאול אתכם! עד מתי תישנו את ימיכם ותחשבו שאתם לא שייכים לקדושה. ולכן ה' עשה כזה דבר טראגי וכואב, שאי אפשר להעלות על הדעת בכלל, רק בשביל לעורר אותנו.

אנשים שואלים אותי מאיפה יש לי את הכוח להתחזק במצב הנורא הזה. ואני עונה: זה לא סוד. ברוך ה' בגיל 16 חמל עלי' ה' וזיכה אותי ללמוד מעט מעט מהספרים של רבינו הקדוש, וכך חילחלה לתוכי מעט מהידיעה הפשוטה שאי אפשר להשיג שום דבר רק על ידי תפילה. קרוב ה' לכל קוראיו. צריכים את החיזוק להאמין תמיד שה' חפץ בתפילתי, הוא ברא את העולם בשביל להתפארות שתהיה לו ממני. אין שום רע בעולם.

תמיד אחרי סיפורים כאלו כולם רוצים 'לחזור לשגרה' אבל לא! ה' רוצה מאתנו שנתעורר! שנתחיל לחפש משהו אחר! אנחנו לא חוזרים לשיגרה, אנחנו רוצים לעזוב את הרע, להתחיל להיות יותר קרובים לה'. לבקש את ה' מחדש לרצות אותו.

אני מבקש מכם בניי היקרים כשאתם עולים לעלמא דאתי להיכלא דרשב"י בקשו רחמים על המשפחה ועל כלל ישראל, ובעיקר על גאולת שכינת עוזנו. שהקב"ה יאמר די לצרותינו ויצילנו מהערב רב וגונדא דיליה שנזכה להיבדל לגמרי מהם, לשוב בתשובה שלמה, ותחינה עינינו בשובר לציון ברחמים אמן!

לשנים לו

בביתנו ובחומותינו יד ושם
כתיבת ספר תורה
 לע"נ חברינו הבלתי נשכח
נחמן קירשבוים זצ"ל
 בן יבלחט"א הרה"ח ד' אליהו שליט"א

<p>"יד ושם" [עמוד] 800 ₪</p>	<p>"עץ חיים" [דריעה 4 עמודים] 3200 ₪</p>	<p>"שם עולם" [פרשה] 4500 ₪</p>
<p>"שיא דית" [שורה] 50 ₪</p>	<p>"זכרון" [חצי עמוד] 500 ₪</p>	

ניתן לתרום דרך נדרים פלוס: "כתיבת ס"ת לע"נ הבה"ח נחמן קירשבוים ז"ל"

י"שכבתי מתחת לערימת האנשים שנפלו וצעקתי:

טאטע!

אני רוצה להיות יהודי כשר!

אני רוצה לחיות!

הוא הצטופף בינות לאנשים, נסחף בחוסר שליטה לכיוון היציאה, התהפך וכמעט נרמס תחת רגלי ההמון. ברגעים המחרידים הללו, כששכב דחוס מתחת למפולת הנוראית, צעק בכוחותי האחרונים לה' עד אובדן ההכרה. האנשים שהיו צמודים אלי, נספו באסון הנוראי ועלו כקרבנות ציבור לכפר על בני ישראל, הוא לעומתם - נגזר לחיים | הר"ר

יעקב מאיר קלפהולץ

הי"ו מבית שמש, חוזר לרגעי הפחד והאימה ומגולל את נס ההצלה שלב אחרי שלב |

מן המיצר קראתי י-ה

י. הכהן

הכאב

והאבל על מותם של מ"ה הקדושים, שבתוכם ששה נפשות יקרות מהמיוחדים שבחבורה - עודו צורב כמכות-אש בלבבות. אף אנו, ההולכים בדרכו של הרבי שהזיהר מאד להיות תמיד בשמחה, נזכרים שוב ושוב - אם בהתבודדות ואם בשעת אמירת תיקון חצות, העתים המיוחדים ללב נשבר וחשבון הנפש - באותו מאורע קשה, ובכל פעם מחדש מזדעזעת נפשנו עד דכא.

ברם, יודעים אנו כי לצד הכאב הנורא של הסתלקות הנפשות בטרם עת ובצורה שכזו, מחויבים אנו להתבונן ולראות גם את צדדי האור והניסים העצומים שהתגלו בתוכי הרגעים הקשים והמרים, בעת שהתרחש הגרוע מכל. וכאשר נביט באותם שני אנשים ששהו באותו מקום בדיוק, אך אחד מהם יצא ללא פגע, לעומת רעהו שהסתלק לגנזי מרומים - אזי תתחזק בקרבנו האמונה, שאין שום טבע בעולם, ורק הוא לבדו מנהיג ועושה לכל המעשים.

בשורות הבאות נביא בקצרה את סיפורו של ר' **יעקב מאיר קלפהולץ** הי"ו מבית שמש. סיפור מופלא, יחיד מיני רבים ששהו באותה תופת איומה, שיכולים היו להיות טמונים כעת תחת רגבי עפר ומן השמים נגזר עליהם להינצל, להמשיך בעבודת ה' בהתחדשות בעלמא הדין, להודות להש"ת על רוב חסדיו

החליפה הקרועה

ר' יעקב מאיר מוטל על הרצפה בחוסר אונים לפני ההצלה המופלאה

מהדלקה לנפילה

רצף של נסים, שאין שום דרך טבעית להבין את פשרם: איך לא נמחצתי כשישבתני בין האנשים. איך לא נפגע ראשי חלילה בעת שהועפתי במדרגות, בינות להמוני הרגליים שהיו מעליי. איך שכבתי שם באמצע המדרגות, למשך כרבע שעה, וברוך ה' הצלחתי איכשהו לנשום, למרות שהיה מעליי משקל עצום של מאות ואולי אלפי קילו.

ברגעים הראשונים שררה במקום דממת מוות. אף אחד לא עבר לידי, כל מי שיכל לברוח - ברח וניצל. מי שנפל ונמחץ - לא יכול היה לזוז, ה". לאחר רגעים ספורים כבר הגיעו למקום יהודים טובים שניסו לעזור. כמה בחורים ניסו לחלץ אנשים מהמפולת, וכיון שראו עליי כי עודני בין החיים, אחזו בשתי ידי וניסו למשכני, אך מחמת המשקל העצום שהיה עליי, לא הצליחו להזיזי ממקומי כלל אלא רק לקרוע את שרולי חליפת... כשניסו עוד קצת, צעקתי להם שיפסיקו, כי חששתי שידי יצאו ממקומן ח".

הצעקה ממעמקי הלב

בתחילה היה נדמה לי שמדובר בעניין פעוט. מיד יעזרו לי לצאת והכל יסתדר. ככל שנקפו הדקות הבנתי כי המצב לא פשוט כלל וכלל. ניסיתי לאחוז את הראש מעל הקרקע באמצעות הידיים כדי שאוכל לנשום, אך אט אט אזלו כוחותיי. לא רציתי לחשוב שאני הולך למות, אבל הייסורים היו קשים מנשוא.

הבנתי שה' רוצה ממני משהו ואני לא יודע מה בדיוק. מתוך הדחוק והייסורים התחלתי להתחנן להש"ת במלמולים חרישיים: אני רוצה לחיות, טאטע! אני רוצה להיות יהודי כשר! אני רוצה לחיות! ואף הוספתי בשארית כוחותיי לומר "מזמור לתודה". לאחר מכן ביקשתי ואמרתי: "בזכות ר' שמעון בר יוחאי, בזכות ר'

שמעון וכו", עד שאיבדתי את הכרתי.

איני זוכר מה התרחש סביבי באותו זמן, אבל בתמונה שהגיעה לידי אחר כך, נראה ראשי שרוע על הרצפה כשידי מונחת בין הראש והרצפה. לאחר כמה דקות התעוררתי והגיעו כמה אנשים והרימו אותי מן המדרגות. בדרך כלשהי הצליחו למשוך אותי משם חי ונושם ב"ה.

לאחר מכן שמעתי ממני שהיה במקום, שבדקות הראשונות אחרי שהוציאו אותי - לא יכולתי כלל ללכת בכוחות עצמי, ולכן תמכו בי למשך כמה פסיעות. אך מהר מאד נאלצו לתת לי להסתדר לבד. לא יכלו "לבזבז" עליי כוח אדם, כשבאותם דקות יכולים להציל חיים של אנשים אחרים.

בלי נעל, אבל חי ונושם...

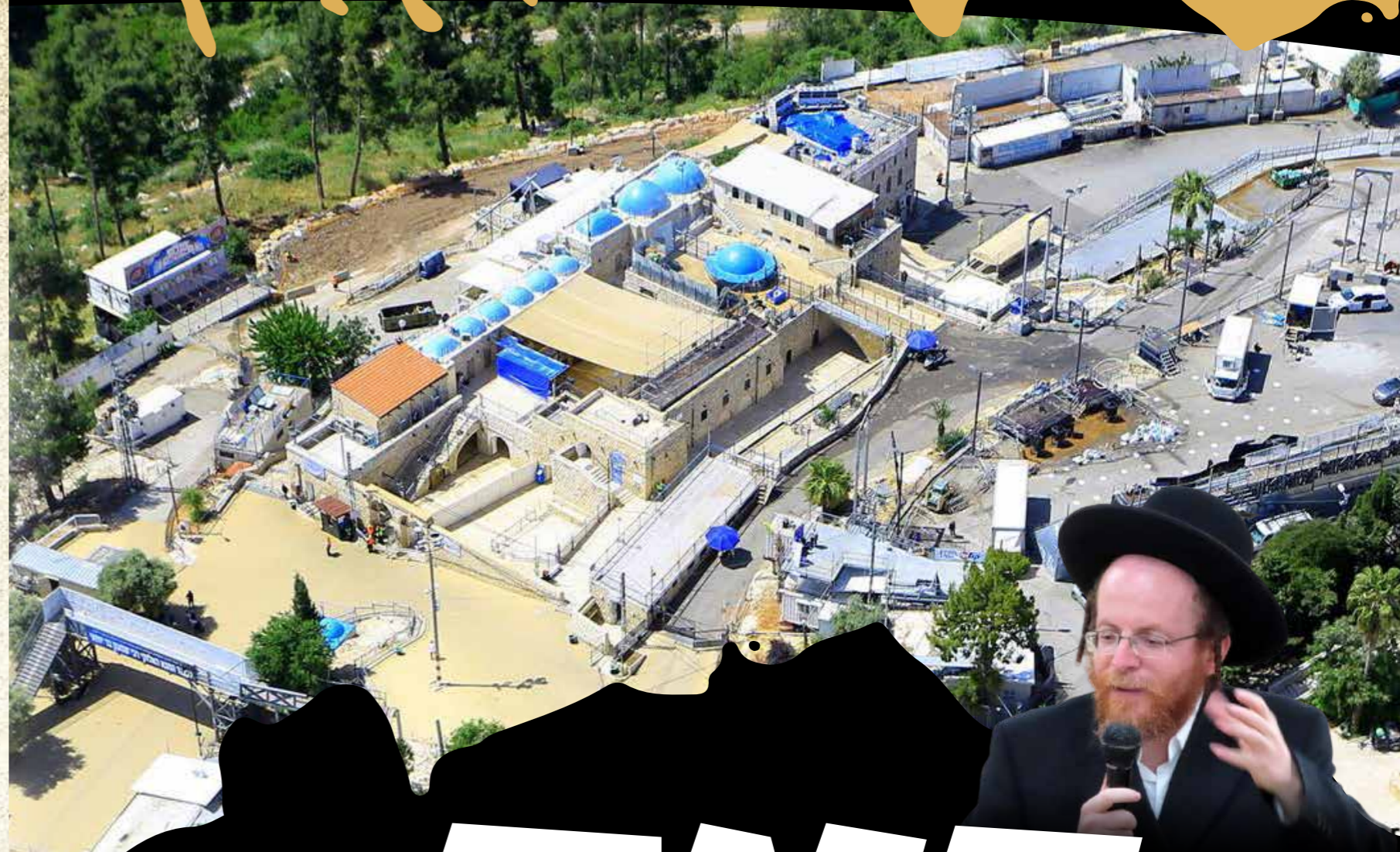
הייתי מטושטש לגמרי, לא הבנתי מה קורה איתי. במקום לברוח משם במהירות, ניסיתי לחזור לכיוון הערמה ולחפש את כובעי ואת נעלי האחת שנתקעה שם. בכלל לא הבנתי מה מתרחש במקום. אנשים במקום צעקו לי: מה כובע? מה נעליים? תודה לה' שנשארתי לחיות! התחלתי לדדות לאט ובזהירות לכיוון היציאה מההר. רגלי כאבו מאד. הייתי נראה כמו ניצול ממלחמה קשה: לבוש בחליפה ללא שרוולים וחוסר נעל אחת. הייתי מטושטש ומבולבל. אט אט, לאחר שראיתי מה קורה סביבי, התחלתי להבין את גודל הנס והחסד שאירע עמי, והתחלתי להודות בכל לבי להש"ת. כל כמה מטרים עצר אותי איש חירום אחר, שבמקום להציע עזרה שאלני: מה אתה עושה כאן? סיפרתי את אשר אירע עמי, אך התשובה של כולם הייתה: מחר תלך לרופא להיבדק, עכשיו אין פה זמן בשבילך, לך הביתה.

הלכתי לכניסה המובילה לחצר המערה, בכדי לקחת את התפילין שלי שהיו מונחת שם. מרוב בלבול לא זכרתי איפה בדיוק צריך ללכת, אך גם זה היה לטובה, כי כך הצלחתי להיכנס באחד הפתחים שעדיין לא נסגר לגמרי, וברוך ה' מצאתי אותם. כיון שכבר הייתי בתוך הציון, התחלתי לומר את התפילה של מוהרנ"ת שתלויה שם על הקיר בשמחה ובהתרגשות עצומה מגודל הנס שנעשה עמי אך לפני רגעים ספורים.

לא יאומן כי יסופר. משהגעתי הביתה, בדקתי ומיששתי את כל איברי, ומצאתים בריאים ושלמים ללא שום שריטה.

עד עכשיו עדיין לא הצלחתי להתאושש ועדיין לא עיכלתי לגמרי את אשר אירע כאן. בדבר אחד הנני בטוח - שלמרות שאינני ראוי, הש"ת ריחם עליי וזיכה אותי גם במצב הקשה הזה, להתפלל להתחנן ולבקש ממנו רחמים על עצמי, ובכך לעורר איזה התעוררות מלמטה מלפניו על מצבי. ואותו בורא רחמן, הוא גם זה שהקשיב לתפילתי והוציאני מן התופת לחיים ולשלום, ועל זאת אודה ואהלל לשמו כל ימי חיי.

דעת של נחמה

הסוד המכהיל בהסתלקותם של נדב ואביהוא במשכן ה', הבעש"ט בוכה מרורות בליל שבת קודש על פטירתו של יהודי, רמזים נפלאים על שנת 'הוד שבהוד' לפי חשבון השנים מבריאת העולם, ולימוד על הזהירות הנצרכת שלא לכנוס בגבול חברו | טללי נחמה והתחזקות מאירים יחד עם רמזים על פי דרכו הקדושה של רבינו מתוך שיחה מיוחדת שמסר בהתעוררות גדולה הרה"ח ר' אליעזר חשין שליט"א לרגל האסון הנורא | קערה של התחזקות

הם גדולים ממני וממך

אנו נמצאים כעת בזמן כאוב, חז"ל קוראים לזמן כזה 'שעת חימום'. הטרגדיה הנוראה התגלגלה ביום ל"ג בעומר. יום כזה, שאמור להיות יום שמחה, אלפים ורבבות באו לשמוח בשמחת רשב"י, וכמו שמובא מהרבה צדיקים שזהו רצון ר' שמעון שנבוא לשמוח בשמחתו, ותחת זה נהפך לאבל מחולנו.

חז"ל מפליגים בשמחה הגדולה שהיתה בראש חודש ניסן - יום הקמת המשכן, שיום זה נטל עשר עטרות והיה בו גילוי שכינה שירדה אש מן השמים, וכפי שנאמר בפסוק "ותצא אש מלפני ה'... וירא כל העם וירונו ויפלו על פניהם". ואחר כל הגילוי הנורא, קרה מה שקרה, שנדב ואביהוא נכנסו להקטיר קטורת אשר לא צווה אותם, ובאותו לשון נאמר גם כאן "ותצא אש מלפני ה'... וימותו לפני ה'".

המדרש תנחומא בפרשת אחרי דורש את הפסוק "לשחוק אמרתי מהולל", שזה נאמר על אלישבע בת עמינדב שראתה ארבע שמחות ביום זה: בעלה - כהן גדול. יבמה - משה, מלך. אחיה - נחשון, נשיא. שני בניה - סגני כהונה. וכשיצאו שרופים נהפכה שמחתה לאבל.

חז"ל טורחים לבאר מה היה בדיוק הפגם שלהם. כי אין לנו שום השגה בצדיקים קדושים אלו. וכמו שרואים מהפסוק שמובא אחר כך, 'ויאמר משה אל אהרן הוא אשר דיבר ה' לאמר בקרובי אקדש'. אומר שם רש"י 'אמר משה לאהרן, אהרן אחי, יודע הייתי שיתקדש הבית במיודעיו של מקום, והייתי סבור או בי או בך, עכשיו רואה אני שהם גדולים ממני וממך'. והדברים מבהילים.

המדרש דורש שם גם את הפסוק "הכל כאשר לכל מקרה אחד לצדיק ולרשע לטוב ולטהור ולטמא ולזובח ולאשר איננו זובח", ששלמה המלך צפה והביט על כל הדורות הבאים וראה שבעולם הזה לא יראו הבדל בין צדיקים לרשעים - הכל כאשר לכל מקרה אחד. והמדרש מפרט את לשונות הפסוק, צדיק זה אברהם, רשע זה נמרוד, זה מת וזה מת. הפירוש הפשוט הוא שאפילו אברהם אבינו מת למרות שהיה צדיק. וכמו שאכן מובא בחז"ל, שמיתת אברהם אבינו, היא זאת שגרמה לעשו לצאת לתרבות רעה. שאמר אם גם צדיק כזה מת, אם כן מה הועילה לו צדקתו.

אך אפשר לומר בזה ביאור נוסף, שהרי באמת מובא במדרשים שעשוי ירה חץ בנמרוד והרגו, אלא שאף על פי כן לא מת אלא פעם אחת. ובעולם הזה, הרבה פעמים לא רואים את העונש הגדול של הרשעים.

דוגמא לזה, כשתפסו מי שתפסו את אייכמן ימ"ש והרגו אותו, לא היה אפשר להרוג אותו שש מליון פעמים. וכך זה

בעולם הזה לכל הרשעים, אבל בעולם האמת לא מפסיקים להרוג אותם. ר' נתן מביא ציטוט מספר חסידים "עתידי הקב"ה לתבוע עלבון סוסים מיד רוכביהם" כי השי"ת לא יוותר על כלום. ואף על פי כן בעולם הזה - 'זה מת וזה מת'. והמדרש ממשיך, 'לטמא ולטהור' - זה נבוכדנצר ודוד המלך, זה מלך ארבעים שנה וזה מלך ארבעים שנה, ובמקום אחר מובא שנבוכדנצר אף מלך יותר, ארבעים וחמש שנה. 'לזובח ולאשר איננו זובח' - זה שלמה וירבעם, ששלמה המלך הקריב אלפי קרבנות ביום שנבנה בית המקדש. ולעומת זה ירבעם בן נבט היה כנגדו שמנע את עם ישראל מלעלות לבית המקדש לרגל והקטיר לעבודה זרה, וזה מלך אחר זה. הכלל שבעולם הזה לא רואים כלום, רק אנו מאמינים שבאמת אין שום דמיון בין צדיק לרשע, ולעתידי יראו כולם את החילוק ביניהם.

דבר אחר, אומר המדרש, כטוב זה נדב ואביהוא, כחוטא זה עדת קורה, ושניהם נשרפו באש. מכאן ג"כ רואים עד כמה גדלה מעלתם של נדב ואביהוא, ועד כמה אין לנו השגה בדרכי השם יתברך.

עוד מובא שם במדרש שעל אהרן נאמר הפסוק באיוב "ואפרוחיו יעלעו דם" שראה אפרוחיו מגעגעים - מתגלגלים בדם ושתק. "ובאשר חללים שם הוא" זה נאמר על השכינה, שגם השכינה בוכה על צרות ישראל. ומסיים המדרש על מה שנאמר בפרשת שמייני "קרבו שאו את אחיכם", שכביכול השם יתברך לא יכל לסבול לראות את נדב ואביהוא במצב כזה, כמו אבא שאינו יכול לראות את בנו המת מוטל לפניו.

מובא בספרים של"ג בעומר - הוד שבהוד - מכוון כנגד אהרן שמדתו היא ספירת ההוד. וגם כאן ראה ר' שמעון בעצמו את בניו ואפרוחיו מתגוללים בדם.

לא לדחוק את חבירו

ובאמת היכן נשמע כזאת, במקרים אחרים שצוררי עמינו ימ"ש רצחו יהודים, אף במקרים שהיו יותר מתים ממספר זה רח"ל, אולם היתה זו פעולה שנעשתה על ידי רוצחים שפלים, וסוף סוף אנחנו בגלות. אבל דבר נורא שכזה, שכל אחד יהרוג את חבירו, אף אם נאמר שהיה מי שגרם לזה, הרי בסופו של דבר הדוחק העצום גרם שכל אחד ירמוס את חבירו רח"ל, מי שהיה שם היה 'רודף ונרדף' באותה שעה. איך יתכן דבר כזה?

בזמן הבית היה פעם אחת שמרוב הדוחק שהיה בעזרה בזמן הקרבת הפסח, מת זקן אחד. וחז"ל ציינו את הדבר לגנאי גדול, וכינוהו בשם 'פסח מעוכיך'. מה נאמר ומה נדבר

ר' לוי יצחק בנדר ע"ה היה חוזר הרבה על כך שרבינו מעולם לא הכריח אף אחד, וכך מפורש בחיי מוהר"ן שרבינו אמר על עצמו, שבדבר זה הוא חזק ביותר, שלא להכריח לשום דבר, ולא לדחוק את הזולת, גם לא את המשרת שלו!

שימו לב, הטרגדיה הקודמת שהיתה באתרא קדישא מירון בהילולא דרשב"י, היתה לפני מאה ועשר שנה, בשנת תרע"א, גם כן בשנה שהתחילה את מנין שנות ההוד (הוד שבנצח), מדה שצריכה המתקה מיוחדת.

ולעניינינו אנו, אילו זכינו היו פוסקים למעלה בנושא הזה כבני מערבא, והיינו 'וצאים ידי חובה' עם אירועי תש"פ. אך כאשר לא זכינו, לצערינו, התקיים בנו 'במחשכים הושיבני', וכך חבלים נפלו לנו בניעימים, כביאורו של רבינו בתורה ע"א (בח"ב), שלפעמים החובלים מקלקלים את הנעימים בעוונותינו, וגוברת מדת הדין רח"ל, וכך הסתלקו נשמות קדושות כאלה במקום קדוש כזה.

וכל זה קרה בקודש הקדשים, במקום שכל מהותו הוא המתקת דינים. וכמו שמובא בחז"ל, שאמר ר' שמעון: יכול אני לפטור את כל העולם כולו מן הדין. ובספר הזוהר הק' מתפאר רשב"י שכל ימיו עמל קשות להמתיק את הדינים הקשים. וזה מראה לנו עד כמה הקטרוג היה גדול, שלא עמד לנו שום דבר נגד מדת הדין, ור' שמעון בעצמו - "באשר חללים שם הוא" - בוכה גם כן על הנפשות והאפרוחים שהתגלגלו בדם.

שמעתי מכבוד אבי מורי שליט"א, שביום ל"ג בעומר הרי מכוונים בתיבת 'נהל' שבתפילת "אנא בכח", ולחפרתנו התקיים בנו בשנה זו 'נהל' - ראשי תיבות 'הפך הודי למשחית'.

לא באנו ח"ו להפחיד, הציבור כבר מפוחד ממילא, נשאר לנו רק לקיים את דברי הרמב"ם, שלא לנהוג חלילה במדת אכזריות בצורה של התעלמות ותליית הצרות בדרך מקרה וטבע.

בדורנו שהוא דור של מלחמת 'גוג ומגוג' רוחנית, רואים בחוש את מה שנאמר בתהילים על כך: "למה רגשו גוים... ננתקה את מוסרותימו ונשליכה ממנו עבותימו". המציאות שקיימת היום בעולם, ושנכנסת אלינו בעקיפין היא: הנהגה של אנשים שלא מוכנים לקבל עליהם שום עול, ולא מוכנים לשמוע מאף אחד על משהו שהוא אסור. בדורנו הכל מותר, חוץ מדבר אחד - לומר שמהו אסור...

הגיבור רוצה רק הכנעה

בסיפורי מעשיות, במעשה מבעל תפילה, מספר רבינו, שהגיבור שבא למדינה של עשירות ביקש רק דבר אחד, הכנעה! וכידוע מדת הגיבור היא מדת ההוד. והצדיקים, הבעל תפילה והממונה על האוצרות, הם אלה שממתיקים את מדת ההוד. הבעל תפילה ביקש ממנו שיאריך להם את הזמן, וכן הממונה על האוצרות.

מכל מקום, אין לנו אלא קבלת הגאונים שכן קבעו לנו את סדר השמיטות.

אמנם התירוץ המקובל על הרבה אחרונים בזה הוא, שיש שני אופנים איך לחשב את מנין השנים. בארץ ישראל - במערבא - נהגו למנות את השנים מבריאת העולם שנברא בכ"ה אלול, חמשה ימים לפני בריאת אדם הראשון. ואף שאותה "שנה" היתה רק של חמשה ימים ('שנת תוהו'), מנו אותה כשנה שלימה על פי הכלל "יום אחד בשנה חשוב שנה". אך במזרח בבבל, וכן דעת הגמרא, נהגו למנות את השנים מבריאת אדם הראשון שהיתה בראש השנה (א' תשרי).

עם הזמן התבטל השימוש בדרך המנין של הגמרא, והדרך האחרת, מנין בני ארץ ישראל, נשארה המקובלת בכל תפוצות ישראל. נמצא שהתאריכים שאנו מונים הם תמיד גדולים בשנה אחת מהתאריכים שמזכירים הראשונים בביאור הגמרא, ואין שום סתירה בין תאריכי שנות השמיטה שבגמרא, לאותם שאנו נוהגים בהם. שניהם מתייחסים לאותן השנים, אלא שהם מונים מנקודות התחלה שונות.

וכך לפי הבבלי שנה זו - שאנו קוראים לנו תשפ"א - היא שנת תש"פ. נמצא שחשבנו שאנחנו כבר בתשפ"א, בשנה הראשונה של 'סוד', אבל גילינו שאנו עדיין בעיצומה של 'שנת תש"פ' על משמעותה 'הוד שבהוד'.

כל מאה שנה מתחלקת גם כן לעשר עשר, וכך יוצא שמשנת תש"ע עד שנת תש"פ, הם גם כן עשר שנים שכנגד 'הוד', כלומר, 'הוד שבהוד', ואכן בשנים אלו ראינו לדאבוננו הרבה צרות וגזירות קשות ברוחניות.

ובפרט בשנת תש"פ - ראינו התגברות הדינים, הן בגשמיות, ועל אחת כמה וכמה ברוחניות שהצרות התגברו בשנה זו ביותר. בלבול כזה שלא ידעו מה צריך לעשות. וגם את ל"ג בעומר של שנת תש"פ ('הוד שבהוד') לקחו מאתנו, למעט אי אלו יחידים שמסרו את נפשם לבוא למירון. חשבנו שכבר עברנו את כל זה, ואנחנו כבר בתחלתם של עשרת השנים שכנגד 'סוד', שבאותה מדה שופע כידוע חסד ורחמים, ויתכן שבאותה כבר היינו יכולים בתוך זה.

הוד שבהוד - מידת הדין

וביאור הדברים הוא כך, שהרי בשנה הבאה הבעל"ט - שנת תשפ"ב - היא שנת השמיטה. ומי שמעיין בגמרא בערכין לפי דעות הרבה ראשונים, יראה, שלפי החשבון היה צריך לצאת ששנת השמיטה היא שנה אחת קודם. כלומר, שנת תשפ"א היא אמורה להיות שנת השמיטה! ובאמת הרמב"ם כבר עמד על זה, וכתב שאף שלפי החשבון אינו כפי קביעת השנים שלנו,

האחרון. ובאופן כללי, למרות שהשי"ת המתיק מאתנו ברחמי את מכת המוות של הנגיף האיום, והכל היה בחסד גדול, עדיין עדיין נסתלקו לעולמם מאות יהודים חרדים, ירחם ה'. ולעיני בשר, היה נראה שגמרנו עם זה, אך כעת ראינו שהמצב בכלל לא פשוט, וצריך הרבה רחמי שמים להמתיק את החרון אף.

ידוע שמדת ההוד היא מדה שצריכה המתקה גדולה, ובאופן מסוים אף יותר ממדת הגבורה. דבר זה מרומז בספר דניאל שנאמר שם 'הודי נהפך עלי למשחית', והיינו מדת ההוד, כמובא בספרים. ואכן זוהי באמת הגדולה של יום ל"ג בעומר, גדולתו של רשב"י שהצליח להמתיק את מדת הוד שבהוד.

וידוע בשם הרמ"ק, שאף שבכלליות העולם הרי יומו של הקב"ה הוא אלף שנים, ואם כן באלף השישי, אנחנו נמצאים במדת היסוד, סמוך מאד לכניסת השבת, בגאולה הקרובה במהרה בימינו. אף על פי כן בפרטיות, כל אלף שנה מתחלקת למאה מאה, כנגד העשר ספירות. ולפי זה יוצא שהמאה הנוכחית, משנת ת"ש עד שנת ת"ת, היא כנגד ספירת 'הוד', שכאמור צריכה המתקה גדולה. וכך באמת ראו בחוש, כאשר סמוך לתחילתה של אותה מאה, בשלהי שנת תרצ"ט, פרצה מלחמת העולם השנייה - על כל מוראותיה ונוראותיה. והנה בפרטיות יותר,

הבעש"ט לשאר הקדושים בשמם. ואז אמר הבעש"ט שהוא גוזר עליהם שינקמו באותו גוי צורר שהעליל עליהם את העלילה והביא להריגתם.

ענו לו אותם קדושים שהבעש"ט אינו יודע מכוחו, ובאותו זמן שהוא בכה והיה בצער בשבת קודש, נהיה רעש גדול בכל העולמות, עד שאמרו להם: לכו תרדו לעולם, ותשקיטו את דמעות הבעש"ט. והוסיפו ואמרו שהם בעצמם כבר ביקשו לנקום במי שהרג אותם, אך בב"ד של מעלה אמרו להם שעדיין לא נתמלאה סאתו של הצורר, ואם בכל זאת הם רוצים לנקום בו, הם יצטרכו עבור זה לרדת שוב בגלגול לעולם הזה. ולכן הם עכשיו מתחננים לבעש"ט שיחזור בו ממה שגזר עליהם, ולא יחייב אותם לנקום באותו רשע, כדי שלא יצטרכו לרדת שוב בגלגול. כי עד שהם זכו למעלה גדולה כזו למות על קידוש ה' ולהכנס לגן עדן, הם לא מוכנים לאבד את כל זה ולחזור לעולם הזה שאפשר לקלקל בו הרבה. וכידוע לנו גם מרביה"ק שאמר שאדם צריך להתעקש בעולם האמת שלא יורידו אותו שוב בגלגול.

מסופר שם בהמשך שהבעש"ט שאל אותם למה לא גילו לו מהשמים, שכן נגזר עליהם למות? וענו לו הקדושים שאם כן היו מגלים לו, היה הבעש"ט ממתיק את הגזירה, ואז היתה באה גזירה חמורה יותר. כמובן שלא שייך לשאול אם כן, למה שלא יגלו לצדיקים גם את הגזירה הקשה יותר, ויבטלו גם אותה. כי אין לדבר סוף. ובמילים אחרות, דרכי ה' גבוהים הם ונעלמים מעין כל חי.

אסונות שממתיקים את הגזירות

ולעניינינו, אין אנו יודעים איזה גזירה קשה נמנעה מעם ישראל, על ידי הסתלקותם הנוראה של אותם ארבעים וחמש קדושים. וידוע גם כן בשם הרמ"ק שכשקורה אסון חלילה שנהרגים בו יהודים, אותם אלו שנפטרו הם בבחינת "קרבן ציבור" שמכפר על הדור. אמנם כמו שבקרבן, בעל הקרבן צריך לעמוד בשעת ההקרבה ולחזור בתשובה. כך הוא גם בעניינינו, אי אפשר לומר: איזה נס שנמנע אסון גדול יותר, ולהמשיך את החיים הלאה, אנחנו צריכים להתעורר ולחזור לה' על ידי זה!

ההרגשה של הרבה אנשים היתה שהשנה האחרונה - שנת תש"פ - היתה שנה קשה, אבל ב"ה עברנו את זה, זה כבר מאחורינו. בפרט אנו כחסידי ברסלב, הרגשנו היטב את מאורעותיה ומוראותיה של שנת תש"פ בעיני הראש השנה

שכאן נהרגו ארבעים וחמש נפשות. היו יהודים שלא היו מסוגלים לשמוח בליל שבת ולשיר "לכה דוד". נכון שמובא שאסור להצטער בשבת, ושצריך לסלק מעליו כל דאגה וצער. אבל זה דוקא כשיש צרה לאדם בפרטיות, אז מוטל עליו לשכוח מצרתו הפרטית ולשמוח בשמחת שבת, לא כשקורה צרה כזאת לכל עם ישראל.

בספר שבחי הבעש"ט מובא מעשה נורא על הבעל שם טוב הקדוש. שמי לנו גדול כמותו, שידע באמת מהי קדושת שבת, ועד כמה צריכים לשמוח בשבת. אפשר אפילו לומר, שכל השמחת שבת שיש עדיין כיום אצל כלל ישראל, זה רק בזכותו.

וכך מסופר שם, בעיר פובליטש שבאוקריינה העלילה הגויים על כמה מיהודי הקהילה, שהרגו נער גוי, ורצו מחמת זה להרוג אותם. הרב של עיר סמוכה, בשם ר' דוד, היה גם הוא בסכנת חיים והוא ברח מן העיר לכוון רומניה. בדרך מנוסתו, עבר בעיר מז'בוז', ושם עצר אותו הבעש"ט ואמר לו, שאין לו מה לדאוג, כי הוא רואה שהם ינצלו. כששמע זאת ר' דוד, נשאר אצל הבעש"ט במז'בוז'.

לאחר תקופה, בערב שבת קודש, קיבל ר' דוד מכתב, ובו נאמר לו, שאלו שהעלילו עליהם את עלילת הדם, נהרגו מתוך עינויים קשים. ר' דוד רץ מיד וסיפר לבעש"ט את הבשורה הנוראה. כששמע זאת הבעש"ט, הוא התעצב מאוד, וכך נכנס להתפלל מנחה של ערב שבת במרירות גדולה. עד שאנשי סגולתו לא יכלו להרים את ראשם.

תלמידי הבעש"ט שהיו שם קיוו שלפחות בכניסת שבת יחזור הבעש"ט לשמחתו. אך לתדהמתם גם בתפילת מעריב המשיך הבעש"ט להתפלל במרירות. לאחר התפילה, הבעש"ט קידש על היין בבכי, אכל כזית חלה, ומיד נכנס לחדרו, שם נשכב בפשוט ידים ורגלים על הארץ, והמשיך לבכות ולהתאונן על הצרה הגדולה.

כשראו כל האורחים שנקראו לבית הבעש"ט, שהשעה מתאחרת והבעש"ט לא מתכוון לצאת מהחדר, סיימו לאכול לבדם וחזרו לביתם, חוץ מאותו ר' דוד שנעמד ליד חדרו של הבעש"ט והקשיב לבכיו המר של הבעש"ט.

כשהגיע חצות הלילה, אמר הבעש"ט לזוגתו, שתכסה את פניה, ואז נהיה אור גדול, עד שהאור בקע מבעד לדלת הסגורה. ור' דוד שומע את הבעש"ט אומר 'שלום עליכם ר' עקיבא, ור' דוד זיהה מיד את קולו של אחד מאלו שנהרגו על קידוש ה' ששמו היה ר' עקיבא. וכך קרא

הוא אשר דיבר ה' לאמר בקרובי אקדש, אומר שם רש"י: 'אמר משה לאהרן, אהרן אחי, יודע הייתי שיתקדש הבית במיודעיו של מקום, והייתי סבור או בי או בך, עכשיו רואה אני שהם גדולים ממני וממך'. והדברים מבהילים

בייזנס) לא פועלים, ואם אדם כן פעל בכח. שידע שבלי זה היה פועל יותר יפה. בתורה כ' מאריך רבינו בענין הזה שאסור לדחוק את השעה, וכל התיקון הנצחי יבוא על ידי מדת ארך אפים.

ה' יעזור לנו שנזכה להמתיק את מדת ההוד על ידי הכנעה אמיתית ועל ידי כל העצות שרבינו נתן לנו לזכות לתשובה שלימה. רבינו כבר אמר שיהודי יכול לשאת גופה שלש ימים על הגב, וברגע שיראה את התאוה הוא ירוץ אליה רח"ל. כלומר, לא די בהתעוררות חיצונית! כל אחד הרי יודע בעצמו, כמה פעמים הוא כבר התעורר, ולא היתה להתעוררות קיום.

התחזקות בשביל ההתעוררות

ר' נתן אמר פעם שהתעוררות שבאה עם התחזקות יחד, יש לה קיום. הוא גם אמר שעל כל כף של התעוררות צריך קערה של התחזקות. ולכאורה, כוונתו למינון של התעוררות ביחס להתחזקות. אבל א"כ למה הוא נקט דוקא כף וקערה, ולא משהו אחר. אלא נראה לרמז כאן, שהכוונה היא על קערה שנמצאת מתחת לכף, בדיוק כמו שמאכילים תינוק בכף והקערה תפוסה מתחת כדי שהאוכל לא ילך לאיבוד. כך הוא גם כן לגבי התעוררות, שבשביל שהיא לא תלך לאיבוד, חייבים להניח מתחת קערה של התחזקות, שגם אם לא אצלח להיות מעכשיו באמת כמו שצריך אחרי התעוררות כזאת, עם כל זה אתחזק עם נקודות טובות, ואשתדל לתפוס עוד קצת ועוד קצת... כי מעט תמיד אפשר!

דברים אלו נכונים כעת שבעתים, שאחרי הכף הנוראה שקיבלנו משמים, אנחנו צריכים להכין לעצמנו קערות של התחזקות, ועל זה עצמו לבקש מה': הורני ה' דרכך, שלא יפוג ממני רגשי ההתעוררות וההכנעה לפניך, ואזכה מעתה להתחזק ולחטוף עוד ועוד נקודות טובות, ולשמוח בהם, וכך לעלות מדרגא לדרגא בסולם העולה בית א-ל.

ובכלל דברינו, שכל אחד צריך לקחת לתשומת ליבו, להרחיב ולהאיר גם לאחרים. העולם צמא היום לשמוע דיבורים מרבינו ואין כמעט מי שיצא ויאמר ברבים את הטללי תחייה של רבינו כנתינתם, מתנה טובה יש לנו מבית גנזיו ית', ועלינו נפל חובת היום: 'לך והודיעם!' וכשנלך בדרך זו, לשמוח ולחטוף בכל עת עוד ועוד נקודה טובה, בודאי נזכה לתקן את כל מה שצריך לתקן, וכפי שאמר רבינו שבסוף יגיע כל אחד לשלמות שלו, והיתה לה' המלוכה.

לב האבן שאטום בייאוש וקרירות. ולעומת זאת יתן לנו לב בשר - לב חי שבווער להש"ת. אבל רואים שרבינו לא הסתפק בזה (למרות שבהרבה פיוטים החליפו ס' בש' שמאלית), והוא מביא את דברי המדרש: 'אל תקרי בשר אלא בס', שיהא כל אחד בס' בחלקו של חברו'. ופירוש המלה בס' מלשון מיאוס, שכל אחד לעתיד יהיה מואס בחלקו של חברו, כלומר, שכל אחד יהיה לו כל כך טוב בחלקו הוא, ולא יקנא כלל בחלק חברו. התמונות מהאסון הנורא מזעזעים, המחזה האיום איך שכולם נדחפים - בליית ברירה - אחד על השני. הרי כך זה לדאבוננו ביהדות החרדית. אומרים שיש היום "שוליים רחבים"... וכל זה בגלל שבפנים לא נותנים מקום לכולם. בפנים נרמסים ולחץ נדחפים.

אחד מהדברים שהכהן גדול היה מתפלל ביום הכיפורים היה: שלא יגיביו שררה אלו על אלו, שאף אחד לא יהיה על חשבון השני. התורה היא רחבה ויש לכל אחד מקום להתגדר בו. חוץ מהלימודים המקובלים היום בעולם הישיבות, יש הרבה ספרים ולימודים שאף אחד לא נוגע בהם (משניות, מדרשים, ועוד), וחבל שאנשים שהיו יכולים להתחבר לזה, אפילו לא מנסים ללמוד בהם. רבינו כותב במכתב כללי לאנ"ש: 'כל אחד כפי כוחו ובחינתו'. לכל אחד יש את הכוחות שלו, וכל אחד צריך לזכור שהוא צריך לעבוד רק את ה'!

ר' לוי יצחק בנדר ע"ה היה חוזר הרבה על כך שרבינו מעולם לא הכריח אף אחד, הוא לא התערב לאף אחד. וכך מפורש בחיי מוהר"ן שרבינו אמר על עצמו, שבדבר זה הוא חזק ביותר, שלא להכריח לשום דבר, ולא לדחוק את הזולת, גם לא את המשרת שלו!

עיקר דעת רבינו הוא ההיפך של דחיקת השעה, לא לדחוק אחד את השני, ולא לדחוק את עצמו בכח. ודאי להיות בתוך הגבולות של הקדושה, אבל עם רחבות המוחין! גם העצה של התבודדות, טובת על קוטב זה, שלכל אחד יש את השביל שלו, והשם יתברך רוצה את התפילה המיוחדת והאישית של כל אחד ואחד. ואגב, מחוץ לישוב יש הרבה מקום לכולם...

גם בענין הנקודות טובות אומר לנו רבינו לא לדחוק את השעה, ולדעת להחיות את עצמנו גם במעט טוב. ומעט, אפשר תמיד לעשות, בכל מצב. גילו לנו שאפילו להרים את העיניים לשמים, זה דבר גדול. כמה בחורים יש היום, שאם הם היו יודעים שגם לתת נשיקה לגמרא זה דבר גדול בפני עצמו, הם היו נראים אחרת. יש שיחה מרבינו שאמר שעם כח (מיט

שהביא את כולם למשה (בחינת האילן). ולכן דוקא הוא נכנס לקודש הקדשים, שהרי כל מקום שקדושתו מרובה מחבירו, יש לו יותר את בחינת מועט המחזיק את המרובה. ארץ ישראל נקראת כידוע 'ארץ הצבי'. וירושלים, שקדושתה מרובה, נאמר עליה: מעולם לא אמר אדם צר לי המקום שאלין בירושלים. וכן בעזרה: עומדין צפופין ומשתחווים רווחים. עד לקודש הקדשים, ששם היה בחינת מועט המחזיק את המרובה בבחינה גבוהה מאד, עד שמקום ארון אינו מן המדה.

ולעניינינו, כל מי שמתמצא בתחום, אומר שזהו נס גדול, מה שהיה עד היום במירון. אפשר לרמז בזה את ענין מועט המחזיק את המרובה, ממש 'עומדין צפופין ומשתחווים רווחים'.

וכשמבוננים יותר בסיפור שם, רואים שרבינו לא אומר שכל החיות והעופות יושבים על אותו ענף, אלא שיש אילן גדול ולכולם יש בו מקום, אבל כל אחד בענף שלו. וזה למעשה היופי של רבינו, שלכולם יש מקום אצלו, אבל כל אחד בענף שלו, בסגנון שלו, ואף אחד לא בא על חשבון השני.

רבינו קבע את שמו על שם העיר ברסלב. והוא הביא על זה את הפסוק 'והסירותי את לב האבן מבשרכם, ונתתי לכם לב בשר'. והנה בפסוק זה יש הבטחה גדולה, שהש"ת יסלק מאיתנו את

שיש עכשיו לכל עם ישראל, וכיצד להוריד זאת למעשה, על מנת שתשאר אתנו לאורך ימים. וזה על ידי ההתבודדות ואמירת תהילים. שרק על ידי ההתחזקות והידיעה שכל פרק תהילים שווה, כל אנחה שווה, נמשיך הלאה עם ההתעוררות הזאת שיש לנו עכשיו, ונזכה לתשובה שלימה. ובאמת אין עוד דבר שמביא את האדם להכנע אל השם ית' יותר מאמירת תהילים.

לא לכנוס בגבול חבירו

יש עוד נקודה עדינה שהזמן גרמא לדבר על זה. הצורה שבה נהרגו הקדושים היתה על ידי שהרבה אנשים נדחקו למקום צר, ואז קרה מה שקרה, ה"י. רואים מה שדוחק יכול לגרום, שכל אחד לוקח את המקום של השני.

רבינו מספר במעשה של הז' בעטלער'ס ביום החמישי, מענין מועט המחזיק את המרובה. והרי היום החמישי הוא מכוון כנגד מדת ההוד (וכן כל שאר הימים מכוונים כנגד שבעת הרועים ואכמ"ל). ואומר שם רבינו, שהצדיק שיש לו את בחינת מועט מחזיק את המרובה, הוא יכול להביא את כולם אל האילן שבו מתקבצים כל החיות והעופות.

ומובא בדברי ר' נתן שאהרן הכהן שהוא בחינת אוהב שלום ורודף שלום, הוא זה שהיה לו בחינת מועט המחזיק את המרובה, והוא זה

בהם, נוכל להמשיך ולעשות עוד הרבה עובדות בעבודת השם. ר' לוי יצחק בנדר היה מספר, שכך נהגו אנ"ש, לתת צדקה לפני כל קיום מצווה. חז"ל הרי אומרים שצדקה היא כמו שריון שעשוי מהרבה מטבעות קטנות.

ואגב, סיפר אחד מאנ"ש, שבתקופה האחרונה באיזה יום לפנות ערב, הוא החליט משום מה להתחיל להתנהג בדרך הזאת, לתת פרוטה (מטבע של עשר אגורות) לפני כל קיום מצווה. שעתיים לאחר מכן, כשהוא ניגש להתפלל ערבית וכהרגלו - החדש - הוא נתן פרוטה מקודם, פתאום התקשרו אליו מהבית ואמרו לו שממש ברגעים אלו, היתה שריפה בבית כתוצאה מסיר שהתלקח. בני הבית ששהו בחדרים הפנימיים לא ראו ולא הריחו כלום. ובחסידי שמים שני פועלים שעבדו אצל השכן שגר בקומה מעל, יצאו לרגע למרפסת למנוחה קלה, ולתדהמתם הם מבחינים בלהבות אש פורצות מחלון המטבח בקומה מתחת. הם ירדו בבהלה מנסים לדפוק על הדלת, וכשלא נענו, נכנסו בעצמם אל הבית שהיה אפוף עשן, ובנסי נסים הצליחו לכבות את האש מבלי שיגרם כל נזק. אני בטוח, סיים אותו אחד, שזכות הצדקה שעליה נאמר 'צדקה תציל ממות' היא זאת שעמדה לנו.

אותו דבר זה בענין התפילה, רבינו נתן לנו מתנה איך 'לצמצם' את ההתעוררות הגדולה

ר' אברהם בר' נחמן תולה את הבחינות האלו, בשלשת הדברים הידועים 'תשובה ותפילה וצדקה מעבירין את רוע הגזירה'. **תשובה** - שייכת לגיבור שכל עניינו הוא ההכנעה למלכו של עולם, **תפילה** - מרמזת על הבעל תפילה, **וצדקה** - היא מדת הממונה על האוצרות.

מי באמת יכול לומר מה אנחנו צריך לתקן, הרי כל מי שיאמר משהו, אפשר לומר לו: "טול קורה...", אלא שצריך לפחות להיות במהלך של תשובה - הכנעה. אפילו אצל אחאב שהיה אחד משלשה מלכים שעליהם נאמר 'אין להם חלק לעוה"ב'. מיד כשהראה קצת הכנעה, אמר הקב"ה לנביא: "הראית כי נכנע אחאב", ומיד היתה המתקה של החרון אף, כמובא בגמרא. ואם באלה כך, על אחת כמה וכמה ישראל קדושים שחפצים ומשתוקקים לעשות רצון ה', שעל ידי מעט הכנעה אפשר להמתיק הכל.

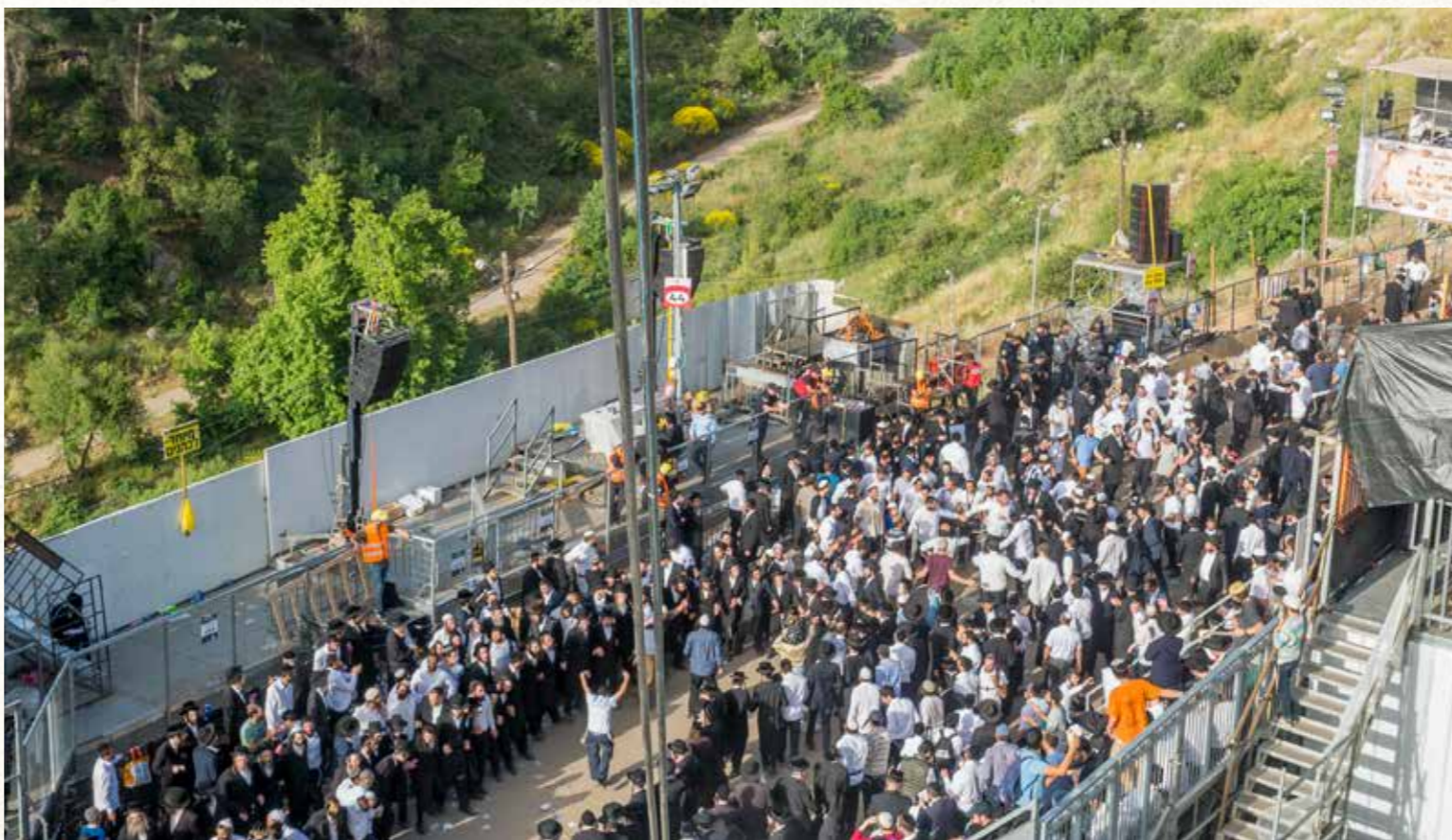
כלל ישראל לקהילותיו חטף כאן מכה קשה ונוראה. ואף אנו חסידי ברסלב נגעה בנו יד ה', שנסתלקו לעולמם בצורה טראגית שכזאת כמה וכמה מאנשי שלומנו. ביניהם בחורים צעירים, תינוקות שלא טעמו טעם חטא. וכבר מובא בתורה ר"ס שלפעמים אין יכול להעשות הייחוד למעלה (מחסרון אתערותא דלתתא) כי אם על ידי שנהרגין נפשות מישראל, רחמנא ליצלן. כעת הציבור עדיין מזועזע, אבל יעברו כמה ימים וכולם ימשיכו את החיים הלאה. אסור שזה יקרה, כל אחד צריך להכנע במשהו, להיות לפחות בכיוון של תשובה.

ההשתוקקות של הדור האחרון

ר' נתן כותב בתפילה שאומרים בציון של רשב"י: 'ועמך בית ישראל משתוקקים ומתגעגעים לעבודתך בכלות הנפש'. אלא שבלי ההתחזקות של רבינו לא יודעים מה לעשות עם ההשתוקקות הזאת. ועל ידי ההתחזקות לומדים להתחיל ממשוהו.

וזה בחינה שאפשר לראות במידת הצדקה, שחוץ מהחלק הגדול במצוות צדקה שצריך לתת כשמזדמן לו עני, הרי שיש בזה חלק נוסף. וכמו שמובא על רבינו, שבימי קטנותו, היה פורט מטבע גדול להרבה פרוטות, וכך היה מקיים הרבה פעמים מצוות צדקה, כשכל פעם היה אומר לפני כן את ה'לשם יחוד'. ורבינו אמר על עצמו שזה אחד מהדברים שהכניסו אותו לעבודת השם.

גם אנחנו צריכים להתרגל לזה. לעשות את העבודות הפשוטות הללו, ואם נאמין ונשמח

דאס פשטות פון אמאל...

מוראדיגע אויסגערעכנטקייט, אזוי ווייט, אז מען פלעגט זאגן ביי אונז אין שטוב אז מען קען וויסן די פונקטליכע שעה בלויז פון דעם זידנס סדר היום. העכער זיין געלעגער האט געהאנגען א זייגער אויף וואס ער פלעגט האלטן אין איין קוקן דערויף און מסדר זיין אלע זיינע באשעפטעגונגען.

איך געדענק - ביי די תש"ח מלחמה - ווען עס זענען געפלויגן באמבעס אין אלע ריכטונגען און די איינוואוינער האבן זיך צוזאמענגעשטופט אין די בונקערס, איז דער זיידע פארבליבן אין צימער דינענדיג ווייטער דעם אייבערשטן לויט זיין באשטימטע סדר היום. ווען מיין טאטע האט אים געפרעגט: "טאטע! אינדרויסן פליען דאך באמבעס! וויאזוי האסטו נישט מורא צו פארבלייבן אויבן?" האט ער אים געענטפערט מיט א ווערטל: "פארקערט, ווען עס פלאצט אויף א באמבע אין געגנט, ווערט דאך די גאנצע געגנט באלויטן פון די העלישע פייער, אזוי קען איך זען די גענויע שעה..."

זיין סדר היום איז געווען געוואלדיג. א יעדע נאכט איז ער אויפגעשטאנען צוויי אזייגער צו תיקון חצות ביי זיך אין שטוב. דריי אזייגער איז ער שוין געווען אויפן וועג צו די מקוה וואס איז געווען לאקאליזירט אין די שערי חסד געגנט, ווען ער שפעט פון צייט צו צייט דעם מאמר פונעם רבין "דאס ערשטע איז מקוה!..." נאכער איז ער ארויף צום בית הכנסת הגר"א און אפגעזאגט דארט דעם תיקון הכללי און ממשיך געווען זיינע באשטימטע שיעורי תורה.

נאכ'ן דאווענען שחרית כותיקין האט ער טועם געווען אביסל איבערבייס, ער האט זיך נישט געוואשן צו נטילת ידים ביז ער

(דער רב פון אלט-שטאט ירושלים אין יענע תקופה) האט אים גע'עצה'ט זיך אריבערצוציען אין ניי שטאט, זינט דעמאלטס זענען מיר אריבער וואוינען אין געגנט פון 'כנסת' (איינע פון די מער נייע געגענטער אין ירושלים). דארט האבן מיר געפונען א שוץ-ארט פון די באמבארדירונגען אין די מצה בעקעריי פון משפחת האלפערין. פון דארט האבן מיר זיך דערנאך אריבערגעצויגן קיין קטמון, דארט האט אונזער פאמיליע זיך שוין אויפגעהאלטן אין משך פון אלע קומענדיגע יארן.

אין וועלכע אטמאספערע זענט איר אויפגעצויגן געווארן אין יענע יארן?

ביי מיין פאטער ר' אברהם האב איך צוגעזען וואס מיינט אהבת התורה. אין א געלעגענהייט האט ער מיר דערציילט אז ער האט באוויזן דורכצוגיין גאנץ תנ"ך בלויז דורכאויס די צייט פון עסן... ער איז געווען א לויטערער מענטש, אויך מיין מאמע ע"ה איז געווען א אויסגערעגוענליכע צדיקת. מען פלעגט זאגן אויף איר אז זי ענדלט גאר שטארק צו איר מוטער מרת חיה דינה שעכטער ע"ה (אשת ר' דוד) מיט איר תמימות'דיגע אמונה, די ברכות זאגן, זיין געווארנט פון שקר און לשון הרע, מיט אירע אויסנאמליכע מידות טובות און דן זיין א צווייטן לכף זכות.

קענט איר אונז אביסל פארשטעלן דעם סדר היום פון אייער זיידן ר' שמואל מאיר?

דעם זיידנס ישוב הדעת איז געווען עפעס אויסערליך. זיין גאנצער הלוך ילך און פירונג איז געווען פונקטליך אויסגעמאסטן ארום דער זייגער מיט א

פאר אלעס ווילן מיר אביסל הערן איבער אייערע יוגנט יארן, איר האט געוואוינט אין אלט שטאט?

איך בין געבוירן ווען מיר האבן נאך געוואוינט אין מאה-שערים געגנט, אויף רחוב 'חברת ש"ס' אין ווינקל פון 'חוני המעגל'. ערשט ווען איך בין געווען צוויי יאר, זענען מיר אריבער וואוינען אין די אידישע קווארטל אין אלט שטאט, צוליב וואס מיין מוטער ע"ה האט געוואלט וואוינען נעבן איר פאטער, הרה"ח ר' דוד שעכטער זצ"ל. ער האט געוואוינט אין 'בתי מחסה' געגנט, און אונזער דירה איז געווען אויף רחוב חב"ד.

איך געדענק פון יענע תקופה וויאזוי די 'גרויסע' קינדער פלעגן אויסרופן דעם זמן פון הדלקת הנרות. אין זייערע הענט האבן זיי געהאלטן אזעלכע ספעציעלע טרומפייטערס ווען פונקטליך פערציג מינוט פאר די שקיעה (כמנהג ירושלים) האבן זיי זיך אויסגעשפרייט צווישן די אלע געסאלאך און געפיפן אין יעדע ריכטונג.

עס איז אינטערעסאנט אנצומערקן, אז איינע פון די קינדער איז גראדע געווען מיין פעטער הרה"ח ר' יעקב מאיר שעכטער שליט"א.

ביז ווען האט איר געוואוינט אין אלט שטאט?

ווען עס האט זיך אנגעהויבן די תש"ח מלחמה, האט מיין טאטע געפרעגט ר' יונה לעבל אויב ער זאל אנטלויפן פון אלט שטאט, ר' יונה האט אים געענטפערט וואס עס שטייט אין ספר המידות (פחד ג'): "מי שבורח מן הצרה - הוא פיקח".

אזוי אויך הגאון ר' וועלוול מינצבערג

לרגל די זעכציגסטע יארצייט פון דער זיידע פון איינע פון די סאמע-פראמינענטסטע משפחות אינערהאלב חסידי ברסלב - הרה"ח ר' שמואל מאיר אנשין ז"ל - כ"ב סיון תשכ"א, טוט די שטאב פון 'אבקשה' מיט כבוד אייך פארלייגן אן ארגינאלער שמועס וואס מיר האבן אפגעהאלטן מיט זיין עלטסטן אייניקל, הרה"ח ר' יעקב צבי אנשין שליט"א, בן הרה"ח ר' אברהם ז"ל, ווי ער דעקט אויף זיינע מעמוארן און עובדות איבער זיין גרויסן חשוב'ן זיידן, איבער זיין פשטות און תמימות, און זיין אויסערארדנטליכן דביקות צום הייליגן רבין, און נאך.

איבערגעארבעט אויף די אידישע שפראך דורך: שמעון י. הלוי, בילדער: גנזי הנחל

די הגדה אויפן מארק. אין דעם שער-בלאט פון די הגדה שרייבט ער: "והיה השתדלותי זה לזכרון קודש לשם עולם למורי ורבי המובהק במילי דחסידותא, הארי שבחבורה, מופלג בתורה ויראה, עניו ושפל ברך, הר' אברהם ב"ר נחמן, חזן, ז"ל, מטולטשין, הוא אשר גילה לנו את העיון העמקות והפלפול שבספרי רביה"ק זצוק"ל".

אזוי אויך האט ער געדרוקט דעם ספר ליקוטי הלכות צוזאמען מיט הרה"ח ר' שלמה וועקסלער, ווי אויך דעם ליקוטי מוהר"ן האט ער געדרוקט צוזאמען מיט הרה"ח ר' שמואל הורוויץ.

אזוי אויך האט ער אסאך מקבל געווען פון די זקנים פון אונזערע לייט, איבערהויפט פון ר' אברהם ב"ר נחמן, זיין רבי מובהק. ווען ר' שמואל הורוויץ האט אנגעהויבן זיך פארען מיט די ארבעט פון דרוקן דעם קונטרס 'אבני"ה ברזל' זענען זיי ביידע געזיצן און נאכגעאנגען די פארלעסליכקייט פון יעדע שיחה. עס דארף באטאנט ווערן אז טראצדעם וואס ער האט געקענט אלע שיחות און השמטות, ווען מיין טאטע האט אים אמאל געפרעגט איבער א געוויסע נושא וואס אנבאלאנגט צו די מחלוקת וואס איז געווען, האט ער אים געענטפערט מיט א טאן פון פארהאלטונג: 'צו ווייסטו שוין אלעס ביז אהער ביז די שיחה?!' ער האט נישט געוואלט רעדן פון די זאכן.

בכלל פלעגט ער אנטלויפן פון מחלוקת אזויווי פון פייער, ער פלעגט זיך דערפאר קיינמאל נישט מישן אין קיין שום ציבור'ישע געשעפטן, פארענטפערנדיג זיך: "פארוואס דארף איך זיין א קאך לעפל?!..."

דער ברודער ר' ישראל אנשין וואס איז אנוועזנד ביים שמועס, לייגט צו:

די געוואלדיגע שמחה פונעם זיידן איז געווען א 'שם דבר' ביי אלעמען. א לעבעדיגער ביישפיל דערצו האב איך געהערט דערציילן, אז בשעת דעם מעמד פון 'ברכת החמה' אין ירושלים שנת תשי"ג, ווען מען האט אנגעהויבן טאנצן נאך די ברכה, האט זיך דער זיידע ארויפגעקלעטערט אויף איינעם אקסל און האט אנגעהויבן דרייען זיין שטעקן צו יעדע זייט אנפירנדיג די שטורמישע טענץ...

דריי חדשים. ער האט טאקע פארציילט אז ווען ער האט מסיים געווען דעם גאנצן ליקוטי הלכות האט ער באקומען אזא הרגשה אז ערשט דאן האט ער זוכה געווען זיך איינצוהאנדלען דעם רבי'נס דעת. תיכף דערויף האט אים ר' אברהם ב"ר נחמן ארויפגעשיקט קיין ארץ ישראל, אוואו ער איז אנגעקומען דארט. שוין אין שנת תרס"ג און חתונה געהאט מיט מיין באבע הצדיקת מרת פרומא, א טאכטער פון הרה"ח ר' יעקב פילמער ז"ל (זעה אויך ימי שמואל ח"ב, צ"ג).

א צייט שפעטער, האט דער זיידע דערציילט, דורכאויס זיינע וואונדערנישן איז ער אנגעקומען צו די שטאט מונקאטש, די אטמאספערע דארט האט נושא חן געווען אין זיינע אויגן, עס איז געווען דארט א גאר פרומע אידישע קהילה, די אידישקייט דארט איז געווען שטערקער פון וואס ער האט געקענט פון רוסלאנד, ביז ער האט מחליט געווען צו פארבלייבן דארט. אבער היות ער האט זיך געפירט מיט זיין ספעציעלע אייגנארטיגע סדר היום, אויפשטייענדיג צות, גיין אין מקוה, און דאווענען ותיקין, האט אנגעהויבן צו לויפן שמועות אויף אים אין שטאט אז ער איז א 'צדיק נסתר' און אז מען קען ביי אים פועל'ן ישועות...

אזוי האט ער זיך איינמאל געטראפן ביי חצות ווען א איד'ל פון שטאט איז געקומען צו אים מיט א נאמען פון א 'מקשה לילד'. כדי זיך ארויסצודרייען דערפון האט ער זיי געהייסן זאגן 'אשרי', און, הפלא ופלא, תיכף דערויף איז געווארן א ישועה. אויף דעם אנדערן פארנאכט איז מען געקומען צו אים מזכיר זיין א קינד וואס איז קראנק געווארן אויף זיינע פיס, ווען זיי שענקען אים א שיסל אנגעפילט מיט זילבערנע מטבעות... זענענדיג דאס האט ער מורא באקומען אז אט ווערט ער פארוואנדלט אין א 'מפורסם', דאן האט ער געהויבן הענט און פיס און ער איז אנטלאפן פון דארט מיט די נשמה אין האנט...

נאך א אינטערעסאנטע עובדא ווערט דערציילט ביי אונז אין די משפחה, אז פאר ער איז ארויף קיין ארץ ישראל איז ער אריינגעגאנגען נעמען א ברכה ביים גאון ר' יצחק אלחנן קובנא'ער. אין יענע טעג איז געווען א גרויסער חידוש אז א יונגערמאן הייבט זיך אויף און פארט ארויף קיין ארץ ישראל. ר' יצחק אלחנן האט אים ווירקליך אנגעווינטשן מיט אריכות ימים ושנים און אז ער זאל דארט נושא חן זיין.

ער האט זיך באשעפטיגט מיטן דרוקן דעם רבי'נס ספרים?

וויפיל מען ווייסט, פלעגט ער דרוקן פון מאל צו מאל ספרים און קונטרסים פונעם הייליגן רבי'ן און פון ברסלב'ע חסידים. צווישן אנדערע האט ער געדרוקט צוזאמען מיט ר' שמואל הורוויץ, די הגדה של פסח 'אור זורח', ער האט אויך פערזענליך זיך אפגעגעבן מיטן פארקויפן

ברסלב, ער זעלבסט האט כמעט נישט גערעדט פון זיך. דאס ביסל וואס מען ווייסט איז, אז זיין פאטערס הויז אין די שטאט זשינקאו אין אוקריינע איז געווען מער א פארמעגליכערע סארט שטוב, זיי זענען געווען זעקס זין און איין טאכטער, פאר יעדער איינעם איז געווען צוגעשטעלט א באזונדערער צימער אין דעם פראכטפולן וואוינונג פון די פאמיליע. נאך א ביישפיל פון זייער רייכקייט איז געווען דער קעלער וואס האט זיך געפונען אונטער זייער הויז, דארט האבן זיי געהאט אוועקגעלייגט שפיז פאר דורכאויס דעם גאנצן ווינטער.

זיין התקרבות צו ברסלב האט זיך אנגעפאנגען נאך זיין חתונה, ווען זיין פרוי איז ל"ע נפטר געווארן יונגעהייט צוזאמען מיט איר קליין קינד, זינט דעמאלטס האט ער נישט געפונען קיין רוה. נאכ'ן זיך באראטן מיט עטליכע חשוב'ע רבנים האט ער אנגעהויבן וואנדערן פון איין שטאט צום אנדערן, מיטנעמענדיג מיט זיך די כתבים פון אונזער זיידע הגאון ר' יצחק לעטשוב'ער וואס איז לכאורה נאך געווען ביים הייליגן בעש"ט - לויט ווי עס ווייזט אויס - כדי צו זאמלען הסכמות פון אלע גדולי הדור זיי צו דרוקן. די הסכמות זענען געווארן צונויפגעזאמלט אבער דאס דרוקן איז נישט צושטאנד געקומען. ערשט לעצטנס זענען די כתבים געדרוקט געווארן דורך מיין יונגערער ברודער ר' אהרן יוסף אונטערן נאמען 'כתבי הגר' דארטן באשיינען די אלע הסכמות וואס ר' שמואל מאיר האט צונויפגעזאמלט ביי זיינע וואונדערנישן, און נאך אסאך אינטערסאנטע וואונדערליכע ענינים, צווישן זיי א הערליכע מייסטער האפט'יגן יחוס בוים פון די משפחה.

אין איינע פון זיינע וואונדערונגען איז ער אנגעקומען קיין בארדיטשוב. ווי באקאנט איז בארדיטשוב געווען איינע פון די הויפט צענטערן פון אונזערע לייט אין אוקריינע ווי דעם רבי'נס זאך האט געברענגט דארט ווי א פייער, דארט האט ער באגעגנט דעם חסיד ר' ברוך גאלאנט-בארדיטשוב'ער. ר' ברוך האט אים צוגעוויזן דעם ספר ליקוטי הלכות, ער האט אביסל אריינגעבליקט און אוועקגעמאכט: 'נו, נאך א חסידישער ספר', האט אים ר' ברוך געענטפערט: 'קום, לאמיר לערנען אביסל צוזאמען, וועל איך דיר ווייזן אז דאס איז נישט גלייך ווי 'נאך' א אנדערער חסידיש ספר'. זיי זענען געזיצן א גאנצע נאכט פון מוצ"ש ביז אינדערפרי פארטיפט אין די בלעטער, גייענדיג א בלאט נאך א בלאט, נישט באמערקנדיג אפילו ווי דער נאכט פליט פארביי.

שפעטער האט ער באגעגנט דער ערהאבענער חסיד ר' אברהם ב"ר נחמן, פון דאן אן איז ער פארוואנדלט געווארן צו א פייערדיגע ברסלב'ער חסיד. אין אנפאנג פון זיין התקרבות, 'ה' אב שנת תרס"ב, איז ער געפארן קיין אומאן, דארט איז ער אפגעזיצן אין קלויז און דורכגעלערנט אלע אכט בענדער ליקוטי הלכות אין משך פון בלויז

דער זיידע ר' שמואל מאיר איז געווען א סופר סת"ם ביז די זעכציג יאר, פאר דעם צוועק האט ער זיך מסדר געווען א קליין צימערל אין זיין שטוב. אבער אויך אין די אלע יארן ווען ער האט גענוצט דעם צימער צו שרייבן האט ער דאס גלייכצייטיג אויסגענוצט פאר א צימער צו לערנען און דינען דעם אויבערשטן.

איר האט געהאט עפעס א נאנטע קשר מיט אייער זיידן ר' שמואל מאיר?

אווודאי! אויסער די אלע זאכן וואס איך דערצייל אייך דא - וואס ביי א גרויסער טייל פון זיי בין איך זעלבסט אנוועזנד געווען - בין איך אויך שולדיג א הכרת הטוב פאר מיין פעטער ר' יצחק אנשין ז"ל (דער יונגסטער זון פון מיין זיידע ר' שמואל מאיר), ער איז געווען עלטער פון מיר מיט צען יאר, ער פלעגט מיר נעמען גאנץ אפט צו זיין טאטע, צוליב דעם וואס איך בין דאך געווען זיין עלטסטער און ערשטער אייניקל. די אלע באזוכן זענען געוויס איינגעקריצט גוט אין מיין זכרון. דער זיידע איז שוין געווען אלט און שוואך, און טראץ זיין שוואכקייט איז ער געזיצן און געלערנט מיט מיר די תורה פון 'הגיעור בלילה' (ליקו"מ סי' נ"ב). דאס איז געווען די ערשטע מאל וואס איך האב געלערנט די תורה, דער זיידע האט מיר מסביר געווען די תורה מיטן לומד'ישן פינגער, אזויווי מען לערנט אפ א שטיקל גמרא, אלע חלקים פון די תורה, וויאזוי מען דרייט איבער דעם 'אפשרי המציאות' צו 'מחוייב המציאות', נאכ'ן ענדיגן לערנען האט ער נישט געקענט באהאלטן זיין שמחה און צופרידנקייט אז ער האט זוכה געווען דורכצולערנען די תורה מיט זיינס אן אייניקל... אויף דער עלטער איז דער זיידע אריבער וואוינען אין א קליין דירה אין 'מזכרת' געגנט.

מיט וואס האט ר' שמואל מאיר זיך באשעפטיגט פאר פרנסה?

פאר פרנסה האט דער זיידע זיך באשעפטיגט מיט פארקויפן ספרים צוזאמען מיט זיין שותף ר' משה הכהן אקסל - אויך פון אונזערע לייט. זיי האבן פארמאגט א געשעפט אין געגנט פון מאה שערים, אבער א צייט שפעטער האט דער זיידע געוואלט ארבעטן גאר פון שטוב, נישט פון געשעפט, זיי האבן זיך דאן צוטיילט און אנגעהויבן פארקויפן יעדער באזונדער.

מיין זיידע ר' דוד שעכטער פלעגט אונז דערציילן אויף די יראת שמים פון ר' שמואל מאיר, איבערהויפט וואס האט אנבאלאנגט צו זיינע געשעפטן. למשל, ווען ער האט אפגעשאצט די פרייז פון א געוויסער ספר, האט ער דאס שוין מער נישט געטוישט, טראצדעם וואס צומאל האט זיך ארויסגעוויזן אז ער האט געקענט מאנען דערויף א פיל גרעסערע סכום.

וויאזוי איז ר' שמואל מאיר מקורב געווארן צום הייליגן רבי'ן?

מיר האבן נישט צופיל איינצלעהייטן אויף זיינע יוגנט יארן פאר ער איז מקורב געווארן צו

פונקטליך פערציג מינוט פאר די שקיעה האבן זיי זיך אויסגעשפרייט צווישן די אלע געסאלאך און געפיפן אין יעדע ריכטונג. איינע פון די קינדער איז גראדע געווען מיין פעטער הרה"ח ר' יעקב מאיר שעכטער שליט"א...

האט פארענדיגט אלע זיינע לימודים. אין זיין פריוואטע צימער'ל האט ער פארמאגט דארט א קליין שאפקע אנגעפולט מיט אלע ספרים אויסגעלייגט אין א רייע, קליינע און גרויסע; דעם רבי'נס ספרים, תהלים און מעמדות, שולחן-ערוך, תנ"ך און חומש רש"י, א.א.וו...

דרך אגב; ער איז געווען א גרויסער בקי אין פירוש רש"י על התורה. דער רבי דרוקט זיך דאך אויס, אז רש"י איז דאך 'אחיה של התורה'. מיין טאטע דערציילט מיר אז די קינדער פלעגן אים זאגן א פסוק פון די תורה און גלייך האט ער זיי געזאגט בעל-פה דעם לשון פון רש"י אויפן פסוק, זיך באנוצנדיג מיט זיין געבענטשן זכרון.

אזוי האט ער געלערנט ביז נאנט צו חצות היום, דאן האט ער זיך געזעצט עסן, דערנאך האט ער זיך אפגעהוהט פאר א האלבע שעה פונקטליך, ווען נאכדעם איז ער אויפגעשטאנען און עוסק געווען אין זיינע געשעפטן דורכאויס די נאכמיטאג שעות.

עס ווערט פארציינט אז ער פלעגט זיין גאר שטארק אין דעם ענין פון זאגן שטענדיג תיקון הכללי, אזוי אויך פלעגט ער אויסזאגן דעם גאנצן תהלים, ער פלעגט רעדן פון עבודת ה' מיט א געוואלדיגע פשטות, לויט ווי ער האט געהערט און מיטגעהאלטן ביי אונזערע לייט אין בארדיטשוב וואס זענען געווען באוואוסט מיט זייער תמימות.

אוו איז געווען זיין פריוואטער צימער אוו ער האט געדינט דעם אויבערשטן, לויט ווי איר דערציילט?

חג השבועות אצל הרבי

לכל חי, ונפטר בלב הים בעצומה של הנסיעה.

לארץ ישראל עדונו לא הגיעה הדיעה על פטירתו של השליח. אך הנוקא מפל היה שהשליח עצמו לא ידע מאומה מפטירתו שלו עצמו. הוא הגיע לאחר פטירתו לעולם התהו - עולם של דמיון ואחיות עינים. לפעמים בגלל צונותיו של האדם מעלימים ממנו את הדיעה כי מת הוא וכבר נפטר מן העולם, ותחת זאת נותנים לו להרגיש פאלו הוא ממשיך בחייו הקודמים כבראשונה. אוכל, מתלבש, נוסע ומנהל עסקים גדולים ומסעפים.

שנים רבות וכולות לחלף על האדם בעולם מדמה זה, עד שיבא אל תקונו הנצחי. ובינתיים מתוסרת נשמתו מאד, כשהיא מצפה להגיע למנוחה נכונה על פני השכינה.

לכן אצל חסידיו בקרב נהגים לומר לנפטר במהלך הקבורה: "תדע לך שמת אתה ותלך מיד לרבנו".

מידענו השליח שנפטר - שקוע היה בעולם התהו, ונדמה היה לו כאלו הוא נוסע ליריד בליופציג כמו בחיים חיותו, כי בטורם עלותו לארץ ישראל היה סוחר גדול, נהל עסקים רבים, ונסע לעתים תכופות לליופציג לעסק שם במשא ומתן.

בשעת נסיעתו (בדמיונו) לליופציג עם שתפו ובעל העגלה, התחיל השליח (הסוחר לשעבר) להשתוקק ולקסוף לנסע לרבנו הקדוש רבי מנחם מנדל מוויטפסק זכר צדיק לברכה ולקבל את פניו. ומגדל תשוקתו אף לא היה אכפת לו לעזב הכל באמצע, להפקיר הכל ולנסע תכף ומיד לרבנו.

"אנא! שנה את כוון הנסיעה מליופציג לויטפסק" - פנה בדרושה אל העגלון.

שתפיו וחבריו לנסיעה שהרימו גבה בפליאה לשמע בקשתו המוזרה, שאלוהו לפשר הדבר. "משתוקק אני לנסע לרבי" - השיב בתגובה. "מה? האם השתבשה עליך דעתך? לעזוב עסק מכניס פנה באמצע? מה זה עלה בדעתך? הלא תפסיד את כל רכושך!" - דברו על לבו. הסוחר שמע לדבריהם וחזר בו מפנותו לנסע לרבנו, והנסיעה לליופציג המשיכה כמתכנן.

לא חלף זמן רב ושוב נתעורר החסיד בגעגועים עזים, וחפץ לנסע לרבנו. כשהביע שוב את משאלת לבו בפני חבריו למסע התלווצצו ונשקו ממנו: "מצאת לך מתי לנסע לרבי? אין לך זמן אחר לנסע רק באמצע הנסיעה לליופציג? מה עובר עליך? האם תרצה בדנקא להפך לאכיון וחסר כל? סעי! סעי לרבי!" - סימו בצחוק גדול. גם הפעם נמנע החסיד מלהגשים את רצונו לנסע לרבנו, והוא המשיך הלאה במסעו לליופציג.

לא עברה כעברת דרך ארצה, ושוב תקפוהו כסופים והשתוקקות עצומים להגיע לרבנו. הכסופים התגברו כל כך עד שהחליט בלבו בהחלטה נחושה שהוא נוסע לרבנו ויהי מה. הוא לא ישים לבו להפצרותיהם ונשכונעיהם של אנשיו, ויסע למרות ועל אף הכל.

"כעת לא יעזר לך שום דבר, אני איני זן מכונתי לנסע לרבי! לא מענין אותי מאומה. האם הבנתם?"

כל דבריהם של אנשיו שנסו בטענות ואמתלאות שונות להניאו מתוכניתו נפלו על אזניים ערלות. הוא היה חזק ואיתן בדעתו לנסע תכף ומיד לרבנו.

כשראו אנשי לויתו שכל מה שמנסים להשפיע עליו שלא יסע לא מועיל כלל, החלו להתנגד לבקשתו מפרשות: "איננו מסכימים לשנות כעת את כוון הנסיעה! אנחנו ממשיכים לליופציג".

"מה פתאם? אמרתי לויטפסק אז נוסעים לויטפסק!"

- "אי אפשר להתחרט באמצע הדרך, התחלנו לנסע לליופציג אז נוסעים לליופציג".

"שכחתם מי בעל הבית כאן?!" - החל להתקצר עליהם. "אין הנכם מעזים להמרות את פי?"

כראותם כי כלתה אליהם הרעה ואין להם ברירה אחרת הודיעו לו האמת, שלמעשה הוא כבר מת ונפטר מן העולם, וכל אלו שנוסעים עמו הם מלאכי חבלה שמוליכין אותו ומטעין אותו כאלו הוא עדין חי ונוסע ליריד.

"אם כן, אם כדברכם ומת אני - אז

אדרבה! כעת בנדאי לא אותר לנסע למורי רבי, הלא מה יש לי לחפש כאן? אני זקוק בדחיות להגיע לצדיק שיעסק בתקוני".

"מה נראה לך? שכל כך בקלות נשחרר אותך? הרי אנו מלאכי חבלה הממזים עליך. זה לא הולך ככה!"

כך נמשכו הדיו ודברים ביניהם עד שהביאו את טענותיהם לפני בית דין של מעלה, שם פסקו שהדיו עמו וצריך לעשות רצונו ולהביאו תכף ומיד לרבנו. כאשר הביאו אותו לבית רבו הצדיק הרב מנחם מנדל מוויטפסק שהיה אז בארץ ישראל, נכנס יחד עמו אחד ממלאכי החבלה ונפל פחד גדול על הצדיק והתעלף, אחר שעוררו אותו ושב הצדיק ועסק בתקונו של חסידו בערך שמונה ימים.

רק אז נודע לבני חבורתו בארץ ישראל שנפטר השליח כי הצדיק רבי מנחם מנדל הודיע להם מזה.

מעשה זה ספר רבנו זכרוננו לברכה, למען דעת עד כמה צריכים להתחזק בהתקרבות לצדיק גם לאחר הפטירה. אך העקר תלוי בעולם הזה כי מי שהוא חזק ומקשר באמת ובאמונה לצדיק האמת בזה העולם וזכה גם שם לעולם הבא להיות מקשר לצדיק. כי כמו שהוא מקשר בעולם הזה כך הוא לעולם הבא ואז בנדאי לא יוכלו למנע אותו מלהגיע לצדיק.

עוד ספור בענין זה ספר רבנו זצוק"ל:

אחד שהתקרב מעט לרבנו נפטר בסמוך לחג השבועות תקס"ד. איש זה היה עסוק בעשיית שחר, והתקרבותו לרבנו לא היה כל כך בשלמות.

אחר פטירתו נענה רבנו ואמר: "מי יודע מה נעשה עמו שם בעולם האמת? מילא אם היה מקרב אלי כמו המקרבים האמתיים שלי אז מסתמא עכשו לקראת שבועות, היה נדמה לי שמשתדל בענין הנסיעה אלי לבוא לקבל את פני במקבל בחג השבועות, ואז היו מכרחים להודיע לו שהוא נפטר ואינו יכול לנסע, וממילא היתה לו טובה גדולה בכך שהיה נודע לו שהוא כבר מת".

אך עכשו שאינו מן המקרבים האמתיים אז יכול להיות שנדמה לו שהוא ממשיך בעסקיו הקודמים, קונה שעורים ומבשלם ומכין את היין שרף".

אך בסופו של דבר אמר רבנו לאחר שבועות, שאף על פי כן היה איש זה אצלו על שבועות.

- לאחר ספור שספר רבנו מעולם התהו הפטיר רבנו: "אכל מי שיהיה אצלי בימי ההתקבצות בראש השנה שבת חגגה וחג השבועות - ינצל מעולם התהו".

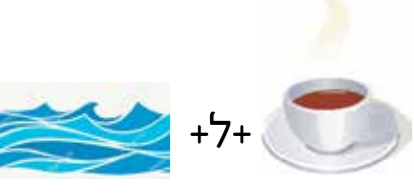

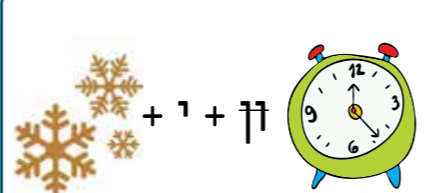

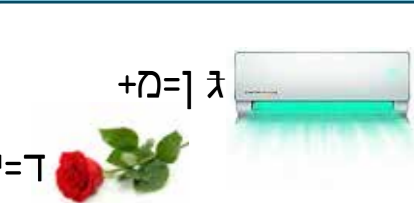

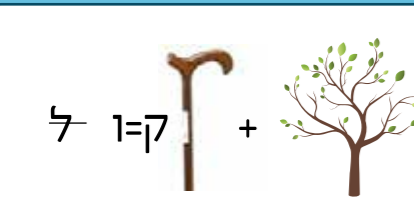

גנזיא דמלפא

ילדים יקרים:

בכל תמונה טמונה מלה מסוימת, שיחד מרכיבה מאמר מרבינו הקדוש בענין אמירת תהלים שפידוע נוהגים לאמרו בחג השבועות. וזאת מכיון שפטירת דוד המלך היתה ביום זה. פענחו את המלים לפי הציורים והרכיבו את המאמר המבקש! (הוסיפו הורידו והחליפו אותיות לפי ההוראות וכו' תגיעו לתוצאה המבוקשת).

בהצלחה!

 + ל = [ ] [ ] [ ] [ ] [ ]	 = ש = מ + = ד = ר + ת [ ] [ ] [ ] [ ] [ ]	 + י + ך = [ ] [ ] [ ] [ ] [ ]
 = ג = מ + [ ] [ ] [ ] [ ] [ ]	 = ד = ל [ ] [ ]	 = ח = ו + ר [ ] [ ] [ ] [ ]
 = ק = ו = ל + [ ] [ ] [ ] [ ] [ ]	 = ה [ ] [ ]	 = פ = ה = ם = ן [ ] [ ] [ ] [ ] [ ]

כי הם חיינו

ילדים יקרים!

לפעמים מתגנב בלבנו מחשבה שאכן התורה חשיבה היא עד למאד, אבל לפטפט עם חבר באמצע הלמוד או לחלום באמצע השעור גם זה נחמד חס ושלום, ואיננו יודעים שהעקר הוא התורה, ואם יתדבק האדם רק בתורה בהתמדתה ובהבנתה וביגיעתה יזכה לתענוג עילאי לאין ערר, וכל מחמדי ומנעמי העולם אינם שווים לאשר והחיות שמקבלים מלמוד התורה.

וכמו שמספר רבי אברהם ב"ר נחמן בכוכבי אור, על אחד מאנשי שלומנו שבא עם אחינו אצל רבנו ז"ל, והדוד שהיה מאנשי שלומנו שבח את אחינו בפני רבנו ז"ל באשר שהוא "בר אורחין", כלומר אדם שעוסק ומבין בתורה.

והתחיל רבנו ז"ל לעוררו על התמדת הלמוד ואמר לו בזה הלשון: די ליפן זאלן דיר ניט צו שטיין (שפתיך לא תשב בתנה). והוסיף לו רבנו ז"ל בזה הלשון "די תורה נועט דיר קוויקן די תורה נועט דיר שטארקן" (התורה פרוה אותך, התורה תחזק אותך) והוסיף לו עוד "די תורה מאכט רייך" (התורה מעשירה).

ובכן ברסל'ר קינדער!

בואו ונתחזק בהתמדת התורה, ונקים מאמר רבנו ז"ל שהשפתיים לא יפסיקו חס ושלום מן הלמוד. ובפרט בעת שאנו לומדים ב'חידר', או ב'אבות וכונים', או ב'חברה', שנשתדל מאד ללמד בהתמדה ולא להפסיק חס ושלום בדברים בטלים, ואז יקנים בנו המשך לשון רבנו ז"ל שהתורה פרוה אותנו ותחזק אותנו. אמן.

מספר על בחור אחד שלמד בישיבת בראנוביץ, שם בשיבה לא היה חדר אכל, בדומה להרבה ישיבות בזמנים ההם, אלא הבחורים אכלו "ימים" (טע"ג). כלומר שבכל יום אכלו אצל בעל הבית אחר. והיתה זו עבודה קשה לכל בחור ובחור לטדר לעצמו ארוחות מסודרות וקבועות אצל ה'בעלי בתים'. כי לא כל הבעלי בתים שבעיר רצו להכניס אליהם בחורי הישיבה, וגם מי שכן הסכים לארח אותם היה זה מלנה הרבה פעמים בבזיונות ובדברי גנאי רחמנא לצלן. והבעלי בתים הנשירים כבר היו תפוסים ומלאים מבחורים שקדמו להתארח אצלם. לכן היה קשה מאד שיהיו מסדרים לבחור כל הארוחות אצל ה'בעלי בתים'.

הבחור שלנו הצליח כבר לאחר מאמצים מרבים לטדר לעצמו "אכילת ימים" לכל השבוע, חוץ משני ימים בשבוע בהם עדין לא היה לו סדור קבוע לאכילת ימים.

והנה יום אחד שואל אותו המשגיח של הישיבה הצדיק רבי ישראל יעקב לובשאנסקי ז"ל, מה נשמע אתו ואיך הוא מסתדר ב'ישיבה. ענה לו הבחור הנ"ל שברוך ה' הכל בסדר מלבד זה ששני ימים אין לו עדין איפה לאכל.

קששמע זאת רבי ישראל יעקב רקע ברגלו על הארץ וצעק "האם הישיבה נעשתה כדי לאכל ימים", או שהישיבה נעשתה ללמד תורה?!

לימים קשחור הבחור וספר זאת הוסיף דהנה המשגיח הזה רבי ישראל יעקב היה צדיק גדול ולב רחום מאד, והיה אכפת לו מכל בחור אם יש לו מה לאכל והיכן לישון, אלא מה שצעק בו היה כדי לחנך אותו ושעקר השמות ב'ישיבה היא כדי ללמד, ועליו להבין שכשנשאל מה נשמע אתו אין הפונה אלא על ענין הלמוד והרוחניות שקונים ב'ישיבה, ולא היה לענות מה נשמע אתו בעניני אכילה...

וכבר ידוע מאמר העולם דמרגלא בפומא דאונשי לשאל איש לרעהו: "ואס הערט זאך" "ואס מאכסטו" ("מה נשמע" "מה מעשיך") וכי מדוע מתבטאים דוקא בלשונות אלו? אלא שבאלו שני הלשונות קבלו עליהם בני ישראל את התורה "נעשה ונשמע", וזהו עמק השאלה שאחד שואל לחברו מה קורה עם הנעשה ונשמע שלך האם אתה מתקדם ועוסק בתורה ומקנים מצותיה.

את התוצאה הסופית יש לשלח בכתב ברור וקריא עד ראש חודש תמוז בלבד, לפקס המערכת: 0237-318-077 או להקליט את התשובות בקול ברור בטלפון המערכת: 63-63-539-02 בשלוחה 7 בלבד, יש לצין באפן ברור שם וכתבת מגורים וטלפון בין הפותרים נכונה יגרל זכוי של 50 ש"ח ברשת חגיות ספרי "אור החיים"!

עקב תקלה טכנית הפתרון לחידה בחודש שעבר לא היה ברור עמכם הסליחה

כִּי לֹא חִשְׁבָה מִפִּי זִרְעוֹ

בתיבת ספר תורה

לע"נ
הכה"ח אלי כהן ז"ל

מדרוגי מדרון

אנ"ש חסידי פרסלב

מנציחים

את זכרו של הבחור החשוב הבלתי נשכח אליהו שמואל ז"ל ב"ר מרדכי כהן

✦ עמוד ✦
₪ 1020

✦ ידיעה ✦
₪ 4080

✦ פרשה ✦
₪ 5600

✦ שורה ✦
₪ 50

✦ 5 שורות ✦
₪ 180

✦ חצי עמוד ✦
₪ 510

1800.22.36.36

לתרומות חייגו
לועד הרבנים
קרן מס' 5691

ניתן לתרום גם בנדירים פלוס - כתבו בחיפוש: אלי כהן או חייגו: 03-7630585 מס' שלוחה 6504

אגודת